PASTORALIS INSTRUCTIO ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI ARCHIEPISCOPI CAMERACENSIS, &c.

FRANCISCUS Dei & sanctæ Sedis Apostolicæ gratiâ Archiepiscopus Dux Cameracensis, &c. Clero Sæculari & Regulari nostræ Diæcesis, salutem & benedictionem in Domino.

Zelus quem Deus nobis inspirat pro salute animarum quas nostro Regimini credere dignatus est, non patitur, carissimi Fratres, ut diutiùs differamus intimos animi nostri sensus aperire vobis de libro inscripto *Expositio placitorum à Sanctis, &c.* Arbitrabamur nihil in eo omissum ad damnanda acerrimè omnia placita quæ Quietismi erroribus faverent. At cum à sex mensibus rumores adversus hunc Librum ubique sparsi sint, nostri esse officii ducimus vobis hîc præcisè & sigillatim explicare hujus libri loca quibus docti viri sensum à nostro longè

alienum attribuerunt, dum novam editionem vulgare possimus cum additamentis quæ libri intelligentiam adhuc faciliorem præstabunt.

Quilibet Christianus nedum disputationibus indulgeat, mentem debet magis ac magis aperire ut pro virili satisfaciat iis quibus primæ ejus explicationes negotium facessiverunt. Episcopus tantum abest ut sua dignitate ab hac regula eximatur, ut contra hâc strictius teneatur: cum omnia debeat veritati quæ illi credita est, & charitati quæ ad Ecclesiæ ædificationem omnia suffert. Eo animo, Carissimi Fratres, conabor accuratè vobis exponere sensum præcipuorum Libri mei locorum quæ plurimos Lectores morata sunt ut juvantibus vobis possimus & purissimæ spiritualitatis placita stabilire & animi horrore amovere ea omnia quæ illusioni favere possunt.

Totum mei Libri systema ad duo essentialia capita redit. Primum ut admittatur charitas virtus Theologica quæ sit amor Dei independens à motivo præmii, & si in perfectissimæ charitatis statu præmium semper optetur, alterum ut admittatur charitatis perfectæ status, in quo hæc virtus cæteras omnes præveniat, incitet earum actus, imperet & perficiat, motivis earum propriis & specificâ distinctione non ademptis, ita ut hujus status animabus nullus plerumque supersit mercenarius seu proprii commodi anxiè appetens affectus, id est amor sui ipsius

 408

ipsius naturalis ac deliberatus. En summatim mens operis. Ad singula deveniamus.

1. Quidquid non continetur in sacro Doctrinæ deposito quod toti Pastorum corpori creditum est; Perfectio esse non potest sed profana novitas & iniquitatis mysterium. Ita carissimi fratres, nullam admittere unquam debetis arcanam & Ecclesiæ incognitam traditionem de eminentissimâ Christianismi perfectione qui hanc supponeret, ut dixi, *multiplicatâ traditione, è medio tolleret traditionem, sectam parturiret hypocritarum in ipso Ecclesiæ sinu latentium: impium Gnosticorum & Manichæorum secretum renovaret; universa fidei & morum fundamenta subrueret.* p. 263. Solummodo constat cum semper incumbendum sit, ut promoveantur animæ ad amoris Divini perfectionem ad quam omnes vocantur, altissimæ perfectionis exercitia solis animabus ea verè sitientibus esse proponenda, ut ait, Cassianus: *Quæ sicut nobis à paucis qui antiquissimorum Patrum residui erant, tradita est, ita à nobis quoque non nisi rarissimis ac verè sitientibus intimatur.* S. Clemens Alexandrinus ante Cassianum locutus fuerat de eâ prudentiâ quâ perfectissimum orationis genus & amoris eminentissimi exercitia iis tantum proponantur animabus quæ hujus luce & suavitate moveri incipiant. Sed nusquam agitur de arcano ullo dogmate, neque de ullo exercitio quod publicis Ecclesiæ dogmatis non consentiat, solummodo perfectorum via distin-

Vide Art. XLIV. libri mei. p. 261. 262. 263.

Collat. 10. c. 9. Idem Coll. 9. c. 24. & Coll. 10. c. 8.

Strom. l. 6. p. 696. & alibi.

guenda est aviâ *incipientium*, & perfectionis regulæ perfectis *eminentiùs* exponendæ, quemadmodum ab Illustrissimis
a. 34. *Issiac.* & Reverendissimis Archiepiscopo Parisiensi & Episcopo Meldensi & à Domino Tronson atque à me dictum est in ultimo è 34 articulis olim apud vicum Issiacum inter nos statutis, Christi exemplo incipientibus dicendum, *non potestis portare modo*, lacte illis opus est, non escâ, secundum Apostoli verba.

2. Spem virtutem esse supernaturalem fides docet, peccatoribus inesse potest, atque amor Dei ut summi nostri boni qui amor spei dicitur, in illis est amor verè supernaturalis & à Spiritu Sancto infusus. Hunc amorem si dixerim infusum, hoc de actibus ne dictum putes quippe qui dicit, non infusi sunt, ut ait schola. Horum habitum infusum & actus supernaturales intellige.

Qui amorem illum cum naturali puræ concupiscentiæ amore confunderet, secundam virtutem Theologicam de gradu dejiceret. Atque ut ab hoc errore præcaverem, duos statui diversos gradus cum diversis definitionibus primum na-
p. 3. 4. 5. turalis puræ concupiscentiæ amoris, alterum supernaturalis Christianæ spei amoris. Dixi hunc amorem *esse initium conversionis ad Deum.* Retuli verba sancti Francisci Salesii qui ait *magnum discrimen est inter hanc vocem, Deum amo propter bonum quod ab eo expecto*, & istam *non amo Deum nisi propter bonum quod et*

eo expecto. Præterea dixi animæ ſperanti, *ineſſe initium amoris Dei propter ipſum.* Manifeſtum eſt talem amorem non poſſe naturalem eſſe ideoque à gratiâ oriri. Supernaturalis ille ſpei amor differt non tantum ab inordinato puræ concupiſcentiæ amore, verum & à quolibet ordinato amore qui tantum naturalis eſt.

Diligenter quoque diſtinguendus eſt ſpei actus à ſtatu hominis etiamnum peccatoris qui actum illum elicit. Actus ſpei includit amorem Dei ut noſtri ſummi boni, nullo alio objecto illi antepoſito. Status autem peccatoris ſperantis nundum eſt ſtatus qui Deum præferat peccatori.

Quum initio de quinque amoribus locutus fui, de quinque variis ſtatibus loqui animus mihi fuit, liber ſolum aperiendus eſt ut id manifeſtè appareat. Quidquid in libri ſerie dico de 4. & 5. amore qui ſunt mei operis argumentum, ſolis poteſt ſtatibus convenire, cum ad unumquemque horum amorum reducam omnes omnium virtutum diſtinctos actus toti vitæ generi competentes. *Status ille, ſtatus caritatis nuncupatur. Sæpiſſime dixi* p. 8. *quintum amorem eſſe ſtatum ſolummodo habitualem nec variationum expertem.* Liquet ergò meos quinque amores eſſe quinque ſtatus, ac proinde quæ dixi de motivo quod in amore ſpei dominatur, non ſpectare hujus virtutis actum, ſed ſperantis animæ ſtatum. Atqui verum eſt in anima quæ ſperat antequam ſit in Chriſtianâ juſtitiâ dominari motivum proprii intereſ-

 ſe,

ſe, id eſt eam animam ante ſuam juſtificationem nondum eſſe ſtabilitam in amore quo Deum præferat ſibi, quamvis actus ſpei importet amorem Dei utſummi boni.

3. Perfectiſſimæ animæ nedum ſuam ſalutem æternam ſperare deſinant, illam multò ampliùs quam animæ minus perfectæ, ſperant. Amicitia enim ut ait
2. 2. q. 17. art. 8. Sanctus Thomas ſpem auget, *de amicis maximè ſperamus.* Quapropter nunquam licet ſub prætextu nos ipſos latentibus Dei voluntatibus conformandi, noſtræ reprobationi conſentire, voluntas enim quoad noſtram ſalutem nobis eſt ſignificata, & immutabilis norma eſt cui nos perpetuo adjungere teneamur.

Notate dixiſſe me loquendo de anima-
p. 65. & 66. bus, *una eſt illis norma, nimirum ſcriptæ legis præcepta & concilia atque gratia actua-*
p. 150. *lis legi perpetuò conformis*, dixi, *poſitivam & ſcriptam voluntatem..... eſſe omnium voluntatum, omniumque noſtrarum actionum certam, & immutabilem Regulam.* Non quod non debeamus quoque conformari voluntatibus beneplaciti quamvis non ſint ſcriptæ aut ſignificatæ, ſed quod intervenire poſſit illuſio in ratione cognoſcendi illas voluntates quæ pro variâ gratiæ ſuavitate variari poſſunt. Ut illuſionis periculo occurrerem volui nullo pretextu immutabilem ſignificatarum
151. voluntatum normam deſeri poſſe, quia ſicut annotaveram, *hæc* beneplaciti *voluntas quæ nobis per actualem gratiam innoteſcit, legi ſemper conformis eſt.* Dixi *ſimpli-*

 404

cis permissionis voluntatem nunquam nostram esse regulam, nostra proinde reprobatio, p. 91. quæ nullum habere potest fundamentum præpter voluntatem simplicis quoad nostram finalem impenitentiam permissionis, nunquam juxta me ullius nostræ voluntatis norma esse potest. dixi *animam nedum, in Dei odium positivè consentiat, ne quidem indirectè consentire ut ab eo amando, vel uno temporis puncto cesset*, dixi *nunquam debere Directorem animæ suadere aut permittere posse ut liberâ &* p. 92. *voluntariâ persuasione positivè credat se reprobatam, nec jam sibi vel gratuito desiderio optanda esse promissa.* En Casus maxime decretorius nimirum extremæ probationis. Jam æquanimis Lector judicet utrum Authori imputandum sit voluisse ut æternæ suæ damnationi consentirent animæ. Quod dixerit *sancta indifferentia admit-* p. 61. *tit non solum distincta desideria & expressas petitiones ut omnes Dei voluntates nobis cognitæ perficiantur, sed in universum desideria ad omnes Dei voluntates nobis incognitas. Illæ Dei voluntates quas non cognovimus* non possunt adversari significatæ quoad nostram salutem voluntati quæ juxta me *nostra est immutabilis regula.* Ergo solummodo ad incertos vitæ eventus pertinent. Quomodo suæ reprobationi consentiret, *qui suam salutem ut est Dei beneplacitum plenissimè cupit* quemadmodum in eâdem paginâ paulo ante dixi? Quomodo in æternum Dei odium consentiat qui nedum in id consentiat, *nequidem uno tem-* p. 91.

poris puncto ab eo amando cesset? Quomodo beneplaciti voluntati incognitæ quoad reprobationem se se conformet, qui
p. 150. non aliam actu habet *immutabilem normam* quam voluntatem significatam quoad suam salutem? quômodo consentiat suæ reprobationi, ille cui Director ne quidem permittere possit *ut credat se, à Deo reprobatum, neque jam promissa esse optanda*?
p. 92. Quômodo consentiat reprobationi, *qui scit voluntatem simplicis permissionis nunquam suam esse regulam*, & reprobationi
p. 151. non aliud esse posse fundamentum præter permissivam nostræ finalis impœnitentiæ voluntatem? Denique quômodo velit Deo in æternum esse Inimicus, qui his nititur principiis quæ non sinunt *ut se à Deo derelictum credat*, aut supponat *nullam sibi jam superesse misericordiam*?
p. 93. Quômodo æternum damnari velit qui seipsum in Deo diligit qui sibi cupit & sperat universa Dei promissa, qui indesinenter
p. 32 73. sibi invigilat, *qui vult suam salutem qua-*
105. 106 *tenus est suum bonum, sua beatitudo, suum*
107. 108 *præmium*?
109. 110 Perfectissimæ animæ non solum optant
111. 112 atque expectant suam salutem cum om-
113. nibus gratiis quæ ad eam ducunt, sed
p. 44. eam quoque optant hâc præcisâ ratione quia earum bonum est, non enim possumus salutem velle ut rem quam Deus vult, quamque vult nos ad ejus gloriam velle quin eam velimus hac præcisâ ratione quia nostrum bonum est, cum eadem ratione Deus eam velit, jubeatque ut eam velimus.

Pro-

Propria ergo objecti bonitas aut præcisa ratio quod nobis sit bonum, hominis voluntatem verè movet & excitat. Divinæ voluntati conformitas, adeo proprium spei motivum non excludit, ut contra evidenter illud includat. Essentiale quippè est ut nos Dei voluntati conformemus, non solum objectum velle sed insuper illud velle propter bonitatis gradum quem in eo posuit Deus & propter ejus cum nostro fine ultimo convenientiam. Ergo persuasum esse debet summum nonobis bonum, esse proprium & essentiale spei motivum.

Superest sciendum an nostrum bonum vocandum sit *nostrum interesse*. Vox illa *interesse*, duplici sensu usurpari potest, aut simpliciter pro omni objecto quod nobis bonum & utile esse potest, aut pro affectu quo per naturalem nostri amorem objecto illi adhæremus.

In primo sensu quisque dicere potest, ut dixi, *beatitudinem commodorum nostrorum esse maximum*, sed juxta alterum sensum qui in Gallicâ linguâ magis naturalis & usitatior est, vox illa *interesse*, exprimit imperfectionem eo quod anima cum supernaturali ergà seipsam amore agere deberet, agat naturali sui amore, qui à supernaturali spei amore summoperè differt. Quapropter cum ante dixissem, *objectum est, meum interesse*, addidi *sed motivum non est interessatum*, seu *mercenarium* quippè perfectæ animæ planè volunt suum summum bonum ut

p.45.46.

p.45.

tale, sed illud plerumque affectu mercenario non uolunt. Hæ voces *proprium interesse & motivum interessatum*, *seu mercenarium* adhuc magis quam simplex vox, *interesse*, determinantur in lingua Gallica ad significandum hunc imperfectum affectum. Ita cum dixi in duobus tribusve locis summum bonum esse nostrum *interesse*, seu nostrum commodum, nunquam tamen hanc vocem, *interesse*, *seu commodum* usurpavi huic adjungendo hanc vocem *proprium*, nisi ad significandum naturalem illum nostri ipsorum amorem seu mercenarium affectum qui constituit illam quam sancti vocant *proprietatem. Unde cum de proprio interesse quod*
p. 23. *in justis imperfectis superest, locutus sum, hoc interesse proprium dixi esse reliquias spiritûs mercenarii.* Atque hoc ipsum maximi interest attentè animadvertere in totâ mei libri serie, cujus systema totum unicè pendet à vero intellectu hujus termini quem adhibui sicut probatissimi vitæ spiritualis autores ante me eum adhibuerant.

Denique ne verbo ambiguo diutiûs immoremur, existimandum est *illud interesse* seu commodum spei essentiale esse, si per commodum aut *interesse* intelligatur bonorum maximum, at si per id quod interest seu commodum intelligatur naturalis & mercenarius affectus, contra oportet ut id interesse seu motivum mercenarium plerumque in perfectis animabus jam non occurrat. Beata Virgo per totam vitam speravit, nec tamen unquam

quam interessata, seu mercenaria fuit. Unde colligo aliquem posse exercere spem cum ipsius motivo quod summum est nostrum bonum, quamvis ad eam per mercenarium motivum non excitetur. Naturalis ille amor de quo hic loquor malus est cum non ordinatur & in nobis ipsis sistit. Cum autem recta ratione ordinatur bonus est & ordini conformis. nihilominus quamvis ordine regatur est in Christianis imperfectio, seu ut melius dicam, minor perfectio, quia sistit in ordine naturali qui supernaturali inferior est. Naturalis ille & deliberatus nostri ipsorum amor ab omnibus fere Theologis agnoscitur. Eum in verbis S. Thomæ & Estii in margine adscriptis stabilitum reperietis.

4. Præterea advertendum est, carissimi fratres, admisisse me vim omnem quam schola specifico spei motivo tribuit, id autem quod schola motivum vocat, non vocavi *motivum* sed pro motivo dixi * *formale objectum*, quod in schola idem significat. Initio ad ponendum

Amor autem sui ... à charitate quidem distinguitur, sed charitati non contrariatur, puta cum aliquis diligit seipsum secundum rationem proprii boni, ita tamen quod in hoc proprio bono non constituat finem, sicut etiam & ad proximum potest esse aliqua specialis dilectio præter dilectionem caritatis, quæ fundatur in Deo, dum proximus diligitur ratione commoditatis, consanguinitatis, vel alicujus alterius conditionis humanæ, quæ tamen referibilis sit ad caritatem. *D. Th. 2. 2. q. 19 a. 6 in corp.*

Licet timor ille ex amore justitiæ non procedat, sed tantum ex amore vitæ temporalis, ita nec peccare fidelem, dum metuit gehennam, & hoc metu facit opus legis, nulla alioqui circumstantia suum actum sive internum, sive externum depravante, licet non ex amore justitiæ, timor ille & opus inde subsecutum proficiscatur. Procedit enim ex amore quo naturaliter quisque sibi vult benè, & in genere fælicitatem appetit. *Estius in lib. 3. sentent. dist. 34. paragr.* 8.

* P. 42. 43. 44. 45.

dogmatis fundamentum dixi formale spei objectum *esse meum bonum quatenus est meum bonum sub hac praecisione*, *secundum hunc conceptum formalem*: *sub hac reduplicatione*. Atque hi sunt praecipui termini quibus exprimitur meum bonum quatenus est meum bonum, quo mea voluntas verè movetur. Fateor quidem unam hanc vocem *motivum* à me loco illo non esse adhibitam in ea significatione quam schola ei tribuit, sed putavi posse me Dogmate tot aequipollentibus vocibus jam stabilito absque scrupulo hanc vocem *motivum* servare ad significandum amoris
p. 272. *principium* quo agimus. Atque ita in nostra Gallicâ linguâ saepius usurpatur. De avaro dicimus eum parcere sumptibus motivò avaritiae, & de ambitioso negotiis se implicare ambitionis motivo: per motivum tunc intelligimus affectum quo animus commovetur. Volui eodem modo loqui de variis amoribus qui voluntatem nostram excitare possunt. Quum quis naturali sui amore excitatur, agit per motivum proprii interesse seu per motivum mercenarium. Quum autem uno supernaturali amore excitatur, agit per gratuitum motivum. Hic sermo mihi & facilior visus est & Mysticis qui scholae sermoni non sunt assuefacti accommodatior; illorum gratiâ scribebam, ut rationem praecavendae illusionis ediscerent.

5. Idem de caeteris virtutibus quod de spe cogitandum, servare perpetuò debent sua exercitia distincta ac proinde sua pro-

pria motiva. Dixi quidem post Augustinum, summum amorem, seu charitatem omnes unum fieri virtutes. *Nil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei.* Sed eo tantum sensu quod Caritas, ut ait S. Thomas, omnium virtutum sit parens. Idem Sanctus Augustinus qui sic loquitur, dicit tamen eodem loco virtutes specificari varietate earum affectuum seu motivorum. *Ex ipsius amoris vario quodam affectu.* Hæc virtutum motiva, superiore divinæ gloriæ motivo & gratuiti amoris liberalitate altius licet evecta, non minus virtutibus propria & essentialia sunt, nec minus verè voluntatem in hac perfectâ subordinatione movent.

Aug. de Moribus Eccl. lib. 1. c. 15.

Hæc doctrina congruit 34. articulis quos olim ad vicum Issiacum statui cum Illustrissimis & Reverendissimis Archiepiscopo Parisiensi & Episcopo Meldensi, & venerabili Domino Tronson. Diximus in 13. artic. *In vitâ & in oratione perfectissimâ, omnes actus* vitæ interioris *in una charitate adunantur quatenus virtutes omnes incitat, earumque exercitium imperat.* Professus fui hac coadunatione nunquam excludi distinctum cujusque virtutis exercitium.

p. 223. 224. 225 226.

Addidi *tunc animam virtutes non jam propter se velle*, id est propter proprium interesse sed propter naturalem & mercenarium affectum, tuncque eas exerceri nobis non reputantibus utilitatem ad ɔs inde venturam. Atque etiam annota- liberalem animam non jam velle ipsum

p. 135. ſum amorem per mercenariam ſuæ per-
fectionis appetitionem id eſt per illud
principium quod poſt Beatum Joannem
à Cruce, *Spiritualem avaritiam & ambi-
tionem nuncupavi.*

Verùm dixi quoque non agi niſi de
p. 134. amputandâ *proprietate aut ſpirituali inte-*
135.136 *reſſe in virtutibus. Virtutum proprietatis ab-*
137. *jectio non eſt*, ut annotavi, *niſi abnegatio
totius ad ſe reſpectus ſolatii, & proprii com-
modi in exercendis à puro amore virtutibus.*
p. 271. Alibi hac expreſſâ locutione uſus ſum.
Non ſapientiam, ſed unam ſapientiæ pro-
p. 214. *prietatem rejiciunt, non magis ſapientiam*
215. *quam cæteras omnes virtutes ſibi ut proprias
vindicant.* A perfectis non excluſi niſi
*ſtudioſam ſui conſiderationem quo de ſuâ ſa-
pientiâ fidem ſibi faciant, eâque ut propriâ
perfruantur.*

6. Poſitivum à me diſcrimen inter perfectas ſeu liberales animas & minus perfectas quæ à Patribus adhuc *mercenariæ* exiſtimantur, & à poſteriorum temporum Sanctis *proprietariæ* dicuntur, in eo ſitum eſt quod minus perfectæ animæ præter ſupernaturalem quo ſe in Deo diligunt amorem, naturali & deliberato adhuc afficiantur amore ſui qui mercenarium affectum ſeu mercenariam voluntatis diſpoſitionem conſtituit. Hic mercenarius affectus licèt non penetret nec poſitivè influat in ſupernaturales illos actus, voluntatis perfectionem eo minuit quod voluntas bonum & purius & fortiùs velit quum ſe uno charitatis amore ani-

 405

ma prosequitur, quam quum se & charitatis amore & naturali amore diligit. Contra perfectæ animæ plerumque non se diligunt nisi supernaturali amore quo sibi omnia Dei dona cupiunt. *Inperfectissimâ vitâ omnes interioris vitæ actus in unâ charitate adunantur*, quod omnes virtutes præveniat & animet, earumque actus imperet ut eos ad suum finem referat. Hinc colligitur minus perfectarum animarum statum duos amores habere adjunctos, licet supernaturales virtutum actus nullam inde admixtionem patiantur. Hinc etiam colligitur distinctum in perfectissimis animabus omnium virtutum exercitium etsi proprium cujusque virtutis motivum servet, gratuitum tamen inveniri non minus ac ipsa charitas quæ illum imperat & incitat. Nam juxta Sancti Thomæ Doctrinam actus imperatæ virtutis *transeunt in speciem, & assumunt speciem virtutis* à qua imperantur, suâ non amissâ. Sic actus spei, non amissâ suâ specie nec proprio motivo assumi perfectionem & liberalitatem charitatis quæ actum illum imperat. Hic ille est *vitæ perfectissimæ status quem habitualem puri amoris* statum nuncupavi. Sæpius dixi statum illum tantum *esse habitualem, nec omnis variationis expertem*, ut exprimerem solum esse ordinarium modum quo voluntas suos actus elicit. Hæc generalis restrictio sæpius in meo libro repetita, particularia attemperat loca in quibus exclusiones maximè universales

p. 3. q. 85. a. 2. ad. 1. 22. q. 154. a. 10.

Admonitione, p. 179. 272.

&

& absolutæ leguntur. Variationes statum relinquunt, ut eum reperiunt, id est variationi obnoxium, nec eum alterant. Ita status admittit quidem transeuntes aliquos spei, aliarumque virtutum actus qui à charitate non præveniantur nec imperentur. At certè hujus status omnes ferè actus quatenus in sola charitate coadunati, ut modo vidimus, sunt gratuiti sicut & ipsa charitas, secundum illud Apostoli, *omnia vestra in charitate fiant.*

7. Charitas sumpta pro tertiâ virtute Theologicâ semper est pura & gratuita quia semper amor est tendens in Deum in se ipso infinitè perfectum sine relatione ad bonum quod ab ipso ad nos manare potest. In simplici charitatis actu Deus propter ipsum diligitur, non autem nostræ beatitudinis motivo, quamvis aliunde, scilicet actibus spei Deus nobis ut summa nostra fœlicitas desiderandus sit. Charitatis actus possunt esse plus minusve frequentes, plus minusve eminentes, verum sunt semper ejusdem speciei tam in perfectis quam in imperfectis animabus. Quum meum quartum amorem nominavi *mercenarium*, tantum id feci ut ostenderem hujus status animæ adhuc superesse aliquam proprii interesse appetitionem seu mercenarium affectum qui plerumque in ipsâ agit, quamvis charitatis actus ejus sint purissimi.

S. Tho. 2. 2. q. 17. a. 6. & 8. & q. 23. a. 1.

p. 15.

Si nunquam à nobis diligi posset Deus absque nostræ beatitudinis motivo; Moysis & Pauli vota à Spiritu Sancto inspirata,

 609

rata, alterum *ut deleretur de libro*, alterum *ut esset anathema pro fratribus*, nullum realem sensum sortirentur mutandæ essent omnes Catechismorum quoad perfectæ contritionis actus ideæ, omnes etiam rejiciendi essent gratuiti quantum ad beatitudinem amoris affectus quos passim legere est in libris tot Sanctorum quos in album retulit Ecclesia, & damnandi tot graves Theologi qui nobis hanc de charitate notitiam indidêre. Ergo concludo charitatem ex naturâ propriorum ipsius actuum nobis non quærere beatitudinem. Sed facit ut vel perfectissimæ animæ eam frequenter desiderent, eo quod in illis plerumque spei actus excitet, animet & imperet.

8. Si dixi *amorem* quem *puræ concupiscentiæ nominavi*, *ad justitiam nos præparare*, addidi, *quatenus animi cupiditatibus præponderat*, ut sic explicarem hanc præparationem nihil habere positivi & realis, sed tantum violentorum animi motuum impedimenta tollere, addidi, hoc amore *nos prudentes effici ad cognoscendum ubi sit verum bonum.* Atque id dixi post S. Bernardum cujus hæc verba sunt. *Amat ergo jam Deum, sed propter se interim adhuc, non propter ipsum; est tamen quædam prudentia scire quid ex Dei adjutorio possis.* Dixi *non esse reale interioris justitiæ initium* quod juxta S. Concilii Tridentini Doctrinam non potest oriri nisi ex gratiâ. Postremo affirmavi hoc unum præstare ut nostras cupiditates cohibeat, & *nos ha-*

p. 17. *De Dilig. Deo.* p. 18. p. 20.

biles

biles efficiat ad fidei verba placidè audienda.

p. 7. 9. Dixi post Augustinum *quidquid ex principio charitatis non oritur, ex cupiditate oriri.* At in eo Libri mei loco per *charitatem* intellexi omnem ordinis in se ipso consideratì amorem, & per *cupiditatem* omnem privatum nostri amorem, sed hunc loquendi modum semel tantum adhibui & habito ad Sancti Augustini verba respectu. Verum quidem est nostri amorem qui cum ordinatur bonus est, *fieri*

p. 8. *unicam omnium vitiorum radicem cum non ordinatur.* Omni mei Libri Systemate supponente amputationem proprii interesse seu mercenarii affectus qui naturalis & deliberatus nostri ipsorum amor est, & qui imperfectus est licet non sit peccatum, nulli minus quam mihi imputandum est voluisse sublatum medium omne inter charitatem virtutem Theologicam & cupiditatem vitiosam.

10. Extremæ probationes quas experti tot Sancti retulere, ad sequentem Doctrinam reducuntur.

1. Suppositio quam animæ tunc faciunt de damnatione suâ ad æterna supplicia, & si in Dei amore perseverare velint, *est*

p. 86. *impossibilis* id expresse dixi.

2. Persuasio quâ illæ animæ se damnatas ad æterna supplicia opinantur, *non est*

p. 87.

p. 88. *ex intimâ conscientiâ*, quod Deo contrarium in se conspicere sibi videntur *est tantum apparens non verum. Desperationis impressio solum est involuntaria*, atque etiam,

p. 90. *Convictio est non intima, sed apparens.* Non est verâ persuasio, *est quædam quasi*

perſuaſio. Anima unam amittit ſenſibilem in p. 88.
*bono delectationem, ſuavem & affectivum
fervorem ſollicitos & mercenarios virtutum
actus, certitudinem, quæ confectâ re,
ex mercenariâ mentis reputatione oritur quâ
gratum de ſuâ fidelitate teſtimonium ſibi exhi-
beat.* Ut propriè loquar animæ illæ verum
de ſuo ſtatu judicium non ferunt: non
judicant, ſibi videntur ſolùm Deo adver-
ſari, ut animæ ſcrupulis obnoxiæ quæ quo-
tidie occurrunt, ab eis tantum ſcrupulo
plùs minuſvè differunt. *Non amplius credit
ſe officio ſuo functam fuiſſe ſcrupulo perturba-* p. 116.
tur. Imaginaria eſt perturbatio quam Deus
permittit in iis animabus maximâ aliun-
dè fortitudine & intelligentiâ præditis ut
omne ad ſe ipſas perfugium amittant.

3. Animadvertite in conſueto ſtatu
eminentiſſimas animas poſſe beatitudi
nem æternam quatenùs illa tantum eſt
bonum creatum Deo conditionatè de-
vovere, licet Divino amori nunquam
renuntient. Talia fuêre Moyſis & Pauli
vota. Talis eſt affectio Gnoſtici, ſeu per-
fecti contemplantis apud Sanctum Cle-
mentem Alexandrinum. Talis etiam per-
fectorum Chriſtianorum ſecundum Te-
ſtimonia S. Gregorii Nazianzeni. S. Chry-
ſoſtomi S. Auguſtini. Caſſiani. Theodo-
reti. Joannis Antiocheni. S. Iſidori Pe-
luſiotæ. Photii qui Eulogi Patriachæ A-
lexandrini verba refert. Theopilacti. S.
Anſelmi. Hugonis à Sancto Victore. S.
Thomæ. Cardinalis Toleti. Eſtii. Silvii.
Ingentiſque celebrium Theologorum nu-
meri. Legimus etiam in hiſtoriâ perſe-

cutionis Wandalicæ in Africâ Sanctum Martyrem hoc conditionale sacrificium tormentorum intuitu edidisse. Dicitur, æternæ gloriæ privationem paterer, si per impossibile, Deus me in æternis suppliciis citra ejus amoris jacturam detinens, amplius glorificaretur.

Victor ut de persec. Vandal. l. 5. c. 4.

4. Unicus est summarum probationum casus in quo non jam conditionales termini adhibentur, sed forma absoluta. Jam non dicitur *vellem*, &c. Sed volo. Sic V.G. locuta est Beata Angela de Fuliniaco. Sic & locutus est S. Franciscus Salesius qui illam tantoperè laudavit. In 1. casu in quo sacrificium non erat nisi conditionale, realiter spectabat id quod Theologi vocant formalem beatitudinem seu creatam, quatenus ab amore divino sejunctam. At in secundo casu in quo termini formam habent absolutam, sacrificium non cadit in beatitudinem nequidem creatam. Cadit in unum proprium *quoad æternitatem interesse.* Atque id à multis Lectoribus ausim affirmare non satis animadversum in meo Libro, ubi nominatim id annotavi, atque hic diligenter revocandum est quod à me de *commodo* dictum est. Hanc vocem *interesse* addita illi hac voce *proprium* nunquam usurpavi nisi pro solâ naturalis nostri ipsorum amoris delectatione seu mercenario affectu. Si per interesse summum bonum intelligeretur, absolutum interesse sacrificium esset veræ desparationis actus & impietatis cumulus. Sed cum per proprium interesse non intelli-

p. 90. 91.

gitur nisi mercenarius affectus ex naturali nostri ipsorum amore ortus, manifestè sequitur *hoc sacrificium seu simplicem assensum* non posse unquam cadere nisi in illam naturalis amoris delectationem in quâ consistit proprietas animarum quæ mercenariæ sunt. Quantum ad mercenarium illum affectum seu proprietatem quam universi sancti veteres nobis exprimunt ut imperfectionem quotidie minuendam, hujus sacrificium potest esse absolutum, quamvis salutis sacrificium nunquam absolutum esse possit. Deo imperfectionem absque restrictio potest quis devovere, & solatii omninò naturalis jacturæ consentire quamvis promissorum bonorum jacturæ nemo unquam consentire possit. Tunc anima nihil aliud agit quam ut velit in Divino amore persistere, orbata licet omnibus vel maxime sensibiliter præsidiis quibus naturalis & mercenarius amor libenter inniteretur. Sacrificium illud magnum est, anima quippè omne præsidium amittit, nulloque fulcitur subsidio nisi gratiæ cui tunc nihil sensibile, nihil inest delectabile, *quapropter dixi animam non amittere nisi mercenarium de sua perfectione testimonium, non amittere gratuitum promissionum in se adimplendarum desiderium, acerbissimam tentationem eo tantum pertinere ut omne illi notum subsidium auferatur nullumque affectui mercenario perfugium relinquatur.* p. 138.

Dixi animam in hoc statu in parte superiore idest in voluntate *servare perfectam spem quæ est gratuitum promissionum*

desiderium. Liquet sacrificium cadere non posse in ea quæ multo ardentius quam anteà exoptantur. Atqui juxta me promissiones idest omnia promissa bona optare anima perseverat. Ergo juxta me sacrificium seu consensus in nullum è promissis bonis cadere unquam potest. Mercenarius affectus seu proprium interesse est præcisè illud quod devovetur. Contra salus est promissum bonum quod optatur & amplius quam anteà expectatur. Unum amputo proprium interesse quod nunquam cum salute confundi potest.

p. 94. Servo perfectam spem quæ gratuitum est promissionum desiderium. Idem iterum in falso articulo repeto ut sic damnem eos qui hoc sacrificio seu assensu sublatam vellent *spem, sive gratuitum promissorum desiderium.*

Is certè in eodem articulo sibi ipsi quam stultissimè contradiceret qui hinc saluti renuntiandum, inde simul eandem salutem ardentius quam anteà & optandam & expectandam esse contenderet? nonne æquius est præcisas authoris voces sequi? Nonne planius cogitare me voluisse ut salus semper optaretur, sed absque interesse proprio seu mercenario affectu, & Deo tantum devoveretur naturalis & imperfectus ille affectus qui proprium interesse constituit, nunquam autem devotâ salute quam semper optandam esse fides docet? Hæc sola est ratio me perfectè mecum conciliandi, ac proinde verum Libri mei sensum investigandi.

Dixi quidem, *Directorem posse huic ani-*

permittere ut simpliciter acquiescat proprii p. 91.
eresse seu mercenarii affectus jacturæ &
istæ damnationi quam sibi à Deo indictam
arbitratur. Sed evidens est damnationem quam proprio interesse adjungo ad illud commodum præcisè restringi. Anima sibi videtur suis peccatis adversa Deo, & pro Deo contra seipsam vertitur, dicit *peccatum contra me est semper.* At potest ne mihi imputari quod voluerim hanc peccati sui damnationem cui præ amore anima illa acquiescit, esse æternam ipsius reprohationem! Solummodo legenda sunt ea quæ sequuntur periodum unde hæc objectio desumpta est. En mea verba. *Nunquam autem debet ei aut suadere aut permittere ut libera & voluntariâ* p. 92.
persuasione positivè credat se reprobari nec jam sibi gratuitò optanda esse promissa. Hæc damnanda proposui. Ita se odit ut sui jacturam æternamque reprobationem deliberatè velit. Gratiam & misericordiam renuit. Unam justitiam & vindictam cupit. Quas propositiones, ut vigilantiæ extinctionem, ut impietatis & irreligionis cumulum exsecratus sum. Ergo simplex justæ damnationi assensus, nullatenus potest esse assensus reprobationi, cum eam credere nunquam liceat, nec jacturæ promissionum cum eas semper optandas declarem. Anima interiore cruciatu turbata Deum intueri iratum imaginatur, ut Job cum sibi conspicere videbatur, cum dicebat, *quasi tumentes super me fluctus timui Deum & pondus ejus ferre non potui.* Ipsissima sancti hujus viri verba retuli sic ea vertendo. *Iram Dei con-*

In 12. art. falso pag. 112. Gall. & Lat. p. 78.

Cap. 31. v. 23.

p. 89. & 90.

spicit tumentem sibique imminentem
ris fluctus quibus mox submergenda sit.
tè vir ille suspiciendus sperare nunc
c. 6. v. 4. destitit. Nihilominus exclamat, *Ind*
tio ebibit spum meum, & Terrores Dom
militant contra me. Eo usque progreditur
ut exhibeat in se hanc *desperationis im-*
c. 7. v. 15. *pressionem* de qua locutus sum. *Anima*
16. 17. 20. *mea*, inquit, *elegit su pendium & mortem*
ossa mea. Nequaquam ultra jam vivam.
Usque quo non parcis mihi, nec dimittis
me ut glutiam salivam meam? Peccavi
quid faciam tibi ô custos hominum. Quid me
potuisti contrarium tibi & factus sum mihi
metipsi gravis. Procul dubiò vera dicere
sibi videbatur cum sic contra se tunc lo-
quebatur. Sed hæc involuntaria despera-
tionis impressio à desperatione longissi
mè differt. Desperatio actus est delibe-
ratus qui est consummata impietas. Ac-
tus est voluntatis quam sequitur intelle-
ctus. Desperationis impressio non est
nisi in imaginatione adeoque involunta-
ria est quia voluntas huic nullomodo
communicat, nec obstante illâ impres
sione, sperare non cessat. Ita confunde
re *desperationis impressionem* cum desper
tione, esset confundere imaginatione
cum voluntate & tentationem cum pe
cato. Ea vox, *impressio*, semper usurp
ta est pro sensatione quæ solum in a
mâ imprimitur, quamvis illi consenti
V. G. sic de sancto Francisco Sale
dicitur *cum in adolescentiâ se diu pulisse*
probationis impressionem... Et velut cert
mo

D. Episc. Meldensis Instruct. de statibus orationis p. 338. 339.

mortis responsum. Non tamen voluntaria erat & vera de sua æternâ reprobatione persuasio, nec veræ desperationis actum edidit. Sic Reverendiss. & Illustriss. Episcopus Meldensis qui hæc è Sancti Francisci Salesii vitâ deprompsit verba, approbans ea, prætereà affirmat *Matrem Mariam de Incarnatione Ursulinam quam nostri temporis & novi Orbis Theresiam vocant in acerrimâ inexorabilis justitiæ Dei impressione se ad æternas pœnas damnasse, ad easque seipsam obtulisse ut Dei Justitiæ satisfaceret, dummodò inquiebat Dei amore & Deo ipso non caream.* Illa *inexorabilis justitiæ impressio* non est voluntaria & absoluta hujus justitiæ acceptatio sed simplex sensatio quæ animæ ipsi invitæ imprimitur. *Inexorabilis* enim *justitia* importat damnationem *ad æternos cruciatus qui justitiæ Dei satisfaciant.* Ergo hæ voces *impressio desperationis*, nihil significant præter sensationem qua perturbantur sensus & imaginatio voluntate in vitâ, & sine ullâ reali intellectus persuasione. Nihil attinet dicere ista esse tenuia, subtilia & extricatu difficilia. Constat vera esse & reverenda quamvis non satis comprehendantur, cùm Sancti se ea expertos esse profiteantur. Ut creduntur multa alia etiam naturalia quæ intra nos quotidie geruntur & quæ nitidiùs explicare minimè possumus.

Instruct. de stat. orat. p. 343.

Anima extremo cruciatu afflicta se ream esse imaginatur, & Deum justè sibi iratum videt. Simul perterretur imagi-

ginarii ſui peccati horrore & apparenti indignatione Dei quem diligit & cui ſtat contra ſe ipſam præ amore. *Juſta illa condemnatio* non eſt niſi Dei ad peccatum oppoſitio, & divina ira cujus juſta impreſſio omni peccatori ferenda eſt. Sed debetne juxta me anima ſe totam huic iræ permittere? Imò affirmo tunc *promiſſa gratuito deſiderio eſſe optanda.* Nonne deſideramus, ut Deus nos in ira ſua non corripiat, & ad ejus miſericordiam confugimus cùm *deſideramus promiſſa* quæ ſunt ipſæ Patris cæleſtis *miſerationes*. Præterea in articulo falſo profeſſus fui non licitum eſſe credere *nos à Deo eſſe deſertos* & nullam nobis jam ſupereſſe *miſericordiam*, contra *ſincerè eam eſſe cupiendam.*

p. 93. Denique dixi, *hoc ſacrificio ſeu conſenſu plerumque pacem animæ reſtitui & tentationem ſedari, huic uni ſcilicet purgando amori deſtinatam.* Et quidem exiſtimo tales actus nunquam niſi utilitate maximâ & extremâ neceſſitate animabus inſpirandos eſſe aut permittendos. Quoties earum pœna conſuetis remediis levari poteſt, toties ut ad illud deveniant non eſt ſinendum. Atque ut hoc remedium & minùs frequenter & magis cautè adhiberetur, volui tunc ſolùm tales actus permitti cùm experimur animæ *perturbationem eſſe invincibilem* nihil conducentibus rationibus omnibus quæ ad ſedandam tentationem adhibentur.

Diximus in 33. ex noſtris articulis apud Vicum Iſſyacum confectis *poſſe inſpirari a-*

nima-

 43

nimabus pœnâ tentatis & verè humilibus subjectionem & consensum Dei voluntati, quando vel falsissimâ suppositione loco æternorum bonorum quæ promisit justis animabus eas beneplacito suo in æternis cruciatibus detineret, quamvis tamen ejus gratia & amore nullatenùs careant qui actus est perfectæ abnegationis & puri amoris à Sanctis elicitus & qui ab animabus verè perfectis gratiâ Dei maximè singulari utiliter elici potest &c. En *perfectæ abnegationis & puri amoris actus qui utiliter produci potest ab animabus pœnâ tentatis*, atque ideò conducere potest ad pœnas earum sublevandas, id est, *ad tentationem sedandam.*

Ita videmus S. Franciscum Salesium *cùm diu reprobationis impressionem & velut certum mortis responsum tulisset.....extremis tam duri cruciatus angustiis tandem coactum devenisse ad hoc terribile propositum. Quando* inquit, *in alterâ vitâ privandus sum visione & amore Dei tam digni qui ametur, volo dum hic vixero, omnibus viribus eniti ut eum totâ animâ diligam. Hæc impossibilis suppositio locum dedit actui quo sanctus liberationem suam reperit. Dæmon enim*, ut ait autor hujus vitæ, *tam gratuito actu amoris victus, illi victoriâ & loco cessit.* Hoc pacto *gratuitus actus* quo absolutis terminis devovetur mercenarius affectus à spiritualibus, *proprietas seu proprium interesse* nuncupatus conducit ad restituendam pacem & sedandam tentationem quæ à Deo non permittitur nisi ad *purgandum amorem.*

Vitâ Salesii. l. 1. c. 5. p. 25. & 26. apud D. Episc. Meldensem instruct. de statibus orationis p. 339.

 11. Dixi

11. Dixi indifferentiam nihil esse præter gratuiti amoris liberalitatem. Cavete, Carissimi Fratres, ne inde concludatis nos debere esse indifferentes & desideriis vacuos quoad æternam salutem. Amor quamlibet gratuitus nunquam excludere potest nisi proprii interesse studiosa seu mercenaria desideria. Actus autem spei & omnium Dei donorum desideria quæ à Charitate imperantur & quæ fluunt ab eo tam puro amore quò nos ipsos semper prosequi debemus, tantum abest ut excludantur à perfectorum statu, ut contra crescere debeant ad eum modum quo Charitas crescit. Potestne quis seipsum diligere perfectissimo amore, nempè eo ipso quo Deum diligit, nec summum bonum quod unum est necessarium sibi exoptare. Indifferentia quæ seu mercenaria seu gratuita de salute desideria excluderet, charitatis quæ nos propter Deum nobis ipsis caros efficere debet, ordinem everteret, vitam omnem interiorem impiè extingueret, feram & portentosam desperationem induceret. Nostra quidem desideria quoad futuros eventus, qui ut schola docet à voluntate beneplaciti pendent suspendere possumus, nunquam autem cessare debemus ab iis optandis in quibus Dei voluntas nobis Lege Divinâ significatur. Atqui fide constat Deum salutem cujusque nostrûm velle, atque etiam velle ut id credamus. Solummodò verum est posse nos eadem gratuiti amoris liberalitate velle illa quæ

nobis

nobis providentia, & ea quæ nobis scripturæ significant. Si bonum est velle perfectâ amoris liberalitate inferiora hujus vitæ bona, quantò magis convenit summum bonum perfectâ liberalitate cupere. Ut liquidò ex petitis à meo libro expres- p.31.32. sis locis cognoscatur quanto animi hor- 73. 107. rore indifferentiam seu omnimodam de- 108. 109. sideriorum quoad salutem & quoad cæ- 110. 111. tera Dei dona suspensionem rejecerim, 112. 113. ea solùm legenda sunt quæ dixi de sum- 114. 115. mâ qua tenemur nos ipsos diligendi necessitate, cujus dilectionis defectu *juxta Manichæorum principium in impium animæ odium incurreremus*, malâ naturâ suppositâ quâ re *ordo evertitur*. Ut id repetam potestne quis seipsum diligere, summo bono quod unum est necessarium, sibi non optato? Ergo nos ipsos semper amemus, fratres, non illo naturali amore qui proprium interesse constituit, sed eo quo nos in Deo & propter Deum amamus, & quo inducimur ad Dei dona indesinenter nobis optanda. *Ipsum amemus*, inquit Aug. *propter ipsum & nos in ipso tamen* *Serm.*256. *propter ipsum. Conclusi indifferentiam aut* *de Tempo-* *voluntatem absolutè suspensam (quoad æterna* *re Edit.* *bona,) absolutam esse Christianismi atque* *Clevalo-* *etiam humanitatis extinctionem, nec verba* *nii.* *satis odiosa excogitari posse ad indigitandam* p.59.60. *adeò portentosam amentiam.*

12. Cavete, Carissimi Fratres, sinatis unquam suggeri fidelibus abnegationem quâ se abstineant ab optandis & à Deo cum universâ Ecclesiâ petendis omnibus

ſpiritualibus & temporalibus bonis quæ in panis quotidiani petitione generatim continentur & quæ ſpeciatim deſignantur piis precibus quas Eccleſia Spiritu Sancto animata in ſuum officium paſſim congeſſit. *Gnoſticus* ſeu perfectus Clementis Alexandrini contemplans concipit juxta hunc Patrem deſideria & poſtulationes, etiam cùm eſt *Coryphæus*, id eſt ad altiſſimum perfectionis apicem evectus, & conjunctus cum imperfectis eadem quæ ipſi poſtulando in congregatione fidelium precatur. Hæc ſunt hujus Patris verba.

Strom. l. 7. p. 728. *Gnoſticus ergo una cum iis qui recentiùs crediderunt de iis precabitur de quibus etiam unà agere convenit.* Qui ſe non jam diligit niſi charitate & eo amore quo proximum ſuum in Deo & propter Deum diligit, non minùs ſe amat quàm qui præter caritatis amorem ſe naturali & mercenario amore proſequitur. Quò perfectiore amore nos diligimus, eò ardentiùs vera bona nobis optamus. Omnia tunc nobis in providentiæ ordine bona vel temporalia cupimus abſque anxietate, abſque ſollicitudine. Quantò à fortiori omnia nobis ſpiritualia bona optamus ad ſalutem quæ puri amoris conſummatio eſt? Ergo perfectiſſima anima cum Eccleſiâ cupit & petit eadem omnino bona quæ imperfecta anima cupit, eadem petendo. Diſcrimen omne quod inter eas intercedit, non eſt ex parte objecti, ſed ex parte affectus quo voluntas illud deſiderat, eò redit quòd perfecta anima omnia

 4I5

nia hæc bona plerumque non optet nisi charitatis amore, cùm imperfecta eadem insuper cupiat naturali amore quo mercenaria seu propriæ utilitatis anxiè appetens efficitur. Dixi, *omnem perfectionem ad habitualem puri & unici amoris statum reduci.* En naturalis nostri ipsorum amoris amputatio per quam anima eò devenit ut solo plerumque charitatis amore se diligat. Addo, *hunc amorem in animabus gratuita pace operari quidquid mixtus amor agit in cæteris superstite quadam mercenaria sollicitudine. Uno verbo sola proprii interesse appetitio jam nec potest nec debet in amoris exercitio reperiri, cætera autem in eo multò quàm in justorum multitudine abundantiùs affluunt.* Concludite ergo, Carissimi Fratres, veros perfectos *etiam abundantius* quàm justorum multitudo, omnes actus quibus Dei dona optantur & petuntur *exercere*, quamvis citra mercenarium aut proprii interesse appetentem affectum. Concludite etiam indifferentiam seu abnegationem quâ fideles avocarentur à concipiendis *gratuitâ pace* omnibus Ecclesiæ postulationibus quibus nos jugiter debemus adjungere inducturam ut dixi *ad blasphemè damnanda scripturæ verba, nec non & pias Ecclesiæ preces quæ petitiones & desideria sæpius continent. Hoc modo seipsum quis excommunicaret, sibique in fidelium congregatione aut ore, aut corde precandi facultatem adimeret.*

p. 268.

Vide Art. 6. *p.* 60. 61. 62. 63.

13. A perfectis animabus una amovenda est inquieta seu sollicita excitatio

 quam

quam 12. nostrorum. apud Issiacum ar-
p. 101. ticulorum sustulerat. Dixi esse semper
supponendam gratiam ut præsentem
quamvis distincta ejus suavitas non sen-
tiatur. Sic ut non simul & eodem mo-
mento diversas omnes tribuit animi af-
fectiones, sed tantùm successivè, ita dixi
non inquietè enitendum esse sibi intem-
pestivè tribuere, aut ex post facto revo-
care modo sensibili & suavi; affectiones
quas gratia hoc momento non tribueret.
Postremò dixi si per motionem intelli-
geretur cooperatio totius voluntatis om-
niumque animæ virium ad implendam
cujuslibet momenti gratiam & ad nos
hac ratione præparandos gratiæ temporis
p. 99. sequentis, *de fide esse non sponte quolibet*
100. *temporis momento esse excitandos ut omnem*
101. *nostram gratiam impleamus.*

14. Nihil imperfecti continent in se
p. 110. *cogitationes reflexæ eoque tot animabus sæ-*
pius nocent quòd animæ sui amore laborantes
rarò se ipsas aliter respiciant quàm ut eo res-
pectu impatienter aut amanter moveantur.
Sic locutus sum. Prætereà actus reflexi
moraliter sunt æquè perfecti atque actus
directi, quia earum moralis perfectio
oritur ex animæ fidelitate in adimplendâ
gratiæ suæ suavitate. Directi aut reflexi
actus exerendi sunt prout necessitas,
officia, gratiæ suavitas ad hos vel illos
p. 107. inducit. In meo Libro addidi eminen-
tissimas animas, inquietis & anxiis repu-
tationibus amputatis quæ ex proprio in-
teresse seu mercenario affectu oriuntur

pla-

placidè secum reputare. En verba mea ipsissima. *Divina inspirante gratia, perfectissimæ animæ per quam utiliter secum reputant Dei in se consilia, præteritas ejus quas celebrant miserationes aut suum interiorem statum quem Directori exhibere debent.* Hæc de quâ hìc loquor inspiratio p. 110.
una est consueta gratiæ suavitas justis omnibus communis.

15. Plures sancti de separatione superioris partis animæ ab inferiore locuti sunt. Eorum exempla solummodò secutus fui. Nunquam intendi *omnimodam* p. 121.
esse separationem quæ supra naturam ex 122.123
miraculo & contraria esset statui puræ fi- 124.
dei quem perpetuò suppono. Quapropter in falso articulo eos damnavi qui dicerent partem superiorem ab *inferiori omninò* separari, ita ut, *unio superioris cum Deo nullum sensibile & distinctum vestigium* p. 125.
in inferiori imprimeret, & quidquid abnorme 126.
interim in inferiori ageretur superiori non esset imputandum. Parum certè peritus haberetur qui partem inferiorem in reflexis cogitationibus, superiorem autem in directis actibus collocaret, quod à me intentum aliqui existimavêre. Pars inferior in imaginatione & sensibus consistit. Imaginatio autem reputare minimè potest, ergo reputationes pertinent ad superiorem partem quæ intellectu & voluntate constat. Duarum partium separatio juxta meum Librum
in eo uno sita est quòd pars inferior per- p. 121.
turbari possit, dum superior pace gaudet.

Sed cùm, dum hic vivimus, separatio
illa nunquam sit *integra*, satis semper
connectuntur, sibique invicem commu-
nicant duæ illæ partes ut pars superior
teneatur iis omnibus quæ in inferiori per-
aguntur, & quæ in consueto vitæ cursu
voluntariæ censendæ sunt. Hâc rigidâ
p. 223. & absolutâ regulâ occurrere volui om-
nibus quæ ab illusione morum puritati
metui possunt. Hâc eâdem volui animam
suis omnibus actionibus æquè intra pro-
bationes ac extra probationes *teneri*. Ve-
rum quidem est *mentis apicem seu sum-
mum mentis verticem*, de quo loquitur
p. 118. S. Franciscus Salesius directis actibus
consistere. At juxta hunc Sanctum pars
superior non solùm mentis apicem, sed
& reflexos actus complectitur. Per actus
directos qui soli *mentis apicem* consti-
tuunt, sperat, licèt reputando non pos-
sit sensibile de sua spe testimonium sibi
perhibere. Hoc ipsum his verbis expri-
Amor Dei mit Salesius. *Quamvis adhuc sit illi*, (lo-
l.9.cap.12. quitur de animâ anxiâ) *facultas credendi
sperandi & amandi Dei, & re vera id
præstet non tamen vim habet dijudicandi
utrùm credat, speret & Deum suum dili-
gat, quòd tantâ angustiâ detineatur atque
obruatur ut ad se redire non possit ad perspi-
ciendum quid agat. Quamobrem opinatur
sibi nullam fidem, spem, charitatem inesse,
sed tantùm phantasmata & vanas virtutum
impressiones.* Idem Sanctus alibi dicit:
Amor Dei *sacer assensus semper fiat in intimâ animâ,*
l.9.c.3. *in summo & tenuissimo mentis apice. Atque*
hic

hic assensus nec tener est, nec suavis, nec ferè sensibilis quamvis sit verus, indomitus & amantissimus, & se recepisse videatur in extremum mentis recessum, velut in arcis propugnaculum in quo stat fortis, licèt cætera omnia mœrore sint capta atque oppressa, & quò magis in hoc statu amor omni auxilio nudus est, & omni virtutum subsidio atque animæ facultatibus destitutus, eo pluris æstimandus est, qui fidelitatem tantâ constantiâ servet. A Lectore quæro *an amor qui se recepit in extremum mentis recessum, & summum & subtilissimum apicem ut in suam arcem, dum cætera omnia capta sunt & virtutum subsidio destituta, &c. Ita ut sibi videatur, anima, fide, spe, caritate carere, &c.* Non sit vehementior locutio quàm mea? Quum inter superiorem & inferiorem partem, id est inter imaginationem & sensus ex unâ parte & intellectum ac voluntatem ex alterâ *non* *p. 121.* *integram* supposui separationem in qua *usq. ad* voluntas imaginationis perturbationi non 125. consentiat, & imaginatio voluntatis pace non recreetur.

16. Contemplatio est puri amoris exercitium at non unicum. Purus amor in actibus distinctarum virtutum insuper exercetur. Dixi prætereà animam puris- p. 183. simo amore ardentem ad obtemperan- 184. dum Directori qui eam probare vellet *Æquè libenter incipientium instar meditaturam, ac instar Cherubinorum contemplaturam.* Ipsa quoque meditatio potest ali- p. 177. quando esse verum amoris maximè gra-

tuiti exercitium. Fideles universi ad perfectionem quidem, at non universi ad eadem exercitia & speciales perfectissimi amoris praxes vocantur. Quod spectat eos quos Deus ad contemplationis exercitium speciatim allicit, sensim sive sensu juxta suæ gratiæ suavitatem ad id transducendi sunt, eâ cautè exploratâ, atque ita ut nulla confidentia, nulla in se vana delectatio ad eos accedat, quemadmodùm Episcopus Diaconum evehens ad Presbyteratus ordinem non ideò sinit ut se hinc perfectiorem reputet.

17. Status passivus juxta meum Librum unus est gratuiti amoris status in quo charitas plerumque omnes ut eas ad suum finem referat virtutis, prævenit, animat, imperat. Tunc omnes virtutes ferè semper exercentur simplicibus atque æquabilibus actibus, *absque anxietate atque sollicitudine, cum omni suavitate quam Dei Spiritus inspirat.* Ut diximus in 12 nostrorum apud vicum Issyacum articulorum. Status ille à variis Sanctis nuncupatus, est passivus non ad excludendam verissimam & efficacissimam gratiæ cujuslibet horæ cooperationem, neque ad eximendam animabus perpetuam quam sibi debent vigilantiam, neque ad tollendam è medio acerbam obsistentiam qua in quolibet statu tentationes vincendæ sunt; dixi enim hanc obsistentiam ut passiva sit, *non minùs esse concupiscentiæ*
p. 101. *acerbam*, easque animas, *ad sanguinem*
102. *usque peccato resistere.* Ergo ab eâ non exclu-

cludendum eſt niſi illam quam vitæ ſpiritualis Autores dixere *activitatem*, id eſt anxietatem & ſollicitudinem quæ mercenarium affectum ſeu naturalem noſtrî amorem ſequitur. Atque etiam dixi *ad mercenaria motiva naturali quadam ſollicitudine eſſe recurrendum, potiuſquàm in diſcrimen ſuccumbendi venire.* Vox igitur illa, *paſſivitas* uni *activitati* ſolùm opponitur, nec opponeretur voci *actionis* ſeu *actus* quin ſimul conjicerentur animæ in interius otium quo vita omnis Chriſtiana extingueretur. Paſſivitas illa non eſt inſpirationis miraculoſæ ſtatus. In eo animæ ſolâ gaudent inſpiratione gratiæ quæ juſtis omnibus in obſcuriſſimâ fide communis eſt. Ita cùm loquimur de actibus quos Deus in hoc ſtatu inſpirat, cavendum eſt ne credamus ad eum animas inſolitâ inſpiratione determinari. Agitur de ſimplici gratiæ impulſu quem non magis diſcernunt animæ perfectæ quàm minùs perfectæ, & quo ad actus præcepti & Conſilii Evangelici ſolummodò feruntur. *Paſſivitatem* illam non pono in omnimodâ *potentiarum* animæ *ligaturâ*, id eſt in abſolutâ diſcurſivos actus exercendi impotentia, quia exiſtimo animas quæ certis temporibus gratiæ ſuavitate ad ſimplices & æquabiles contemplationis actus inclinantur, tunc non omni tamen excidere libertate huic ſuavitati reſiſtendi, & diſcurſivos actus producendi. Aliter hæc impotentia utpotè naturali animæ libertati contraria evidenter

p. 102.

esset supernaturalis ex miraculo orta, ac proinde contraria statui puræ fidei in quo autores in hac materiâ expertissimi animas maximè passivas adhuc versari affirmant. Ille puræ fidei status non tribuit animæ aliud perceptum lumen, quàm lumen fidei omnibus Christianis commune. Contra via supernaturalis impotentiæ ullum certo tempore discursivum actum eliciendi via foret luminis ex miraculo orti. Ergo passivum statum reduco ad simplicem ut plurimum, coadunationem omnium virtutum in charitate quæ illas prævenit, imperat, animat, & quæ facit ut tam intra quàm extra orationem omnia distinctorum actuum genera æquabili pace exerceantur. Sic exposita passivitas est Divini amoris perfectio ad quam omnes quidem Christiani generatim vocantur, paucissimi autem perveniunt, cujusque exercitium tunc tantùm exigendum est, cùm ad illud animæ disponuntur. Quod pertinet ad passivam contemplationem exercitium est ad perfectionem non absolutè necessarium & ad quod certæ animæ purissimæ nunquam vocandæ sunt.

18. Vera perfectio nullatenus esse potest absque intimâ cum Christo unione.
p. 194. *In eminentissimâ contemplatione potest anima*
195. *occupari de Christo quem fides præsentem*
196. *exhibeat, & per ea temporum intervalla quibus desinit contemplatio adhuc de eo occupatur.* Ejus intuitu nunquàm verè orbatur anima reali privatione. Ejus nihil amit-

amittitur *nisi distinctus sensibilis & reflexus visus*, jacturæ illæ non sunt *nisi apparentes & ad tempus*, duobus tantùm casibus, nimirum contemplationis imperfectæ primordiis, deinde tempore probationum. Addidi in casu nascentis contemplationis, hanc Christi distinctè conspecti privationem non oriri ex hujus exercitii perfectione, sed ex ejus imperfectione *quia tunc illud exercitium sensibile magis quàm purum est*, sua quoque affulgent illis privationibus intervalla, insuper non diuturnæ sunt, & distinctus Christi intuitus citò redditur, ut sit frequentissima perfectarum animarum occupatio. *Nam probationes per se breves, en quæ de iis dixi. Tantùm ad tempus sunt. Quò magis animæ in iis gratiæ fideles sunt, ut purgentur à mercenaritate per amorem zelotypum, eò magis breves fiunt. Plerumque animarum occulta renitentia contra gratiam specioso obtentu, & conatus sollicitus aut anxius ut solatia sensibilia sibi reservent, quibus eas spoliari voluit, probationes diuturniores & acerbiores efficiunt, non enim Deus pœnâ creaturam suam afficit, ut frustra dolore afficiatur.* Probationes igitur breves sunt, & in solis animabus quæ gratiæ sunt minùs fideles protrahuntur, dum Deo obsistunt. Quapropter frequentis intuitus Christi privationem imputant, non probationis generi, sed suæ infidelitati. Quod si probationes generatim breves dici debeant, extremæ probationis certamen, in quo uno anima caret illa familiari Christi

con-

consideratione est longè brevius. Contemplatio autem negativa quæ juxta Sanctum Dionysium nullam distinctam imaginem, neque *distinctam* aut *nominabilem* idæam admittit, spectat unam Divinitatem
p. 186. quæ nihil *limitati* continet. Sed expositâ hâc contemplationis specie quæ apud Dionysium celebratur, & quæ nihil significat præter amantem Dei infinitè perfecti intuitum, expressè addidi. *Hæc simplicitas distinctum Christi humanitatis & singulorum ejus mysteriorum intuitum minimè excludit, quoniam cum divinitatis ideâ adjunctas etiam alias idæas admittit pura contemplatio, omnia admittit objecta quæ pura fides nobis offerre potest.* En carissimi Fratres mei Libri doctrina quæ in qnolibet statu præter contemplationem negativam, id est abstractum Divinitatis intuitum, aliud admittit contemplationis exercitium in quo anima omnibus Mysteriis occupatur. Præterea nulla est contemplatio quæ non intermittatur & per intervalla perfectissimæ animæ distinctissimo omnium fidei objectorum, præsertim Verbi quod Caro factum est, intuitu gaudent. Adjuro vos ergo, Carissimi Fratres, ut mecum post Apostolum dicatis anathema illi quisquis sit qui à frequenti & familiari Jesu Christi conspectu avertere nos voluerit.

19. Plurimi offensi sunt has voces *perturbatio involuntaria* legere eo libri mei loco ubi agitur de interiori Jesu Christi pœnâ, qui has voces in meo Libro ad-
di-

didêre, intellexerunt tantùm Christi perturbationem quæ quatenus imperata ab ejus voluntate voluntaria erat, involuntariam esse quod ejus voluntas ea non perturbaretur. Sed nihil meâ interest hanc locutionem quæ mea non est, defendere. Qui meum manuscriptum autographum viderunt, hoc testari possunt. Vox illa nullam cum omni meo Systemate connexionem habet. eâ ablatâ Textus ut primò scripseram manet illæsus.

20. Questi sunt etiam quòd malè Sanctum Franciscum Salesium citaverim. Verum quidem est, eos qui, me absente, meum librum typis mandandum curaverunt, pro Sancti hujus ipsis verbis accepisse aliqua placita quæ dumtaxat referebam ut ejus genio & doctrinæ congruentia, eaque Italico charactere pinxerunt. Sed accuratum omnium quæ factæ sunt citationum indicem proferam. Ubique sinceritas mea & omnimoda doctrinæ meæ cum hujus Sancti documentis convenientia animadvertetur. Varia referam ex ejus libris deprompta loca multò vehementiora meis vocibus quæ pro Salesii verbis acceptæ fuerant. Denique si quædam citavi hujus Sancti testimonia quæ tantis perdura palam visa sunt, duo sunt in memoriam revocanda. Primùm privatis nullatenùs licitum esse damnare nec sensus, nec locutiones tam Sancti Præsulis quem Ecclesiâ quotannis his verbis celebrat, *Scriptis itaque cœlesti*

do-

doctrinâ refertis Ecclesiam illustravit quibus iter ad perfectionem Christianam tutum & planum demonstrat, tanta laus Salesianæ doctrinæ *Alexandri VII.* diplomate approbatur.

Alterum cujus vos meminisse volo est me dixisse cum omnia hæc loca collegissem eo tantum animo id fecisse me ut mysticis ostenderem universa vel vehementissima Sancti hujus & cæterorum placita perpetuò reduci ad gratuitum amorem quo eadem quæ & maximè mercenarii dona Dei gratuitò desiderantur. Hæc mea sunt verba cùm loquor de Sancti verbis (pag. 57.) *Illuc omnia reducuntur ut dicant animam hanc nullo proprio & mercenario neque ad meritum, neque ad perfectionem, neque ad æternam beatitudinem desiderio affici.* Manifestum est me hac ratione voluisse ablatum temerariis Mysticis omnem prætextum Salesii autoritate abutendi ipsis ostendendo nihil sancto illi in animo fuisse amputare præter naturalem & mercenarium affectum quo proprium intereſſe constituitur.

Atque ea sunt, Carissimi Fratres, præcipua quæ vobis in hac Epistola erant explicanda. Quò attentiùs librum legetis, eò perspicaciùs animadvertetis omne hujus Systema ad vocem *proprii intereſſe* exigi. Si vox illa in libro non est exposita, id factum est quod suppôsuerimus omnes eodem sensu quo illam intelleximus accepturos ad significandum nempè mercenarium ad Dei dona affectum per natura-

turalem ſui ipſius amorem. hunc ſenſum ſuppoſuimus ut ſtabilitum ab optimis vitæ ſpiritualis autoribus qui Gallicè ſcripſerunt, vel quorum ſcripta in Gallicum Sermonem ſunt tranſlata. Suppoſuimus *mercenarium*, & ut ſic loquar *intereſſatum* ſeu proprii intereſſe ſollicitè appetentem affectum idem eſſe, & ut plerique veterum Patrum juſtos non jam mercenarios eſſe affirmant. ſic nec jam proprii intereſſe appetentes eſſe concluſimus, eoſque illæſo remanente diſtinctarum virtutum exercitio præcipuos earum actus coadunare in charitate quæ illos prævenit, animat, imperat, perficit, ita ut naturalis & deliberatus amor ſeu mercenarius affectus quo proprium intereſſe conſtituitur, plerumque in his perfectis animabus jam non reperiatur. Hunc autem naturalem & deliberatum ſui ipſius amorem in quo proprium intereſſe poſuimus, apud S. Thomam & Eſtium ſtabilitum vidimus. A pleriſque Theologis idem amor agnoſcitur, qui autem non admittunt ea æquanimate eſſe debent ut ſaltem eum ut quid in Catholicis ſcholis maximè approbatum conſiderent. Si Libri Textum eo ſenſu quem vobis modò explicuimus, intellexeritis omnem ejus tenorem ſimplicem & naturalem eſſe animadvertetis. Sin contra ſenſus magis extenſos huic tribueretis, Textus tenori continua vis eſſet adhibenda, & in qualibet ferè paginâ imputandæ mihi forent contradictiones amentiſſimæ.

Di-

Difficultas, Cariſſimi Fratres, quæ etiamnum vos morari poſſet, hæc una ſuper eſt. Nempè libenter vos ipſiſmet oculis videretis utrùm Patres, ſancti in album Eccleſiæ relati cæterique authores quos univerſa veneratur Eccleſia re vera his vocibus *mercenarium intereſſatum, ſeu proprii intereſſe appetens* & proprium intereſſe attribuerint imperfectionem illam quam in toto meo opere illis tribuo. Id vobis ob oculos liquidò ponere jam enitar.

Primò aperiamus Concilii Tridentini Catechiſmum; cùm dixiſſet *Deum ſuam clementiam oſtendiſſe quod cùm ſine ullo præmio nos potuiſſet cogere ut ſuæ gloriæ ſerviremus, voluit tamen ſuam gloriam cum utilitate noſtra conjungere. Neque id quidem ſilentio prætereundum eſt, vel in hoc maximè ſuam in nos Deus clementiam, & ſummæ bonitatis divitias oſtendiſſe. Quod cùm ſine ullo præmio nos potuiſſet, ut ſuæ gloriæ ſerviremus cogere, voluit tamen ſuam gloriam cum utilitate noſtra* conjungere. Chriſtianis proponit ut voluntati Dei in Terrâ obtemperent ſicut Angeli in cœlo. Hæc eſt ſumma perfectio quam à nobis poſtulat in ſpei exercitio. *Deus*, inquit, *eximiam caritatem requirit ut etiamſi ſpe cæleſtium præmiorum totos nos ei dicaverimus, tamen ideò illa ſperemus quod ut in eam ſpem ingrederemur placuit Divinæ Majeſtati. Quare tota nitatur illo in Deum amore noſtra ſpes qui mercedem amori noſtro propoſuit æternam beatitudinem.* Non tamen

p. 3. in decal. præ. n. 17.

Part. 4. in orat. Dominic. 3. petitione num. 26.

 482

men intendit Catechiſmus omnium Chriſtianorum ſpem totam inniti hac *caritate* quam vocat *eximiam* ac ideò ſperare *quia Divinæ Majeſtati placuit ut in eam ſpem ingrederentur*. Hæc ſpei perfectio non pertinet juxta eum niſi ad perfectas animas duo exhibet genera fidelium qui juſti ſunt ac proinde Deum præferentiæ amore diligunt, *alii qui amanter ſerviant*. Hi certè juſti ſunt) nuſquam ſic locuta eſt Eccleſia de hominibus actu peccantibus & Deo inimicis) *ſed tamen pretii cauſâ quo amorem referunt*. Deinde altiùs evehitur & alium pingit gradum hominum qui hîc Divinæ voluntati parent, ut Angeli in cœlis; *& qui ideò ſperant quod ut in eam ſpem ingrederentur placuit divinæ Majeſtati.... Ii*, inquit, *tantummodò caritate & pietate commoti in eo cui dant operam nihil ſpectant niſi illius bonitatem & virtutem*. num. 27.

Catechiſmus vocibus utitur maximè abſolutis & excluſivis, *tantummodo*, *nihil ſpectant niſi*, *&c.* Spemne virtutem Theologicam voluit ablatam? hujus ne proprium motivum quòd ſummum noſtrum bonum quatenus noſtrum, voluit amputatum? abſit à quoquam tam impia cogitatio. Ergo vult perfectos ardentiùs quàm antea ſperare eorumque voluntatem ſummo bono verè moveri quamvis ad ſerviendum Deo, *tantummodò caritate, ac pietate commoveantur & ideò ſperent, quia divinæ Maieſtati placuit ut in eam ſpem ingrederentur, & tota eorum*

ſpes

ſpes niteretur illo in Deum amore, qui adeò purus eſt. En perfecta ſpes ut eam ſanctus Thomas poſt S. Ambroſium exhibuit. *Spes eſt ex Charitate.* Perfecti ut perfecti fierent amputarunt mercenarium quoad præmium affectum qui etiamnum imperfectis ineſt. Vox illa *tantummodò*, quæ opponitur illis vocibus, *ſed tamen pretii cauſa quò amorem referunt*, evidenter excludit imperfectum aliquem ad pretium affectum. In quo ſitus eſt imperfectus ille & amputatus affectus? ut id repetam, eſſe non poteſt neque ſpes ſupernaturalis neque proprium ejus motivum quod eſt non ſolùm objectiva ſed & formalis beatitudo. Eſſe quoque non poteſt frequens ſpei actuum repetitio, frequens enim Theologicæ virtutis exercitium nunquam poteſt eſſe imperfectio, non agitur quoque de affectu ita mercenario ut anima formalem ſeu creatam beatitudinem magis deſideret quàm Divinam gloriam, hic enim affectus non imperfectio ſed mortale peccatum foret, nec de illis animabus dici poſſet, *amanter ſerviunt.* Ubi ergo reperiemus imperfectionem amputatam in hoc tranſitu à ſtatu minùs perfectò ad magis perfectum? eam in actibus ſpei ſupernaturalis à Spiritu Sancto infuſæ reperire non poſſumus. Ergo quod amputatur nihil poteſt eſſe præter naturale, humanum & deliberatum beatitudinis deſiderium præter mercenarium aut proprii commodi ſollicitè appetentem affectum, qui tantum

2. 2. q. 17. a. 8.

tum abest ut in supernaturalis spei actum influat eique sit essentialis ut contra hujus perfectionem in anima minuat.

Naturalis ille ad mercedem affectus qui in animabus minùs perfectis occurrit, facit ut à Patribus, ut mox visuri sumus, *mercenarii* dicantur, non quod Deum non diligant eo amore quo Deum omnibus creatis ac sibi ipsis præferunt, aliàs Justi & salvi non forent ut eos secundùm Patres esse justos videbitis: sed præter supernaturalem Dei & Creaturarum in Deo amorem, afficiuntur naturali & deliberato sui ipsorum amore, qui Divino amori subjicitur. Ii 4. mei status justi sunt. Existimávi posse me eos dicere *interessatos* seu proprii interesse appetentes cum Patres eos *mercenarios* vocaverint. Tempus est cognoscere Patrum Doctrinæ cum Romano Catechismo convenientiam.

Quum S. Clemens Alexandrinus loquitur de *Gnostico* qui perfectus est justus, & de *Gnosi* quæ perfectus amor est, *Gnosticum* à dextris Sanctuarii, *mercenarios* autem à sinistris stantes exhibet. Vult *Gnosticum accedere ad verbum salutare, neque propter metum supplicii, neque propter aliquam doni promissionem, sed propter ipsum bonum* qui ab eo *mercenarii* dicuntur & juxta eum justi sunt cum stent in *Sanctuario* licèt à *sinistris*, id est in inferiore gloriâ, sunt illi *qui pro donatione eorum in quæ cadit corruptio & interitus, existimant se vicissim accepturos incorruptionem.* Strom. l. 4. p. 485. Ibidem.

Illa

Illa incorruptionis bona pr
sunt æterna. Idem enim Pate
Strom. l. 4. p. 519. cenarium bene agere *ratione*
nis quæ vel ab ipso qui benefic
vel à Domino qui promisit exp
l. 4. p. 528. Qui agit *propter spem promi*
quo dictum est ecce Dominus &
à facie ejus, mercenarius est.
quæ propter charitatem fit benefi
ter ipsum honestum Gnosticò est
Causa autem contemplationis e
cognitio ausim enim dicere. Non
lit salvus esse eliget cognitionem
tur cognitionem propter ipsam di
tiam.

Hìc verbis maximè expressi
solutis excluditur præmii mo
clusiones illæ non spectant
mentaneum, quo elapso ne
perfectus justus iterum fiat m
Exclusiones illæ ad omnem p
statum pertinent hujusque pe
constituunt, distinguunt enim
qui stat à dexteris, *à Mercena*
tummodò stat à sinistris quia e
donatione eorum in quæ cadit
vicissim accepturum incorruptio
propter Sanctus Clemens
ausim dicere non eo quod velit s
Strom. l. 4. p. 529. *get cognitionem qui prosequitur*
& si quis per hypothesim impo
proposuerit utrùm malit Dei
seu perfectionem, *an salutem a*
autem ea separata cùm sint om
nihil penitus dubitans elegerit L

nem propter se judicans eam esse expectandam quæ fidem transcendit.

Unde concludit *primam ejus qui perfectus est beneficentiam hanc esse ut in benefaciendi habitu sit constitutus, neque propter gloriam aut famam illustrem neque propter mercedem aut ab hominibus aut à Deo ad Imaginem & similitudinem Domini vitam peregerit.* Videtis, Carissimi Fratres, nullum *Gnostico* inesse mercenarium affectum erga ullam remunerationem quæ à Deo sit, neque erga ipsam beatitudinem creatam. En exclusio maximè absoluta hâc exclusione justus perfectus à minùs perfecto distinguitur, & perfectus ipse constituitur. Hæc exclusio reperitur non in transeuntibus actibus, sed in eo qui est in habitu constitutus. Idem S. Doctor de Gnostico hæc habet, *à bono & fideli servo factus est per charitatem amicus propter perfectionem habitus quam ex verà disciplinâ & purà exercitatione purè acquisivit.* Animadvertite antequàm Gnosticus & amicus esset, jam eum fuisse bonum & fidelem servum. Ergo justus erat, ergo charitate præditus erat, sed nondum perfectionem habitus hujus virtutis acquisierat. Hic ergo purissimus & perfectissimus amor in habitum eumque perfectum mutatur, cum *purè* acquisivit, id est sine admixtione, & magnus ille Alexandrinæ Ecclesiæ Theologus, verbo quod maximè adtemperandum est, utitur, aitque: *Ergo ei qui exercitatione profecta ex cognitione paraverit virtutem quæ non potest amitti,*

Ibidem.

ti,

ti, *efficitur naturalis habitus*, q
significatur status habitualis c
mus & firmissimus licèt non o
tionis expers.

Pater ille Apostolorum coæta
ne in perfectis animabus exti
luit? hujusne motivum rejicer
habuit? num salutis desideriu
nus summum est nostrum bo
clusit? num intendit ne perfe
in Deo & propter Deum amp
rent, neve æternam beatitudi
rent? num denique voluit pe
nùs frequenter minusve arde
sperent imperfecti, sperare?
Apostolico tales errores impu
est. Si ergo vult Gnosticum no
propter spem promissi honoris ut
esse, non ideò supprimere au
intendit actus spei quoad pron
mium, aut desiderium salutis
beatitudinis quam gratia ins
vult id unum, ne perfecta a
mium affectu naturali & merc
proprii interesse appetenti am
rat. Eadem perfectus & imp
siderant quoad promissa quant
tensa, at perfectus ea pleru
vult nisi supernaturali sui an
gratiâ manans nihil imperfec
cùm imperfectus sæpè eadem
per desideret naturali & merce
ctu seu proprii interesse appe
xiâ præter supernaturale desid
que quo non foret justus. At

dùm S Clementem justus est cùm sit in *Sanctuario* & præmio Deus in altera vita eum afficiat.

Hinc intelligitur illud Tertulliani, *neque enim quia bonum est idcirco auscultare debemus, sed quia præcipit.* Dicemusne virtutes omnes quæ imperantur ideò sollummodò bonas esse quòd imperentur? absit: contra eas imperari dicemus quia bonæ sunt & conformes supremæ & immutabili normæ quæ Deus ipse est. Eas nihilominùs exercebimus ut Deo cui omnia debemus placeamus, non ut perfectionem naturali nostri ipsorum amore exquiramus; quamvis eam supernaturali amore quam in justi animâ parit gratia semper exquirere teneamur. *Tertull. de pænit. c. 4.*

Sanctus Basilius sic habet[1], *aut metu supplicii à vitiis declinamus, & animum servilem induimus, aut mercedis spe ducti ad utilitatem nostram præceptorum observationem referimus, atque hoc modo mercenariis efficimur similes, aut certè honestate ipsa impulsi, charitateque quam erga ipsum habemus à quo legem accepimus gaudentes quòd digni habiti simus qui adeò glorioso ac benigno serviremus Deo, ipsi pareremus atque hoc modo bonorum filiorum erga parentes suos animum imitamur.* Homines triplicis hujus classis secundùm hunc Patrem sunt justi, cùm omnes Deo pareant. *Servus*, pergit idem Pater, *cùm eorum quæ facere jussus fuerit partem executus fuerit, partemne omittet? quin potiùs ubicumque dicto audiens non fuerit, imminentis sibi supplicii gravitatem pertimescet,*

Præfat. in regulas fusius disputa. p. 405. 406.

Orat. 3.

Ibidem

mescet, atque ob hanc sanè cau
erit.... Sed neque mercenarius a
quam inducet ut eorum sciens al
gat quæ præcepta sunt. Quomodò
cedem laboris accipiet, cùm pacti
rit, etsi aliquid eorum quæ nec
præterierit?.... Tertium erat,
ex charitate dabatur. Hic quæro
lius qui propositâ parentis gratiâ
sum velit offendere. In prima
classe alii licèt justi, naturalite
sed *serviliter* sapiunt; alii aute
affectu *mercenarios referunt*, sa
nes sperant spe supernaturali
sint, & ultimi etiam ardentiùs
teri, quamvis priorum imperf
naturali & mercenario affectu
vacent.

S. Gregorius Naz. instar om
Patrum, hanc servorum, m
rum, filiorum partitionem s
Servos & mercenarios justos
rat; ait enim, *Tres eorum qui*
Orat. 40. *sequuntur Classes esse scio, serv*
p. 645. *licet, mercenariorum & filiorum*
madvertite eum non dicere,
scio, docet id quod certum exist
sic loquitur, *hominibus placere*
Orat. 3. *modùm curamus, id unum ex*
p. 73. *honorem à Deo consequamur, in*
etiam assurgimus. De iis loquor q
losophi, veroque Dei amore præd
dictis, ut præfatus sum, quomo
nes affecti sint; ad Perfectos tra
Illi, inquit, *summo bono conjung*

sum summum bonum exoptant; *secundus enim hic honestorum & laudabilium virorum gradus mercede aliquid facere*, *quemadmodùm in tertia classe collocandi sunt qui pœnæ metu à scelere & maleficio deterrentur*. Creditne Gregorius à perfectis jam non desiderari promissam gloriam quam Deus vult ab ipsis optari? multum aberat à spe *quâ salvi facti sumus* sic evertendâ: quid ergo intendit? nempè perfectam animam, licèt hanc sibi gloriam semper desideret, hanc tamen mercenario & naturali affectu non jam appetere. Unum hoc naturale desiderium amputare in animo habet S. Gregorius, cùm ait; *Bonum est Patri obtemperare etiamsi ex ea re nihil quæstus ad te rediturum sit*. Postremò ait hic pater S. Paulum *aliquid ausum fuisse* cùm optavit *anathema esse* pro fratribus, sic quoque qui hæc referat, aliquid *audere*, prædicat amorem Pauli adeò liberalem ut anathema esse, id est maledictum fieri, & eorum causâ *tanquàm impius* perpeti non recusaret. Quibus verbis indicatur Paulum reverà fuisse comparatum ad æterna supplicia citra divini amoris jacturam ferenda, si hoc Deus ab eo exigeret, ac tanti Judæorum salutem faceret. Mens ita affecta, quam suspiciens exclamat S. Gregorius, *ô animi præstantiam*, *ô spiritus fervorem*, & quam fidelibus proferens *audere se aliquid* asserit, mens, inquam, ita affecta mercedis amorem desideriumque naturale excludebat, quod proprii interesse appetitionem constituit. Nicetas Gregorii

Orat. 40. p. 645.

1. *Orat. p.* 24.

Comment. apud Greg. Nazian.

fcholiaftes fimiliter locutus fu

Hom. 1. in Cantic. S. Gregorius Nyffenus dicit falutem per timorem, mercei *ctè & ex virtute gerere propter* Cantic. p. 475. *cedis repofitam iis qui piè vixeri*

En duplex juftorum gradus vantur; ideòque ftatus habitual inde in quibus Deus omnibus tur. Audiamus quis fit tertius: *fe currit ad perfectionem, expellit ti enim ejufmodi fervilis affectio. autem ipfas quoque mercedes ne mercedem pluris facere quàm eun lucrum.*

Hîc advertite hunc Patrem nifi de beatitudine quam fchola feu creatam vocat: neque etiar fiderare prohibet; hujus enim d imperatur: fed vult eam à perf optari naturali ac deliberato fui mercenario affectu: quippè quo tur amor Dei, à quo hanc ipfam dinem expectamus. Quamobr

De vitâ Moyfis circa finem. T. 1. p. 256. dicit idem Sanctus: *Id certè perf non timore pœnarum ficuti mancip tiis declines, nec virtutem fpe pr quafi mercatoris affectu in negotiat contractibus amplectaris, fed negle iis quæ in promiffionibus per fpem condita unum terribile arbitrari ab Dei repelli.* An intelligit non jam dam effe beatitudinem formale tuitu quem gratia infpirat, & qu da virtus Theologica exercetur? nus; fic enim everteretur illud

continetur: sic everteretur spes ipsa cuilibet justorum statui necessaria; satis id nunquam repetam, solùm intendit beatitudinem non jam affectu mercenario seu anxiâ proprii commodi appetitione desiderari.

S. Ambrosius sic loquitur: *Propositum piæ mentis, mercedem non expetit, sed pro mercede habet boni facti conscientiam & justi operis affectum. Angustæ mentes invitentur promissis, erigantur speratis mercedibus: bona mens quæ sine responsi cœlestis syngraphâ, certamen arripuit, geminæ laudis honorem acquirit sibi, &c.* Alibi dicit idem Sanctus de perfecto Christiano, *non præmio ducitur ad perfectionem, sed perfectione conjammatur ad præmium. Imitatores enim Christi non propter spem boni sunt, sed pro amore virtutis.* Sæpiùs in omnibus sanctis illis Auctoribus reperitur apparens spei exclusio: sed diligenter cavendum est ne unquam vera esse putetur. Spes ab iis naturalis, non supernaturalis excluditur. Sic justis mercenariis de quibus SS. Patres loquuntur, spes duplex inest, altera supernaturalis absque quâ justi non forent, naturalis altera quâ mercenarii etiamnum efficiuntur quando in eis frequenter agit; cùm è contra plerumque jam non agat in justis perfectis qui à Patribus *filii* nuncupantur. Nihil attinet dicere ab iis spectatam fuisse mercedem ut à Deo distinctam & sub ideâ quam schola beatitudinem creatam vocat. Constat enim nunquam cessandum esse ab optandâ creatâ

Lib. 2. de Abrah. c. 8.

Lib. 4. de Interpel. David. c. 11.

illâ Beatitudine quæ nobis promittitur ut aliquid quod ab æterno Dei amore sejungi non potest. Quid igitur amputare vult Ambrosius? nihil ex parte objecti quod nostrum est summum bonum quatenus nostrum adimere licet. Nihil ergo præcidi potest nisi ex parte voluntatis hoc objectum desiderantis. Quid autem præcidi potest in voluntate quæ nostram salutem desiderat? absque dubio non illud supernaturale desiderium quod dicitur virtus Theologica & nobis per Spiritum Sanctum infusa. Quò perfectior est anima, eò magis spe crescere debet quamvis mercenaria esse desierit. Non igitur in spe reperitur anxia proprii commodi appetitio quâ mercenarius constituitur. Quis absque horrore dicat, aut dictum ab Ambrosio putet spem virtutem Theologicam, supernaturalem à Spiritu Sancto infusam non convenire nisi *angustis mentibus*, animamque perfectam cœlesti præmio non duci? Ut idem multoties repetam, quid Ambrosius ad perfectionem amputandum intendit? patet esse imperfectum erga mercedem seu beatitudinem affectum. Imperfectus ille affectus non est spes ipsa supernaturalis: nihil igitur potest esse nisi spes humana, nisi naturalis erga se affectus quo anima æternæ beatitudinis intuitu mercenaria seu proprii commodi anxiè studiosa efficitur. Illud est quod non competit nisi *angustis animabus*; illo modo perfectæ animæ cœlesti præmio non ducuntur.

S. Hye-

S. Hyeronimus asserit *eum qui diligit non ideò imperata custodire, quia aut timore pœnarum aut præmii aviditate compellitur, sed quia hoc ipsum quod à Deo jubetur est optimum.* Pater ille non vult timorem exclusum, nedum spem timore longè præstantiorem. Unum amovet naturalem affectum quo animus fit mercenarius seu proprii commodi anxiè appetens. *Epist.* 146. *p.* 1199.

S. Augustinus quem huic opponere doctrinæ moliuntur, eam manifestè stabilit. Verum quidem est ab ipso supponi in homine continuam propensionem in suam beatitudinem quæ reperitur in Dei fruitione; at propensio illa non est secundùm hunc Patrem nisi pondus invictum, nisi necessaria & indeliberata inclinatio quæ *appetitus innatus* à scholâ dicitur, & quæ negari minimè potest. Hîc agitur de nostri ipsorum amore quem deliberatum supposuêre Patres, quippe quo animæ perfectio & meritum minuatur. Fruitio ad quam secundùm sanctum Augustinum amor perpetuò tendit non est Dei possessio intuitu unius nostræ oblectationis ut est creaturarum possessio, quam ad suam unam voluptatem homines profani referunt. Non est nisi amoris cum Deo unio & integra non Dei ad nos, sed contra nostri ad Deum relatio. Ita fruitio Dei præcisè adversatur fruitioni quam in rebus creatis homines vulgò sectantur. *Frui est amore inhærere alicui rei propter seipsam.* Fruitio benè intellecta non est nisi amor maximè liberalis. *Lib.* 1. *de Doctrin. Christ. c.* 4. *p.* 6.

ralis. Velle frui est velle ama
mercenariâ ullâ proprii comm
titione, velle amare absque m
proprii commodi appetitione j
est amore liberali: adeoque om
cenarium affectum sic excludit
nus ut tanquàm perpetuam no
tuat, ne aliter nos amemus nisi
propter Deum. *Ipsum amemus*, a
ipsum & nos in ipso, tamen prop
Charitatem, inquit, *voco*, *motum*
fruendum Deo propter ipsum, &
proximo propter Deum. Jam vid
nihil aliud esse quàm diligere p
re quo qui amat ad rem amatam
referat. Ergo necesse est ne se
piciat quàm ut rem quæ uni dil
re debeat, atque illuc tendit fru
nis. Aliàs exclamat Augustinus:
me nihil relinquatur mihi nec qu
ad me ipsum. Damnatne quer
amorem? Exigitne omnimoda
absolutam nostri oblivionem c
ferentiâ quæ omnem erga no
tiam nobis adimat? Nequaqua
quid vult spem quâ summum
num desideramus præcidere? N
vult nos de nobis nunquam co
in mercenarias cogitationes in
Illi errores Augustino tribui n
Vult tamen verè amputatum
erga nos respectum. Nullum q
iis quos gratia in supernaturalib
inspirat; sed humanum aliquem
ralem. Sic intelligendus est sub

Serm. 256. de Temp. edit. Chevallonii.

Lib. 3. de Doctrin. Christ. c. 10. p. 50.

In Ps. 137. p. 1526.

amoris Doctor cùm ait : *amandus est Deus pro amore ejus; ita ut si fieri potest nos ipsos obliviscamur*. Denique vult hic Pater à nobis in homine non amari nisi Deum. *Non amabit in homine nisi Deum*, hæc norma non minùs ad nos quàm ad cæteros attinet, quandoquidem non minùs sumus homines quàm cæteri. Ergo ad perfectionem, in nobis non amandus est nisi Deus. Videte quid dixerit. *Videat*, inquit, *charitas vestra primùm amicitiæ amor qualiter debeat esse gratuitus. Non enim propterea debes amare amicum ut aliquid tibi præstet. Si propterea illum amas ut præstet tibi vel pecuniam, vel aliquod commodum temporale, non illum amas sed illud quod præstat. Amicus gratis amandus est propter se, non propter alind, si hominem te hortatur amicitiæ regula ut gratis diligas, quàm gratis amandus est Deus, qui jubet ut hominem diligas.* Proinde non mirum si eadem quæ cæteri sancti, supposuerit Augustinus ad exprimendam gratuiti amoris puritatem, & si concludat cum tentationibus & hujus vitæ ærumnis constictandum esse etiam spe beatitudinis ademptâ. *Sed si, quod absit, illius tanti boni spes nulla esset, malle debuimus in hujus conflictationis molestiâ remanere, quàm vitiis in nos dominationem non eis resistendò permittere.*

De Verb. Domini Serm. 54. *editione Cheval.*

Homil. 38 *inter* 50.

Ibidem.

De Civit. Dei. lib. 21. *c.* 15.

Si sanctum Chrysostomum consulamus, respondebit, *etiamsi merces non esset proposita, oporteret te esse bonum.... Deus*, inquit, *propter nostram imbecillita-*

Homil. 13. *in Epist. ad Hebr.*

Homil. 5. in Epist. ad Rom. p. 58 *tem virtutem etiam mercede voluit fieri.* Alibi dicit, *accuratâ ac veluti institoriâ cum supputatione examinamus ecquam mercedem res à nobis gesta habere debeat. Atqui major tibi merces, si modò citra mercedis spem feceris.*

Homil. 76 in Joan. Audite iterum Sanctum hunc Doctorem. *Boni & studiosi etiam sine præmii respectu divinam pulchritudinem intuentur. Quod si quis imbecillior sit, etiam in præmia spectet.* Posteà, Fratres carissimi, quis confundere ausurus est, proprii interesse appetitionem seu mercenarium affectum cum eo desiderio quod in spe supernaturali Spiritus Sanctus nobis imperat? Dixeritne quisquam hunc Patrem non ob aliud spem supernaturalem tolerare quàm ob *nostram imbecillitatem*, & majori affectum iri præmio qui spe æternæ *beatitudinis abstineret*? Dixeritne quisquam à bonis & studiosis diligenter amputari proprium spei motivum, hoc est summi boni nostri respectum, & si *imbecillior quis fuerit huic mercedis spem permitti*? Qui sic loquentem Chrysostomum exhiberet, Chrysostomum blasphema proferentem induceret. In sperante non in spe aliquid amputatum cupit. Quod autem amputatum cupit, nihil aliud potest esse quàm imperfectum erga nos studium intuitu donorum quibus beati futuri sumus. Imperfectum illud studium cùm à gratiâ non oriatur, ortum à natura ducat necesse est. Ergo in naturâ reperienda est illa proprii interesse appetitio

petitio quæ justo mercenario inest.

Ubi sanctus hic Doctor loquitur de voto quo Apostolus optabat *anathema esse pro fratribus suis*, fideles instar Gregorii Nazianzeni præparat ad doctrinam qua percellentur. Dicturus est, inquit, *de arcano & novo amore, de iis quæ nova & incredibilia videbuntur; scilicet volebat Apostolus pro salute fratrum alienari non à Christi amore (absit) quandoquidem propter amorem hæc faciebat sed fruitione & gloria &c. à Cœlorum Regno libens excideret, & ab illa arcanâ gloriâ. . . . quoniam procul ab hoc amore absumus, ne animi quidem cogitatione dicta hæc complecti possumus. Sic enim quidem Pauli appellationem ne quidem digni sunt qui audiant, suntque ab illius vehementiâ tam longè, tamque procul distantes ut illum sentiant hæc de temporariâ morte dicere, quos equidem tantumdem Paulum ignorare dixerim quantùm cæcos radium solarem. . . . non est ita, non est ita, quin potiùs lumbricorum infimo latitantium ejusmodi opinio est.* Undenam hic Pater gratuiti hujus amoris puritatem tantoperè admiratur? Undenam liberalis hujus amoris idæam stupet? an quòd spem supernaturalem evertat cùm proprium commodum mercenariè appetitum evertit? Imò hæc una est tantæ admirationis causa quòd licèt spes in gratuito amore remaneat illæsa, nihil mercenariæ appetitionis in eo reperiatur, nihil naturalis sui ipsius amoris sit reliqui, nihil supersit mercenarii studii quo amor ille foveatur.

Hom. 16. in Ep. ad Rom. pag. 224.

Cassia-

Caſſianus de Juſto perfecto loquens ait, *Duo namque ſuperiora propriè hominum ſunt eorum qui ad perfectum tendentes, necdum affectum concepêre virtutum. Tertium ſpecialiter Dei eſt, & eorum qui in ſeſe imaginem Dei ac ſimilitudinem receperunt. Ille namque ſolus ea quæ bona ſunt nullo metu, nulla remunerationis gratiâ provocante, ſed ſolo bonitatis affectu operatur.* Chæremoni Abbati qui ſic locutus fuerat, Germanus Caſſiani ſocius objicit hac Doctrinâ ſupponi in ſpe aliquid imperfecti. Hoc noſtris diebus præcisè objicitur. Abbas ille reſpondet. Coronas omnes non eſſe pares. *Multas eſſe manſiones in domo Patris Cœleſtis: qui in timore Dei beatus atque perfectus extiterit, ambulare de virtute in virtutem & de perfectione ad aliam perfectionem; nimirum à timore ad ſpei perfectionem & poſtremò conſcendere mentis alacritate ad beatiorem denuò ſtatum quod eſt Caritas.* Qui hæc legit, crederet à Chæremone omne aliud præter charitatis motivum à tertio gradu excludi, proïndeque ſpem ab eo rejici. Crederet etiam ſpem ſolis mercenariis permitti, Charitatem verò ad perfectos filios ſolùm pertinere. At ex ipſius verbis facilè perſpicitur ab eo in perfectis relinqui ſpem à charitate maximè gratuitâ animatam atque imperatam, & ſolùm ab hoc ſtatu, juxta Chæremonem, excludi ſervilem timorem & naturalem ſeu mercenariam ſpem quæ tantum abeſt ut ſit ſpes ſupernaturalis & virtus Theologica, ut contra hujus perfectionem imminuat.

Coll. undec. c. 6. 7. 8. 9. 11. & 12.

Aſſu-

Assumens eos de timore servili & mercenariâ spe ad dilectionem Dei, & adoptionem transferat filiorum, & quodammodò perfectiores faciat de perfectis. Videtis eum non excludere ex eminentissimâ perfectione nisi duos illos naturales & imperfectos affectus quorum aliquid in primis gradibus superesse supponit. Duo illi gradus sunt quidem perfecti, at minùs quàm tertius gradus, quia illis adhuc insunt *hæ timoris servilis ac mercenariæ spei reliquiæ.* In statu Justorum primi & secundi ordinis adhuc reperiuntur illæ imperfectionis reliquiæ cum timore ac spe supernaturali quæ in se nihil imperfecti complectuntur, cùm à gratiâ profluant. Hoc est mei Libri Systema quod à Cassiano desumptum est. Ut ipse, non excludo à perfectorum statu nisi spem naturalem & mercenariam, spe supernaturali nullatenus imminutâ. Ille auctor quamvis in exponendâ gratiæ doctrinâ erraverit, in rebus tamen asseticæ vitæ magnâ valet autoritate, fatentibus ipsis summis gratiæ defensoribus, sanctis nimirum Prospero & Fulgentio. Pretiosa Monachorum S. Antonii Discipulorum placita collegit, quoad perfectissimæ vitæ præcepta cum Sanctus Benedictus tanti facit ut eum, quô ipsum Basilium ordine posuerit.

Theodoretus ubi dixit Apostolum Cœlum & inferos provocasse si seipsum à Christo avellere possent. *Asserit æternam vitam non exæquari Caritati in Deum. Non est enim amandus propter bona promissa, sed* *In Ep. ad Rom.*

illa propter ipsum expetenda. Loquitur de formali beatitudine, vult eam à nobis optari ut nos ipsos Dei ordini conformemus, illumque perfectò & æterno amore diligamus. Illud desiderium per se purum est, plerumque solum est. Neque illud, ut in quovis alio statu, naturalia ac mercenaria desideria antecedunt aut subsequuntur. Ea spes est quæ à Charitate imperatur ut Cathechismus Tridentini Concilii adnotavit.

In Ep. ad Rom. c. 9. Theophilactus qui tres Christianorum Classes statuit, eodem modo quo Chrysostomus, Theodoretus, Joannes Antiochenus in sua ad Theodoretum Epistola, *Ad Ischyrion. l. 2. Epis. 58. Bibl. pag. 1603.* Cassianus, Isidorus Pelusiota & Photius, explicat Apostoli votum *quo anathema esse pro fratribus* optavit, concluditque nos æternâ pœnâ ab amando Deo non esse deterrendos.

De grad. grad. prim. Sanctus Joannes Climacus supponit tres hominum Classes, servorum, mercenariorum, & filiorum, illosque omnes ut Justos habet. Profitetur se loqui de iis *qui sinceri & germani servi sunt*; quemadmodùm & D. Basilius idem anteà dixerat, illos ab his secernit quos vocat *inutilia mancipia, omnes ad nutum ipsius facti quidquid imperat, sine cunctatione exequuntur. Inutilia autem mancipia suscepto Baptismate legem violant.* Author ille tres hominum classes exhibet quorum alii *præsentis vitæ commoda spontè promptèque abjecerunt ob ingentem sarcinam peccatorum, alii ob spem futuri regni: postremi propter*

Dei

Dei summi boni amorem. Primos exprimit timore quo adhuc tenentur, secundos spe quâ ad suum solatium etiamnum indigent, tertios Charitate quà Deo uniuntur: spes omnibus & charitas inest, omnes enim ut Athletæ præmium ferunt. *Pius agonistarum munerarius Deus, quocumque fine metam attigerint, cursum religiosæ vitæ ratum habebunt.* At justi mercenarii egent adhuc superstite quadam spe humanâ quâ subleventur, & alimento quo naturalis & mercenarius eorum affectus recreetur. Postremi Deo plerumque uniuntur, nullo imperfecto affectu in ipsis residuo.

S. Maximus tres ponit classes *fidelium & piorum.* Hos vocat *incipientes, proficientes & perfectos, servos, mercenarios, & filios. Asserit tres esse classes hominum qui salvantur*, τὰς τρεῖς τάξεις τῶν σωζομένων *filios neque minarum metu, neque promissionum cupiditate moveri.* En absoluta exclusio negativè expressa, & hæc exclusio pertinet ad certum vitæ statum nempè filiorum. Longè abest ab excludendo quolibet timore multò minùs qualibet spe. Unum vult ab animæ perfectæ statu amputatum, spem scilicet humanam seu mercenarium desiderium. *Lib. de myst. c. 24. pag. 523.*

Venerabilis Beda dicit inter *filium, mercenarium & servum non minimam esse distantiam. Servum videlicet esse eum qui adhuc metu gehennæ sive præsentiæ legum à vitiis temperat, mercenarium quippe ac desiderio Regni Cœlorum; filium qui affectu boni ipsius.* *In parab. fil. prodig. c. 15. pag. 372. Ed. Colon.*

S. An-

De simi-litud. c. 169. p. 185.

S. Anselmus sublimis ille ac pius Theologus easdem classes statuit in placitis quæ Edmerus fidus ejus discipulus, ac vitæ ipsius autor collegit. Tria hæc hominum genera *salvari* declarat, at Deum inducit justos primæ & secundæ classis alloquentem nec plenam iis mensuram impertientem *plenam retributionem. quia non purè me diligebatis sed quoniam à me lucrari volebatis*. Illis exprobrat quod suum lucrum non solùm in hac vitâ, sed etiam *in futurâ* quæsierint, ergo mercenaria appetitio, seu studium lucri quod amoris officit puritati, quodque plenam gloriæ mensuram adimit, aliqua est imperfectio, licèt hic affectus vitam futuram spectet, atque hæc imperfectio nedum in omni statu necessaria sit, amputanda seu mactanda est ad vitandam hanc exprobrationem, *non purè me diligebatis*: spemne virtutem Theologicam Deus imperfectis justis exprobrabit? id illis exprobrabit quod à Spiritu Sancto in ipsis infusum fuerit? Hoc cogitare impium foret, ergo non exprobratur nisi imperfectio quæ naturam sequatur. Amor purus nec mixtus secundùm Anselmum tertio statui reservatur, *alius est, qui verè Deum diligit & solo amore ejus præcepta ejus custodit*, quod vocat amare, est perfectè amare, omnem Dei legem solo Dei amore implere est. Cùm *solum* dicit, purum intelligit. Amor enim qui purus vocatur, amor est supernaturalis & à Spiritu Sancto infusus qui nullum naturalem deliberatum amorem ad-

admixtum, vel adjunctum habet. *Deus meus*, exclamat alibi magnus idem sanctus. *Qui enim se totum abnegat ut Deum habeat, qui sibi perit ut tibi valeat, qui sibi nihil est ut tibi aliquid sit, si nihil in se habet, nihil sui amittere timet, sed semper securus est, te quod tuum est conservare: si minentur ei pœnæ inferni, vel ignis purgatorius, parum timore eorum afficitur, quia cantabit vacuus coram latrone viator, & se non timet perdere qui se abnegat. Si enim tu eum qui tuus est, ad pœnas mittere velles: semper tamen de te in bonitate sentiret, paratus sustinere quod velles, nec diceret cur ita facis? cui prædicta sententia non placet. Da ei Domine, se adnegare ut intelligat.* *De mensuratione crucis c. 4. p. 496.*

Hîc procul dubio status est animæ à quolibet mercenario affectu seu anxiâ proprii interesse appetitione alienissimæ; sperat tamen: neque voluit Sanctus Anselmus quemquam in hoc statu spe desistere. Ergo manifestum est mercenarium affectum seu anxiam sui interesse appetitionem spei non esse essentialem, ac proinde secundùm magnum hunc Theologum potest huic mercenariæ proprii interesse appetitioni nuntium remitti salvâ supernaturali spe summi nostri boni quod nobis in omni statu ut nostrorum votorum objectum promissum est.

Sanctus Bernardus quatuor diversos amores, seu amoris status in animabus annotavit. Non credit quartum in hac vita perfectè apprehendi. Nescio si à *quoquam hominum quartus in hac vita perfectè apprehen-*

Epist. ad Guig. Car. De Dilig. Deo. *henditur*, ut *se scilicet diligat homo tantùm propter Deum*, amor est *oblitus sui*, *& ebrietatis*, *ubi cor & caro deficiunt*, *ubi te ipsum non sentis*; ubi ab hoc raptu, *te non revocat corpus mortis*, *carnis necessitas*, *defectus corruptionis*, nec *ipsa fraterna caritas*.

Sanctus Bernardus tantum abest ut in hac vitâ hanc extaticam & perfectè permanentem contemplationem admittat, *De dilig. Deo.* ut ne in beatis quidem illam nisi post corporum resurrectionem admiserit.

Verùm quinam est tertius ejus amor? mox perspicietis, Fratres carissimi, eundem esse ac quintus mei Libri Amor. *Hic amor est gratuitus, quia qui sic amat, haud secus amat quàm amatus est, & qualis suscipitur amor sic redditur.* Quia *non quæ sua sunt quærunt, sed quæ sunt Jesu Christi.* Quia *Domino confitetur* non quoniam *sibi bonus est, sed quoniam bonus. Amor iste meritò gratus quia gratuitus.... Qualis suscipitur talis & redditur. Qui enim sic amat, haud secus profectò quam amatus est amat, quærens & ipse vicissim, non quæ sua sunt sed quæ J. Christi quemadmodùm ille nostra vel potiùs nos & non sua quæsivit.... Domino confitetur non quoniam sibi bonus est, sed quoniam bonus est. Hic verè diligit Deum propter Deum, non propter seipsum.* *De Dilig. Deo.* Absit ne unquam in perfectissimis animabus amorem hoc amore puriorem admiserim.

Patrem hunc secutus declaro neminem in hac vitâ plenissimè solutum esse à concupiscentiâ ordinatâ seu subditâ, *unquam*

quam

 434

quam sine cupiditate sed ordinata, neminem hîc pervenire ad statum cujuslibet variationis expertem, in quo se nunquam nisi propter Deum quis diligat; atque ut hanc sententiam exprimerem, dixi perfectissimas animas non solùm *peccata venialia admittere*, sed nondum versari nisi in *statu* quoad gratuiti amoris liberalitatem *variationi obnoxio*. At saltem amor qui à Sancto Bernardo in perfectis filiis dum hîc vivunt agnoscitur, is est quem vidimus & quem iterum mox visuri sumus. *Non enim sine præmio diligitur Deus, etsi absque præmii intuitu diligendus sit. Vacua namque vera caritas esse non potest, nec tamen mercenaria est, quippè non quærit quæ sua sunt.... Verus amor præmium non requirit sed meretur.* Multum abest ut sic locutus fuerim absolutè excludens desiderium præmii & motivi quo præmium desideratur. *Absque præmii intuitu.... præmium non requirit.* Præmiine motivum ac desiderium rejicere intendit Bernardus? motivum illud summi boni quatenus nostrum bonum est, nonne est spei Christianæ motivum? illius amputatio nonne impia desperatio est? hancne S. Bernardo imputabimus? dicemusne ab eo positam in hac desperatione perfectionem? num quodlibet formalis beatitudinis desiderium ab eo ablatum esse contendemus? num etiam asserere auderemus secundùm Bernardum sitam esse perfectionem in totâ ferè cessatione à spei supernaturalis actibus? Cui non hæc doctrina

Admonitione p.272 & alibi.

ctrina offendiculo foret? an non liquet maximos Sanctos eos esse potissimùm qui maximè sperant adventum Regni Dei cum quo etiam regnaturi sunt? an non evidens est hunc patrem non intelligere nisi imperfectum erga mercedem affectum? affectus ille quem ut imperfectionem excludit, à gratiâ & Spiritu Sancto oriri non potest. Ergo naturalis est. En *mercenaria proprii interesse appetitio* quam & servat mercenarius & mactat filius perfectus etiam cùm ardentissimè sperat. Idem Doctor alibi dicit triplex hominum genus curru vehi in via legis Domini. *Super comminationem servus sedet, super promissionem mercenarius. Horum uterque trahit currum, alter timore, alter cupiditate, & uterque propriis stimulis impellitur. Solus filius, qui nec timore quatitur, nec illicitur cupiditate, sed spiritu dilectionis agitur, sine labore & læsione vehitur in curru; quicumque enim spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei.*

Serm. 35. inter parvos.

Denique hic Pater postquàm exhibuit *justum jam robustæ ætatis. Qui nec lacte jam potatur, sed vescitur solido cibo, qui nec parvas parvulorum consolationes captat.* Talem filium declarat non esse mercenarium, quamvis hereditatem sibi summoperè exoptet. Deinde subdit: *Invenitur tamen gradus sublimior & affectus dignior isto, cùm penitùs castificato corde nihil aliud à Deo quærit quàm ipsum Deum.* Ille exclamat, *quid enim mihi est in cœlo, &c.* Neque enim hujus status anima *privati*

Serm. 8. de diversis.

sui

sui amore, *id est* per proprietatem, *suum aliquid*, *non fœlicitatem*, *non gloriam*, *non aliud quicquam desiderat*, *sed tota pergit in Deum*, *unicumque ei ac perfectum desiderium est*, *ut introducat eam Rex in cubiculum suum ut ipsi adhæreat*, *ipso fruatur*. *Unde & jugiter*, *revelatâ facie*, *quoad potest*, *cœlestis sponsi gloriam speculando in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem*, *tamquàm à Domini Spiritu*.

Meminisse oportet à sancto Bernardo cùm loquitur de *fruitione*, ut anteà ab Augustino intelligi fruitionem non sui studiosam & mercenariam, sed simplicem puri amoris unionem, quâ nos ad Deum totos referimus. Hæc sponsæ transformatio non est nisi perfecta voluntatis unio, *jugis contemplatio revelata facie*, quam sic exprimit, *Jugiter revelatâ facie quoad potest cœlestis sponsi gloriam speculando*, non est accuratè loquendo jugis seu perpetua, atque id expresse asserit sanctus Bernardus, non est intuitus facie ad faciem. Tantùm est contemplatio purior & frequentior contemplatione animarum minùs perfectarum. Hac voce, *quoad potest*, hujusmodi locutiones temperantur.

Non jam *illici cupiditate sed agi amore*? estne non ampliùs sperare? estne essentiale spei motivum rejicere? Hoc motivum rejicere non intendit Bernardus. Ergo non vult rejectum nisi mercenarium motivum, atque humanum desiderium. Adhuc eum audiamus. *Nemo con-*

Serm. 35. *inter parvos.*

conducit (ait idem Pater) *aut esurientem ut comedat , aut sitientem ut bibat , aut certè matrem ut parvulum allactet filium uteri sui.* Sic loquitur ut significet non opus esse perfectis Dei amicis quo ad eum amandum invitentur præmio quod formalis beatitudo est. Dicit *convinci non castè diligere*, qui diligit bonum aliter propter se quàm propter proximum. *Amor*, dicit aliàs idem Doctor, *per se sufficit, is per se placet & propter se, ipse meritum ipse præmium est sibi..... amo quia amo , amo ut amem.... purus amor mercenarius non est. Purus amor de spe vires non sumit*, *talis est* juxta hunc Patrem *sponsa , quia sponsa est quodcumque est.* Perfecti filii ut vidimus , *nec timore quatiuntur, nec cupiditate aguntur, spiritu dilectionis aguntur, sine labore & læsione.* En exclusiones ad statum maximè absolutæ. Quid igitur cogitabimus de sponsâ quam Sanctus hic Doctor etiam altiùs collocat ? *Sponsa in summo stat , quia nequidem de hæreditate cogitat.* Sicut filii maximè liberales tantisper adhuc de ea cogitant. *Amant & filii sed de hæreditate cogitant , quam dum verentur quoquo modo amittere , ipsum à quo expectatur hæreditas, plus reverentur , minùs amant.* Hæc est sponsa quæ dicit, *amo quia amo, amo ut amem*, & ejus amor *se ipso contentus.* Et alibi ut vidimus, *per se sufficit, per se placet, & propter se.* Sperat nihilominùs illa sponsa, sponsi deliciæ. *At de spe vires non sumit.* Cur ? quia, inquit Bernardus, *suspectus est mihi amor, cui aliquid adipiscen-*

De Dilig. Deo.

Serm. 83. in Cant.

di

di spes suffragari videtur. Attendite cùm hìc loquitur de spe, eum loqui de eâ spe quâ cœlestis hæreditas Dei Filiis promissa expectatur. Spes illa quæ suspectum reddit amorem, & quam Bernardus verbis adeò vehementibus expungit, non potest esse neque spes supernaturalis & à Spiritu Sancto infusa, neque spei motivum quod est nostra beatitudo etiam formalis, neque desiderium quod hoc motivo in nobis excitandum est, neque frequentia actuum spei supernaturalis. Quid ergo adhuc ampliùs à sponsâ quàm à filio amputat? Imperfectionem quæ non potest esse nisi naturalis & mercenarius erga Dei donorum maximum, nempè formalem beatitudinem, affectus. Hic Pater iterum dicit alibi, *timor facit servum, spes mercenarium*, sua lucra sectantes, *caritas filium* qui parentem, *non ipsius quæcumque bona desideret.* Eò reducuntur Patris hujus voces vehementissimæ, & hoc ipsum est totum Libri mei systema. *Serm. in Cant. Ezechiæ.*

Albertus Magnus quem audivit sanctus Thomas, hæc habet, *Charitas ad Deum vera & perfecta est quando anima cum omnibus viribus suis ardenter se infundit Deo, nullum commodum transitorium vel æternum quærens in eo, sed solummodò propter bonitatem, anima enim delicata*, inquit, id est amoris sui puritatis æmula, *quasi abominatur amare Deum per modum commodi vel præmii.* *Parad. animæ cap. 1. p. 30. edit. Antverp.*

Advertite, ab hoc Auctore sicut à

cæteris gratuiti amoris liberalitatem non tribui nisi perfectissimo amori. Per præmium intelligit mercedem spectatam ut interesse proprium & cum naturali & mercenario affectu. Absit ut unquam dicantur perfecti *abominari* spem Christianam quæ supernaturale est summi boni desiderium, ergo non est nisi mercenarius & imperfectus affectus quem perfecta anima & Dei amore erga seipsam æmula ferre non potest. Hoc ipsum *abominatur*. Hoc ipsum puro amori mactat.

2. 2. q. 24. a. 9. Sanctus Thomas postquàm tres hominum classes distinxit, dicit, *perfectos etiam in charitate proficere, sed non esse ad hoc principalem eorum curam.* Quænam est ergo principalis hæc cura? Quid *principaliter* plerumque *intendunt* puræ illæ animæ quæ jam mercenariarum imperfectione non laborant? Hoc, *Ut Deo inhereant & eo fruantur.* Et posteà, *sed jam eorum studium circa hoc maximè versatur, ut Deo inhæreant.* Non desinunt nec sibi invigilare, nec beatitudinem sperare, nec optare cælestia quæ eò perducunt dona; verùm hæc amoris unio, mercenariæ appetitionis expers, in quâ omnes distinctæ virtutes placidè exercentur, ordinarius est earum animarum status.

S. Bonaventura vel Auctor mysticæ Theologiæ quæ in operibus ejus reperitur, 2. petit. asserit *animam illud quod plus dilecto placere decreverit, semper in omni actu exercere, se adnihilantem, eam quærere non*

quæ

quæ sua sunt, sed quæ Dei &c. Quando 2.& 6.pe-
mens ab omnibus aliis recedens, inquit, *po-* tit. cap. 3.
steà se ipsam dimittens unita est, &c. Tunc parti. 1.
non aliquod emolumentum temporale deside-
rat, non aliqua dona sponsi, scilicet gratiam,
virtutem, vel gloriam; sed ipsum qui est to-
tius Deiformis emanationis principium, Cap. 3.
nihil aliud affectans. En amor quem *exta-* part. 4.
ticum, Deificum & transformantem post
Sanctum Dyonisium nominat, amor si- Cap. 3.
ne motivo; est enim *absque cogitatione*, part. 2.
sine motu intelligentiæ concomitante. Facilè intelligitur non velle eum esse amorem penitus cæcum, & motivo vacuum; nôn vult excludere nisi mercenarios intuitus, & mercenaria naturalis amoris sui desideria. Hæc addit. *Libertas illa cognosci non potest nisi ab illis qui ipsam experimentali notitiâ præsentiunt, ut diabolum non timeat, mortalem hominem nullatenus pertimescat, ut stimulos pœnæ æternæ non sentiat, ut susceptionem mortis amplectendo gaudeat, ut quæ immediatè per veram unitionem Creatori proprio se subjecit, in omnibus liberam ipsius promissionem consequatur dicentis in Joanne, si filius Dei vos liberaverit, verè liberi eritis. Tunc enim verè Filius Dei liberat quando dexteram amoris ipsam extendendo porrigit ut ipsi inhæreat omni Creaturâ suppositâ, & nihil sub Deo pœnale amanti in unitivis desideriis dominetur. Et hæc est ratio, quia in loco tuto per infixionem amoris se firmiter collocavit, nihil aliud timet extrinsecum nec etiam ipsum, in quo habitat, cùm amor familiaris minas illius, quem diligit, facit oblivisci.* D 2 Il-

Ille Auctor non vult castum timorem adimere, multò minùs spem virtutem Theologicam extinguere intendit. Multum abest ab excludendo supernaturali desiderio *donorum sponsi*, *gratiæ scilicet*, *virtutis & gloriæ*. Ergo nihil ab iis excludit quàm naturalia & mercenaria desideria.

Dionysius Cartusianus tres posuit gradus fidelium, servorum, amicorum secretorum, & filiorum occultorum: servi, inquit, *peccata diligenter declinant, ac divina præcepta fideliter servant, nondum tamen contemplativi atque interni facti sunt, sed activi, & in activæ vitæ piis sanctisque operibus Deo placere festinant, atque hujusmodi exercitia magni pendunt & eligunt. Denique secreti amici internâ atque affectuosissimâ Deo adhæsione intenti sunt, & ad spiritualem se gustum transfundentes consilia quoque implere conantur, & contemplativæ actibus vitæ se tradunt. Verumtamen nondum nudi, omninoque simplices effecti sunt, quippè qui necdum proprietatem omnem reliquerunt, neque sibi ipsis mortui sunt, nec à se ipsis prorsus deficiunt: adhuc enim Dei dona, magni pendunt, amant atque desiderant.* En justi mercenarii quos Patres nobis designavêre. En justi proprietarii, seu proprio interesse addicti, ut vocant posteriorum temporum sancti. Iterum Dionysium Cartusianum audiamus. *Occulti filii his utique moriuntur, solique superpulchræ æternæque Divinitati vacantes, nihil præter eam magni pendunt, amant, advertunt aut cupiunt.* Quibus autem moriuntur? Dei donis quæ fecere-

De laude vitæ solitariæ, a. 10.

creti amici adhuc desiderant. Sed moriunturne absolutè omni Dei donorum desiderio? Minimè, uni moriuntur, *Dei donorum proprietati* quam secreti amici nondum reliquerunt. Hic auctor addit, *occultos filios in amore comburi, in nihilum redigi & in Deum transformari atque ipsi indissolubiliter unitos videri, in hac transformatione mentis in Deum, mens ipsa à se defluit ac deficit & in ipsam Deitatis abyssum mergi & deprofundari omni sui ac cæterorum proprietate relictâ.* Illa *proprietas* quam relinquit est proprium interesse seu mercenarius affectus. *Liquescit*, inquit, *annihilatur & à se ipsa deperditur.* Inter se & Deum *alteritatem non percipit, quoniam in Deiformem simplicitatem meavit. Ille*, inquit iterum, *qui Deum ex omni fortitudine sua diligit non commodi alicujus intuitu sed nec remunerationis aspectu, vel quia Deus sibi conveniens est, eoque ipse eget, Deum diligit.* Subdit, *quin potiùs propter suam bonitatem sanctitatem ac perfectionem eum amat atque complectitur, & jam non metu pœnarum neque fœlicitatis obtentû sed propter ipsum nudum boni affectum, desiderium virtutum ac divinitatis ardorem Deo adhæret.* Dicemusne raptum quemdam esse momentaneum quo effluxo anima statim fiat proprii interesse appetens seu mercenaria? Contra, auctor affirmat, obsequium illud esse voluntarium & continuum, *jugiter & delectabiliter paret.*

Lib. 2. de vit. & fin. solit. a. 1.

Qui audit hæc verba in animum sibi induceret hunc sanctum contemplantem voluisse Beatitudinis spem amputare ejusque motivum quod est intuitus ejus *quatenus*

tenus nobis conveniens est, eâque egimus. At si quæ sequuntur, inspiciat, facilè animadvertet nihil aliud voluisse, ut nec ego volui, excludere quàm naturalem mercedis amorem qui justos mercenarios seu proprii interesse appetentes constituit; *Denique*, inquit, *neque nos ipsos, nec propriam salutem aut commodum nisi in ordine ad Deum, propter Deum & ob ejus amorem atque honorem amare debemus.* En termini negativi adhibiti non quidem ad exprimendum non excitari voluntatem propriâ objecti bonitate, sed ad solummodò significandum à voluntate non desiderari gradum illius boni, quod objecto inest, nisi quantum in Dei ordine via est conducens ad finem ultimum; nempè Dei gloriam; nam se tantum propter Deum diligens non potest ullum sibi desiderare bonum nisi propter eum. *Gratuita dilectio sola meretur..... naturalis ac imperfecta charitas nihil à Deo gloriæ premeretur..... naturalis perhibetur, quoniam ex naturali inclinatione, qua cuncti beati esse desiderant proficiscitur, & ex informi fide egreditur;* ideoque *non meretur. Itaque & nos & propriam salutem in Deo, ad Deum, & propter Deum amemus....Ille quidem nos dilexit, nihil à nobis recipere sperans, (bonorum enim nostrorum non eget) sed propter nos ac nostram salutem nos fecit atque refecit, & hoc non propter nostram justitiam, sed suam magnificentissimam bonitatem. Omnia namque propter ipsum operatus est Dominus. Sic quoque dum eum propter ipsius purissimam bonitatem, non pœnarum horrore, nec præmiorum cupidine diligimus, Deiformes efficimur.*

De Vitâ ac fine solitarii l. 2. c. 13. edit. coloniæ.

cimur. Videtis juxta hunc auctorem *proprietatem* seu proprium interesse quod anima relinquit, & quod in occulto filio non amplius reperitur naturalem esse Beatitudinis amorem & ut *Deiformes* simus, nobis Deum esse diligendum supernaturali amore, qui naturalem illum sui amorem in animâ non jam adjunctum habeat: omnes illæ voces non excludunt veram utilitatem, neque illam ad nostrum finem ultimum convenientiam quam in virtutibus quærimus. Eò reducuntur ut mercenaria motiva excludantur & omnia particularium virtutum motiva evehantur perfectione Charitatis quæ illas prævenit, vegetat & imperat.

Imitationis J. C. Auctor, cujus opus tot ab hinc annis fidelium manibus teritur, tanta utilitate & gratiâ, sæpè contra animas *proprietarias* invehitur, sic ait, *hoc desidera ut ab omni proprietate possis expoliari & nudus nudum Jesum sequi, tibi mori & mihi æternaliter vivere*. Videtis sine proprietate desiderari posse Deo æternaliter vivere. Illa proprietas quæ ut imperfectio ab eo rejicitur, non potest esse nisi naturalis nostri ipsorum amor quo ornatui & suavitati quam perfectio virtutum inspirat, & voluptati obtinendi præmii addicimur. Hic Auctor exclamat, *ô quantum potest amor Jesu purus, nullo proprio commodo, vel amore permixtus*. Sic temperatè proprium commodum intelligendum est. Amoris puritas omnem permixtionem excludit. Quænam autem excluditur per- L. 3. c. 37. L. 2. c. 11.

 mixtio?

mixtio ? an amoris ſpei ſupernaturalis cum amore charitatis? nullatenùs certè, uterque amor in quolibet ſtatu neceſſarius eſt, uterque ſupernaturalis eſt, & à Spiritu Sancto infuſus. Hæc admixtio tantum abeſt ut amoris puritatem inficiat, ut contra cuilibet amoris ſtatui in hac vita ſit eſſentialis. Quænam ergo illa eſt proprii commodi admixtio quam excludit amoris puritas? eſt *amor ſui*, atque ut id repetam ille ſui amor eſtne charitatis amor quo proximum & noſmetipſos diligimus? minimè : talis enim amor nedum excludatur, univerſæ ſpirituali vitæ eſſentialis eſt. Poteſtne ille noſtri amor qui mercedem exquirit, qui nobis amputandus eſt ut mercenarius, dici ſupernaturalis? nullo modo; non enim gratia nos mercenarios efficit, nec Spiritus Sanctus mercenariæ appetitionis auctor eſt. *Proprietas* igitur non eſt Dei donum, ſed naturalis noſtri ipſorum amor donum nobis, ut proprium, vindicat. *Hic ſui ipſius amor* qui eſt *proprium intereſſe* ſeu mercenaria appetitio quique puro amori admixtus ejus puritatem obſcurat, non poteſt alius eſſe quàm naturalis noſtri ipſorum amor qui nos donis ſpiritualibus addictos facit. En illud intereſſe quò animæ efficiuntur *proprietariæ* & cui ad perfectionem omninò renuntiandum eſt. Qui caret hoc
L. 1. c. 24. intereſſe ſeu naturali & deliberato ſui amore, *nec mortem*, *nec ſupplicium*, *nec judicium nec infernum metuit* eo metu qui à nullô aliô quàm à naturâ oritur. Auctor miram quoque hanc orationem ad

Deum fundit, *amem te plusquam me*, *nec* *L. 3. c. 5.*
me nisi propter te. En eadem præcisè doctrina quam apud Augustinum vidimus, *& nos in ipso tamen propter ipsum.* Notate auctorem velle quidem se amare sed tantummodò propter Deum. Ergo amor sui quo *proprium interesse* constituitur, non est juxta ipsum, amor sui propter Deum. Ergo amor ille naturalis est, atque de hoc ipso imperfecto amore hæc dicit, *Amor seipsum nunquam quærit, ubi enim seipsum* *L. 3. c. 49.*
aliquis quærit ab amore cadit. Denique idem auctor adnotat, *aliquorum desideria ad cœlestia flagrare, & tamen à tentatione carnalis affectus liberos non esse, idcircò nec omnia purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est*, inquit, *tuum sæpè desiderium.... non enim est hoc purum & perfectum quod propria commoditate est infectum.* En hîc admiscentur natura & gratia non quidem in iisdem actibus sed in animarum statu junctis actibus. Hoc ipsum justorum mercenariorum imperfectionem efficit.

Audite plures alios sanctos contemplantes, Hugo à S. Victore zelo adeò ar- *L. 2. de*
denti invectus in *insensatos* illos qui time- *Sacr. c. 8.*
bant ne optata salute mercenarii forent, sic loquutus est, *dilige te, quod diligeris ab illo.* En Dei beneplacitum quod est om- *In instr.*
nium desideriorum quibus nobis aliquid *Monast. de*
optamus fundamentum. Addit, *Dilige* *arrhâ ani-*
dona illius quod data sunt ab illo. Affirmat *mæ tom. 2.*
Moysem & Apostolum prætulisse Dei gloriam *p. 145. edit*
saluti suæ: maluerunt Dei gloriam magnifi- *Mogontiæ.*

In Epist. ad Rom. q. 232. tom. 2 *cari in tot salvatis quàm diminui in uno salvato.*

Richardus à Sancto Victore exhibens varios amoris gradus ex his tertium designat cujus *Tyrannis* eò usque progreditur ut intolerabile efficiat quidquid non conducit in unum desiderii sui finem. *De grad. violent. Carit. grad. 3. & 4.* *Animus in hoc statu sui ipsius oblitus, nescit seipsum, totusque transit in Deum suum.* Qui ad hunc tertium gradum amoris profecerunt, *nihil jam propriâ voluntate agunt.* En proprietatis exclusio. *Illæ animæ decoquuntur sicut metallum divino igne liquefactum.* Non jam inest illis propria forma, nec consistentia propria; tunc omnibus *omnia fiunt*, instar Apostoli, amor *quasi in amentiam vertitur, nec sinit animum in sua æmulatione modum tenere.* Nonne *summæ amentiæ* videtur esse *veram vitam repellere*, optando ut Paulus anathema esse & ut Moyses de libro deleri? *veram vitam repellere* nihil aliud significat quàm cessationem desideriorum *propriæ voluntatis* quoad vitam æternam.

P. 125. edit. soveti. Suso à Bellarmino laudatus dicit animas eminentissimi gradus, quem nonam rupem nuncupat, *seipsas offerre Deo quidquid cum eis in tempore & æternitate facere, visum illi fuerit*, & nihil jam velle *cum proprietate* agere.

p. 272. Harphius cujus opera corr[illegible] & impressa Romæ fuerunt, referente Bellarmino, dicit, *perfecti hominis charitatem nihil amplecti nisi divinum beneplacitum, paratam in tempore & æternitate sustinere omnem*

nem jacturam propter Deum sine omni cordis retractatione; ait, *hunc amorem esse nudum, quietum & otiosum, quia ab omnibus intermediis se denudat.* p. 604.

Rusbrokius dicit, *in divinâ libertate spiritum hominis supra suam ipsius naturam per amorem sublevatum esse supra metum mortis, inferni, Purgatorii, & ultra molestias omnes quæ corpori vel animæ in tempore vel æternitate accidere queant.* P. 27. specul. salutis.

Hîc auctor eò usque progreditur ut dicat *animam amorem jam nolle ut Deum secum agere permittat.* Hæc verba strictè sumpta Christianam pietatem extinguerent. Sed hic auctor tantùm intendit anteponere *passivum amorem activo*, id est amorem purum, placidum, & gratuitum amori sollicito in quo naturalis & mercenarius affectus in animâ cum supernaturalibus virtutum actibus conjungitur. Gerson qui viam Mysticam ita defendit ut asseruerit *eos, qui hujus vitæ inexperti sunt, non posse ad ejus cognitionem magis deduci quàm cœci ad cognitionem respectu colorum*, offensus tamen fuit Rusbrokii dictis, sed Dyonisius Cartusianus Rusbrokium defendit, & Bellarminus hîc annotat, *dicta eorum qui scribunt de Mysticâ Theologiâ, ab aliis reprehendi, ab aliis laudari, quia non eodem modo ab omnibus accipiuntur.* Taulerus vir ille Apostolicus in Germaniâ, sicut Rusbrokius locutus est de perfectione quâ quis nequidem Dei amori addictus est, quia tunc inquit, *magis est passio Dei quàm actio*: deinde sic loquitur, *licèt* Gers. de Theo. Myst. part. 1. consid. 4. & 5. De script. Ecclesiast.

vitam æternam appetere sit concessum, qua tamen obedientia purius pro Dei exhibetur gloriâ, eo melior atque suavior est. Purè namque ad Dei gloriam obedire, non servorum aut mercenariorum, sed filiorum est quibus Institut. c.13.p.713 *nimirum ipse Patris honor quâlibet mercede dulcius sapit.* Ekius, referente Bellarmino, Taulerum *ut suspectum circa fidem* De script. Ecclesiast. *contempsit, sed Blosius egregiè hunc deffendit.*

Blosius Sanctus ille & Illustris in hac Diœcesi Abbas, Taulerum ut suum Ma- Instit. c. 1. gistrum secutus est: *Isti*, inquit, *singulares Dei amici ac filii jucundâ, tranquillâque mentis libertate gaudent, elevati supra omnes curas, supra omnem perturbationem, supra metum mortis, Purgatorii, Inferni & omnium quæ animæ vel corpori in tempore vel æternitate accidere possunt.* Opera Blosii quæ hanc doctrinam de amore puro & contemplativo indesinenter inculcant, celeberrimarum Theologiæ Facultatum approbatione confirmata sunt.

Bellarminus Doctus ille & pius Cardinalis omnes illos Auctores approbat. Credemusne eos voluisse positam perfectionem in portentosâ indifferentiâ quantum ad æternum amorem Dei qui noster est essentialis finis? credemusne eos voluisse extinctam in animis spem salutis supernaturalem? absit ut has illis blasphemias imputemus. Unum intenderunt naturale & mercenarium æternorum bonorum amputare desiderium: aliunde Sancti Authores illi omnium maximè studio

ar-

ardentissimo falsorum contemplantium illusiones contudêre.

Gregorius Lopez admirandus novi orbis contemplator hauserat Rusbrokii & Tauleri doctrinam de puro amore à nobis supra laudatam. *Anima*, inquiebat, *jam voluntate* caret. *Quidquid ad Dei honorem & gloriam pertinet*, *considerat*, *quasi Deus ipse foret*, *non ea considerans ut extranea.* Nempè expertus erat quod Tauferus & Rusbrokius *de uniformitate*, *Deificatione*, & perfectæ animæ unione scripserunt. *Vitâ Gregorii. Lopez autore Loza.*

Legimus hoc de optando cœlo placitum in Balthazaris Alvarez, sanctæ Theresiæ Confessoris vitâ. *Probi simus*, *Deum*, *ut decet*, *colamus*, *cætera absque sollicitudine Deo permittamus; infinitè enim & bonus & justus est*, subdit, *cœlum petere ex naturali amore oriri potest.* Videtis ab eo non rejici nisi desideria quæ ex naturali nostri ipsorum amore nascuntur. Alia rejicere & de salute curare nolle citra impietatem non posset. *VitâBalth. Alvarez. autore. du Pont.*

Beatus Joannes à Cruce loquens de Deo dicebat, *quamvis anima nullam inde perciperet delectationem*, *eum tamen laudaret quia ipse est... hæc est laus gratiarum actionis*, *ob id unum quod Deus sit*, *quod longè vehementius ac delectabilius est..... qui puro Dei amore operatur*, *quamvis Deum lateret*, *non tamen desineret idem Deo obsequium eadem lætitiâ*, *eâdem amoris puritate præstare.* Intenditne Sanctus ille vir spe desistendum esse? certè nequaquam. Sed vult à perfectâ charitate spem præveniri & imperari, nec ullum plerumque *Viva flam. cant. 3. editio. de Chevalier.*

in

in animâ relinqui naturalem & mercenarium erga formalem beatitudinem affectum.

Avila dictus Andalusiæ Apostolus qui impugnavit illuminatos, fanaticum, execrandum & pestilens hominum genus, in ejus Patriâ exortum, *vult perfectam animam continuo teneri desiderio, ut Deus in ea glorificetur quemadmodum glorificatur in se ipso.* Subdit, *hoc uno amore planissimè animam esse contentam..... hoc amore homo sibi subtrahitur & transformatur.* Vult hic Auctor, *omnes illius hominis actiones, exercitia, orationes nihil spectare præter Deum & unam ejus bonitatem mercede ab eo non expectatâ.* Addit *licitum esse aliquando mercedem intueri ut excitemur, non autem ut eam velut nostrum finem aspiciamus. Quod si Deus nolis haud impertitus sit perfectum amorem quo duce per hanc viam incedamus, in hoc altero minus perfecto amore perseverandum est.* Vultne spem existimari imperfectionem ad quam velut ad vile aliquid quod semper nos manet recurramus? Nequaquam; sed vult à charitate spem præveniri, animari, imperari & animæ relinqui solatium naturalis & mercenarii affectus à spe supernaturali longè diversi, cùm anima infirmior est ut hac sensibili suavitate privetur.

L. 3. Epist. 13. p. 159.

Cardinalis Bona, cujus memoria instar boni odoris in universâ Ecclesiâ diffusi etiamnum viget, sic Deum alloquitur: *ô ignis increate quando me totum incremabis flammâ ardentissimâ amoris tui! quando peremptâ in me omni proprietate totus tuus ero: nolo*

Via comp. c. 13.

te sequi per viam consolationum & delectationum, sed veri & puri amoris. Te solum volo: te solum desidero : nihil mihi extra te..... si quid meum dico, si me ipsum nomino te solum intelligo, qui solus meus es, & omnis essentia mea in te est. Nolo id quod egreditur à te sed te ipsum solum. Malo Domine ex voluntate tuâ acerbissimas Inferni pœnas sine fine tolerare, quàm sine te gaudiis perfrui sempiternis. Si scirem Deus meus me fore annihilandum adhuc tibi omni studio servirem. Non enim tibi servio propter me, sed propter te. O quantum gaudeo quod Deus sis summè bonus & perfectus &c.... amo te purè propter teipsum, & gaudeo de bonis tuis ob hanc solam causam quia bona tua sunt. Opto potius cunctos inferni cruciatus tolerare quàm justitiam tuam violare, iram tuam Domine portabo, quoniam peccavi tibi. Quod si bona suscepi de manu tuâ, quare mala non sustinebo? Si vis Domine omnia mala pœnæ libenter patiar pro te sine ulla consolatione. Omnia volo, nihil volo. Sanctus ille vir vult omnia principio gratiæ quæ facit ut spem supernaturalem exerceamus, nihil autem naturali sui ipsius amore qui mercenariam proprii commodi appetitionem parit. *Nihil mihi extra te.*

c. 13. p. 160.

Via Compendii c. 19. p. 286.

Eadem mente pius Cardinalis Berullus vult interiorem abnegationem extendi ad ea quæ vitæ spiritus necessaria sunt, dicit *eam adjungendam esse desideriis quibus eam exerceri minus verisimile esset.* Primum, *quod modo supra dicto purgandum est æternæ gloriæ desiderium cum dilata est, multò pluris æstimantibus nobis divinam voluntatem quàm*

De abnegatione. p. 662.

can-

eandem gloriam, quamvis Deo beneplacitum esset eam nobis aut nondum, aut nunquam impertiri citra ullum peccatum à nobis, eligentibus potiùs quiescere & delectari hac Dei voluntate quàm ipsâ gloriâ.

Vitâ.c.15. p. 36. Beata Angela de Folignio se in malitiam esse demersam opinata, nihil in se nisi corruptionem & hypocrisim intuebatur. *Mortem appellabat* & de inferis locuta Deum sic alloquebatur, *accelera & cum semel me deserueris, perfice, & me in hanc voraginem immerge.*

Vitâ.c.38. *O amor*, exclamabat sancta Catharina Genuensis, *nihil volo nisi te unum, & eo quo volueris modo..... nullam in hoc desiderii scintillam intervenire cupio... nec quantum ad cœlum, nec quantum ad ullam rem creatam.* Desiderium, inquiebat, *aliqua perfectione caret.* Amoris puritas non rejicit spem quâ salvi sumus, nec ideò supernaturale Cœli desiderium, etiam quatenus est beatitudo creata: speranda enim nobis est ea beatitudo, quam Deus nobis promisit & ad quam nos invitat. Quænam ergo sunt ea quæ purus amor rejicit *cœli desideria?* Ea sunt quæ ex naturali nostri ipsorum affectu nascuntur. Spes supernaturalis quâ cœlum optatur, hanc imperfectionem non complectitur, rejectâ atque mactatâ à purissimo amore mercenariâ proprii commodi appetitione quantum ad cœlum, spes non evertitur. Mercenariâ proprii commodi appetitione sic expositâ, facilè, Carissimi fratres, perspicietis eâ quæ Catharina Genuensis

ex-

exprimit vocibus quæ offenderent nisi præcisus earum sensus intelligeretur. *In me ipsâ dico, hoc meum, ego, Deus est. Nihil præter Deum meum novi... nescio quid ego sim, quid sit meum, quid suavitas, bonum, fortitudo, constantia, quid ipsa etiam beatitudo. neque jam possum ad rem ullam sive cœli, sive terræ me convertere, & licet quædam verba specie tenus humilia & spiritualia proferam, nihil tamen eorum in me ipsâ aut scio aut percipio.* Alibi dicit, *amor me sic reprehendebat. Volo in te oculos claudas, ita ut nihil me videas operantem in te ut in te. Sed volo sis mortua, omnisque intuitus quamlibet perfectus omninò in te remaneat extinctus. Neque volo quicquam egeris in quo tu ipsa esse possis.* Manifestum est illud extinctum, *ego*, esse *ego* humanum, esse hic illud (*ego*) quod se naturali amore prosequitur, quod mercenariam appetitionem constituit. Illud, *ego*, principium est imperfectum, quum quis non jam agit nisi per gratiam; nihil jam illi *ego* reliquit. Neque bona vel maximè optabilia hoc naturali & imperfecto principio jam exoptat. Salutem enixiùs quàm anteà desiderat, sed plerumque non jam eam desiderat mercenario & naturali desiderio, quod illud, *ego*, inspirat.

C. 14.

Cap. 41.

Vivo ego jam non ego.

Sancta Theresia de animabus quæ in sextâ suæ arcis mansione versantur loquens, *affirmat eas cupere ut Dominus animadverteret se ab illis mercedis motivo non coli.* Arnaldi Andillii versio hæc habet. *Cupiunt ut Deus noverit eas in tantum alienas esse à proprio interesse in eô colendo, ut de gloria*

C. 9.

via sibi in altera vitâ repositâ nequidem cogitent, ad sese in eo cultu excitandas. Intelligitne sancta Virgo eas animas cupere ut Deus agnosceret ab illis rejici *spem vivam in qua nos regeneravit*, neque spei motivo quod summum est nostrum bonum ad quos promissis invitamur, eas unquam moveri? Sancta hæc cujus *cœlestem doctrinam* tam magnificis laudibus effert Ecclesia, multum ab hac impietate abhorrebat. Ergo in iis verbis merces pro objecto mercenarii & naturalis affectus accipitur. Eo sensu verè dicuntur illæ animæ mercenario mercedis motivo Deo non servire. Subdit Theresia, *Illæ animæ non jam cogitant de gloriâ qua donandæ sunt, ut de motivo quo roborandæ sint & in Dei obsequio reficiendæ, sed tantum de uno explendo amore cujus natura est mille modis perpetuò operari. Si posset anima artes exquireret quibus se ipsam in hoc amore consumeret, si ad majorem Dei gloriam necesse esset ut in æternum extincta remaneret, libentissimè huic consentiret.* Præterea hæc de animabus septimæ mensio-

C. 3. nis subjungit. *Primus spiritualis conjugii effectus est sui oblivio, ita ut anima in hoc statu sibi videatur se jam non existere, quia tota sic existit ut se jam haud noverit. Non jam reputat utrum sibi futurum sit cœlum, vita, gloria, quoniam tota de Deo occupatur. Tales homines mori non optant, sed contra multos annos vivere, maximo ferendo labores, modò hinc Dominus tantisper glorificetur.* Cùm dicit gloriæ motivo eas animas non jam excitari, eâ mente id dicit qua apud sanctum

ctum Bernardum vidimus, *purum amorem de spe vires non sumere.* His vocibus adeò vehementibus duplex verissimus inest sensus. Primus est eas animas ut supra notavi, nullo jam mercenario & naturali quoad formalem beatitudinem affectu moveri: alter est, in iis plerumque charitatem non jam supernaturalibus spei actibus præveniri & præparari, sed contra in hoc vitæ perfectæ statu spem supernaturalem à charitate præveniri, animari, ejusque spei actus imperari, ita anima Deum ob summam ejus perfectionem eodem amore diligere cuperet, licet nulla sibi beatitudo speranda foret. Illud, *nunquam*, quo sancta Virgo usa est, accuratè loquendo nimium esset. At non significat *nisi habitualem nec immutabilem* gratuiti amoris statum qualem in meo Libro retuli.

Inter tot sanctos Doctores, hîc sanctas Virgines citare non dubitavi, quia cum perpensis earum Scriptis Ecclesia eas in Sanctorum albo recensuit, nihil dubii reliquit in præstantissimis earum de vitâ interiore placitis.

Rodriguez tantâ reverentiâ habitus, tantâque utilitate lectus à fidelibus, dicit nos *non solum quoad gratiæ, sed etiam quoad gloriæ dona divinæ voluntati esse conformandos. Verus Dei servus*, inquit, *se ipsum omni mercenariâ appetitione exuere debet.* Mercenariæ appetitionis quantum *ad gratiæ bona* abjectio, est proprietatis, quantum ad virtutes abjectio, mercenariæ appetitionis

De confor- mat. vol. Dei. c. 31.

tionis quantum *ad gloriæ bona* abjectio, est proprietatis quantum ad beatitudinem formalem abjectio. Omnem ab eâ mercenariam appetitionem absolutè excludit. Sed multum abest ut ab eâ excludat spem aut ejus motivum quod summum est nobis bonum. Ergo *mercenariæ appetitionis abjectio* seu absolutum hujus sacrificium non destruit, imò perficit hanc virtutem. Eumdem Rodriguez adhuc audiamus. *Impleta Dei voluntate magis quàm propria felicitate delectatur. Consummatæ perfectionis est*, inquit quidam Sanctus, *proprium commodum nullo modo exquirere, neque in modicis rebus, neque in magnis, neque in temporalibus, neque in æternis.* Quippe *si proprium commodum* seu mercenarius affectus imperfectio est, multo majore studio à summo bono quàm à bonis inferioribus excludendus est. *Hæc perfectio*, inquit idem Auctor, *emicuit in summis aliquot Sanctis velut in Moyse & in Paulo, qui Zelo salutis animarum & majore Dei gloria rapiebantur ut hac in re sui ipsorum obliti propriam salutem non curarent.* Hic loquendi modus, Carissimi fratres, meos immensùm quantum superat. Rodriguez longè abest ut velit nobis cessandum esse ab optandâ nostrâ beatitudine etiam formali, sic enim cessaremus ab optandis Dei donis quæ non ob aliud nobis pollicitus est, nisi ut ad ea desideranda sic invitaret. Vult solùm nos de iis *non curare* naturali & mercedario affectu, seu *anxia* proprii commodi appetitione.

S.

S. Franciſcus Saleſius dicit, *ſimplicitatem nihil aliud eſſe quàm charitatis actum purum & ſimplicem cujus finis unus*, ſola eſt divini amoris acquiſitio... *ita ut anima nunquam pati poſſit admixtam ullam mercenariam proprii commodi appetitionem, aliter jam non eſſet ſimplicitas.* Juxta Saleſium ſimplicitas ſtatus eſt ad quem deſignandum adhibet vocem hanc, *nunquam*, quem proinde ſaltem ut conſuetum & habitualem ad omnem vitam conſiderat. In hoc ſtatu omnem excludit *admixtam mercenariam appetitionem*, qua in re ſecundùm eum ſita eſt *ſimplicitas*, ſeu amoris puritas. Certè in hoc ſtatu fit abſolutum *mercenariæ appetitionis ſacrificium*, *nunquam enim anima admixtam ullam appetitionem ferre poteſt.* Ergo *mercenaria hæc appetitio* non eſt objectiva beatitudo, ſeu Deus ipſe, nec formalis; nunquam enim licitum eſt ceſſare ab eâ optandâ & ſperandâ quatenus maximum Dei donum quod ab eo promittitur, atque ita divino amori unitur ut ab eo ſejungi non poſſit. *Illa proprii commodi appetitio* quam juxta hunc Sanctum *adiunctam anima ferre iam nequit*, tantum abeſt ut ſit ſpei eſſentiale objectum ut contra ſit imperfectio quæ ex naturali principio oritur & in anima ſperante diffunditur. Adeoque naturalis eſt imperfectio ut anima ad uni gratiæ impulſui parendum attenta, nullo modo auditâ naturâ, eam vel *tantiſper adjunctā ferre non poſſit. Animæ*, pergit idem Saleſius, *nullum eſt aliud motivum quo acquirat, aut in-*

12. colloq. de ſimp. p. 187.

p. 188.

p. 189. *incitetur ad hujus amoris inquisitionem præter ipsius finem; aliàs non foret perfectè simplex; non enim ferre potest alium intuitum licet perfectissimum præter purum Dei amorem quem unicè intendit.* Credemusne Salesium toties ac tam absolutè excludendo omnem *alium intuitum quamlibet perfectum præter purum Dei amorem*, voluisse velut imperfectum rejicere beatitudinis motivum quod Christianæ spei essentiale est? dicemusne eum velle animam quo perficiatur non posse unquam ferre *adjunctum ullum salutis suæ motivum*, & spei actum eidem animæ videri amore indignum? Sanctus Præsul seipsum explicat his verbis: *Non sequimur hæc motiva simpliciter ut pia, sed ut accepta, placita, amata, dilecta Deo.... Non dicimus nos Lugdunum contendere sed Parisios, cum Lugdunum non imus nisi ut Parisios pergamus.* Non loquitur de proprio spei motivo, ipsum supponit, & multum abest ut illud excludat cum à Deo imperetur, sed eo ut par est, supposito, non loquitur nisi de charitatis motivo, quia in hoc statu plerumque non speratur, nisi spe quæ à charitate imperatur. Quum magnus hic Sanctus dicit, *Generosam amatricem nescire sui sponsi paradisum, sed Paradisi sponsum diligere & nobis conandum ut nihil quæramus in Deo nisi ejus pulchritudinis amorem, non autem suavitatem quæ in ejus amoris pulchritudine reperitur*, non credendum est eum velle exclusum quodlibet desiderium beatitudinis formalis quam

Amor Dei l. 11. c. 14. p. 710.

Am. Dei l. 10. c. 5. p. 517.

Amor Dei l. 9. c. 10.

schola

ſchola creatum aliquid & à Deo diſtinctum vocat. Saleſius non vult excluſum niſi naturalem & mercenarium amorem. Vult certè nos moveri omni hujus objecti bonitate quam in eo Deus poſuit, & à nobis ſupernaturali noſtri ipſorum amore optari: in eo ſenſu non ſolùm *Paradiſi ſponſus amandus, ſed etiam ſponſi Paradiſus. Ita non ſolùm amanda ejus pulchritudido, ſed etiam ſuavitas quæ in amoris pulchritudine reperitur.* Non ab objecto quatenus nobis bonum eſt deſiderium excludit, ipſum imperfecti & naturalis amoris principium præcisè excluditur. Obiter animadvertite, cariſſimi Fratres, ſanctum hunc Præſulem non dubitaſſe hanc vocem, *motivum*, uſurpare, ut ego ad ejus exemplum feci, ad amoris principium, quo movetur anima, exprimendum. Non excludit realem multiplicitatem motivorum ſubordinatorum in exercitio diſtinctarum virtutum, ſed univerſa hæc motiva ſpectat ut coadunata in uno principio charitatis quæ virtutes omnes prævenit, animat, imperat. Qua propter idem Saleſius hæc dicit, *Anima cui perfecta ſimplicitas ineſt, uno Dei amore ardet, atque in hoc amore unum*, intendit in ſinu patris æterni recumbere. Illa quies, juxta hunc Sanctum, non eſt niſi pax puri amoris, quippè ſecundùm eum, *Paradiſus non eſt amabilior vitæ hujus ærumnis, ſi divinum beneplacitum perinde illic atque hîc occurrat.* Tota igitur animæ ſimplicis intentio eſt ut puro amore uniatur dilecto. Eritne hæc animi

Coll. 12. p. 102.

Amor Dei. l. 9. c. 4. p. 483.

animi affectio in solis transeuntibus actibus? contra, habitualis est. Non tantùm,
Colloq. 12. p. 102. inquit, *in oratione sed in universâ agendi ratione debent illæ animæ absque variatione in spiritu simplicitatis incedere.*

Sancti hujus scripta passim à perfectarum animarum statu proprii interesse appetitionem & mercenarium motivum expresse excludunt. Nullum est medium. Oportet aut impiam desperationem docuerit in his libris quos à tot annis veneratur Ecclesia, *si proprium interesse* salus est, & si *mercenarium motivum* est spei motivum, aut per *proprii interesse* appetitionem intellexerit naturalem & mercenarium affectum, quam, dum perficimur, mactamus.

p. 57. Dixi; *omnes* Sancti *hujus voces summatim significare nullum superesse proprium & mercenarium desiderium nec quantum ad meritum, nec quantum ad perfectionem; nec quantum ad æternam beatitudinem.* Hinc manifestum est hoc uno sensu à me circumscripta esse cætera hujus Præsulis loca quæ laudavi. Super est ut sciamus utrum magnus hic sanctus perfectionem sitam esse voluerit in proprii circa res illas interesse abjectione. Ad hoc factum dilucidandum ipsissima ejus verba super his tribus capitibus mihi tantùm referenda sunt.

Coll. 16. edit. Lugd. apud Petrum Bally an. 1628. dicat. Episc. Bellicensi.

1. Quantum ad meritum hæc habet. *Non est spectandum ad meritum. Hoc mihi non placet velle semper attendere ubinam sit meritum; Virgines enim Sanctæ Mariæ hoc*

hoc spectare non debent, sed omnia sua agere ad majorem Dei gloriam, si quod fieri nequit, Deo citra meritum servire possemus, id optandum esset. Is certè multum abest à mercenariâ proprii commodi quantum ad meritum appetitione, qui ita est affectus ut si posset illi renuntiaret, & qui eò usque progreditur ut summâ lætitia imaginetur casus vel maximè impossibiles in quibus citra meritum puro amore Deo servire possit.

2. Quantum ad perfectionem hæc dicit: *Si fieri posset ut Deo æquè placeremus imperfecti ac perfecti optandum nobis esset perfectione carere, ut hoc pacto sanctissimam humilitatem aleremus.* Idem sanctus aliàs ait, *Felices qui ipso virtutum desiderio & earum acquirendarum curâ sese exuunt, eas tantum optantes ad eum modum quo æterna sapientia illas iis communicabit, illosque ad earum acquisitionem applicabit.* *Colloq.* 18. p.150. edit. Paris. *Opusc.tract.* 8. *edit. Leonardi Paris.*

3. Quantum ad Beatitudinem hæc verba jam vidimus. *Paradisus non amabilior est vitæ hujus ærumnis, si divinum beneplacitum hic perinde sit atque illic*: prætereà dicit, *Se antepositurum inferos cum Dei voluntate Paradiso à voluntate Dei sejuncto: etiam*, inquit, *præponeret inferos Paradiso, si nosset in illo tantillum plus quàm in hoc inesse divini beneplaciti, ita ut si imaginando impossibilia, sciret damnationem suam tantillum Deo gratiorem sua salute, salute missa, ad damnationem decurreret*: & alibi, *vitæ æternæ desiderium bonum est, at nihil desiderandum nisi Dei voluntas.* Hic ulti- *Amor Dei* l. 9. c. 4. *Colloq.* 18. *edit. Lugd.* p. 424.

ultimus locus pluribus aliis similis & qui de merito loquitur in Parisiensi editione non leguntur, sed in Lugdunensi occurrunt. Quæ in his tribus capitibus vult excludere desideria, non sunt supernaturalia quæ in spei exercitio à Spiritu Sancto inspirantur. Ut id repetam non agitur nisi de amputando naturali amore quo mercenaria appetitio constituitur. Id dilucidè ostendit locus de perfectione à me laudatus; in eo enim dicit hic Sanctus. *Si perfectionem inquieto cupis desiderio, quis non animadvertit id oriri ex proprio amore qui nollet in nobis imperfectionem videri.*

Colloq. 18. p. 150.

Quolibet conatu verba Sancti hujus Præsulis contorqueantur, nunquam efficietur ut Lectori ad Libri aperturam non occurrant loca luculenta quibus Auctor exprimit purum hunc & æmulum amorem, *hunc*, ut eum eo loquar, *zelotypum amorem qui nullam unquam mercenariam appetitionem adjunctam ferre potest*. Multò minùs etiam eò devenietur, ut indirectè labefactetur illud spiritualitatis genus quo sanctus tot animas ad perfectionem evexit. Simul erat accuratus Theologus, illusioni cuilibet oppositus, subtilium cordis humani motuum perspicacissimus, in viis Dei versatissimus, plenus gratiâ & suavitate qua ad eminentissimam perfectionem animas mirâ mansuetudine deducebat.

Mater de Chantalio quam dirigebat sic erat affecta. *Pater Binetus è Societate Jesu de ea ad Matrem de Bellomonte hæc referebat.*

bat. Matri de Chantalio quantum ad proprii interesse appetitionem amor ita clausit oculos, ut de eâ, nec amorem, nec spem jam intueatur; quamvis hanc virtutem in eminenti gradu obtineat. Sed cum eam interrogavi ut intimum ejus animum tantisper perspicerem, dixit, *cum gratia & gloria in Deo reperiantur, in Domino sperans, omnia spero, licèt non cogitem nisi de ipso. Quod si gloria & felicitas à Deo sejungi possent, ne uno quidem gradu ad eas obtinendas progrederer. Cum ad eum unum tendam: hæc amoris puritas;* addidit pius ille Pater, *me penitùs rapuit.* *Vitâ Matris de Chantal. 2. parte c. 13. p. 249.*

Ab eâ quæsitum est, *utrum vitæ æternæ bona & gaudia speraret, retulit in altissimo humilitatis sensu; scio hæc in salvatoris meritis speranda, sed illuc spes mea non vertitur: nihil omnino optare & sperare volo quàm ut Deus sanctissimam suam in me voluntatem impleat & in æternum glorificetur.* Hîc agitur de distinctâ à Deo Beatitudine, quam formalem schola vocat. Hanc non optabat nisi secundùm Concilii Tridentini Catechismi placitum, spe in amore fundatâ, & quia *placuit Deo ut in hanc fœlicitatis nostræ spem ingrederemur.* Perfectam hanc animam scrupulus incessit, quod in animi affectione tam simplici versaretur, atque Salesium multoties consuluit, *An talis anima in Deo tota requiescere non deberet projectâ in Deum curâ omnium eorum quæ tam interiùs quàm exteriùs ad eam pertinent sine attentione, electione, consilio ullo nisi ut in eâ, ex eâ, per eam suam sanctissimam voluntatem exequatur. Sancti* responsum *3. Parte p. 392.*

hoc fuit, *propitius tibi sit Deus, filia carissima. Infanti quem in ulnis gestat Mater, nihil agendum est nisi ut se totum Matri permittat & ejus cervicibus adhæreat.* Alibi eidem dicit: *hâc viâ ne unquam divertaris.* Absit ut hîc agatur de veris spei supernaturalibus actibus supprimendis. Nihil erat amputandum præter anxietatem naturalis & mercenarii erga formalem beatitudinem affectus. Hac ductus puri amoris suavitate Dominus de Renty cujus nobilitate pia exempla suffulta tantæ sunt utilitatis, sic olim loquebatur. *Nec Diabolum nec inferos timeo. Neque de Cœlo, neque de Terrâ cogito sed de implendâ Dei voluntate*: & alibi, *tantopere adoro Dei voluntatem in quocumque, hanc mihi designare illi visum sit, ut inferi mihi forent Paradisus si inferos ferre mihi juberet. Mortuus erat*, inquit vitæ ejus auctor, *optimis quibusque rebus, virtutibus & perfectioni quam nec optabat, nec exquirebat nisi animo ab omnibus soluto & annihilato.* Sed qua in re hæc animi annihilatio sita erat? id explicat: *Sui amor ita timet ne spolietur ut nihil ipsius intersit cui innitatur modo, stare & in parvo jure proprietatis tutari se possit; itaque in id perpetuò incumbendum nobis est ut quælibet extinguamus desideria, vel ea ipsa quæ ad virtutes tendere videntur.* Patet eum nolle animam exuere nisi naturali erga perfectionem & virtutes affectu, quo *proprietas*, seu mercenaria appetitio constituitur.

Vitâ Dom. de Renty p. 313.

p. 387.

p. 390.

Adhuc videre est Catechismum & vitæ

Spiritualis fundamenta à Patre Surino conscripta, & ambo à Reverend. Episcopo Meldensi approbata. Horum Librorum primus loquitur ut Sancta Catharina Genuensis. *Homo dicit naturaliter, Ego, ego, per suam corruptionem; cum autem ejus fundus supernaturaliter reparatus est, ait in suo centro, Deus, Deus, per eam quæ fit ex se in Deum transformationem.... Ipsa etiam bona desideria anima amputat exceptis particularibus desideriis quæ inspirat illi Deus circa ea quæ sunt divinæ voluntatis.... Cum Deo visum est ut anima quid faciat placidum illi imprimit desiderium quod sanctæ indifferentiæ non officit.* Semper memineritis oportet impressa hæc desideria non oriri ex insolitâ inspiratione, sed ex unâ gratiæ suavitate justis omnibus communi: alibi dicit, *Anima continuò progreditur omnia deserendo, ita ut sui ipsius obliviscatur, vitæ, sanitatis, famæ, gloriæ, temporis, æternitatis. Hoc fit cum homo se totum abnegavit in omnibus suis commodis humanis & divinis? nostra æternitas & commoda divina quæ obliviscimur*, & quorum ratione *nos ipsos abnegamus*, non sunt ipsa salus, cum ejus oblivisci impium esset. Ergo juxta hunc auctorem, *proprium commodum*, & salus maximè inter se differunt. Adeòque idem Surinus dicit: *Hæc anima nullatenùs eorum quæ ad se pertinent sollicita, nititur videre ubi sit Domini sui gloria, nullâ sui commodi habitâ ratione... Nihil cogitat de suo Spirituali Thesauro aut suis meritis &c.* Subdit de eadem adeò purâ animâ. *Missa faciens*

Cath. Spir. Tom. 2. p. 5. c. 7. p. 292.

Ibid. p. 6. c. 3. p. 313 314.

Fundam. vitæ Spirit. p. 44.

p. 198.

P. 324. & seq. *ciens omnia sua commoda nec proprium bonum respiciens, quia Deo omnia sua permisit, vitam, sanitatem & quidquid sibi contingere potest non solùm in tempore sed etiam in æternitate, integrâ sui ipsius in Dei manus abjectione. Præcipuè studet ut nihil unquam agat sui commodi intuitu, & nulli alii quàm uni Deo placendi motivo adhæreat. Non quod improbem mercedis motivum quod utile esse & prodesse aliquando potest, sed Dei gloriæ, amoris & beneplaciti motivum est maximè & laudabile & optabile.* Sic excludens *proprii commodi motivum*, vultne spei motivum excludere? vultne has animas *præcipuè studere* ut à spe Filiorum Dei se perpetuò tutas præstent? hanc impietatem auctor detestatur. Vultne nos amplius à nobis non amari, & à nobis supremum bonum nobis non optari. Ab hac cogitatione horret animus. Tantummodò amputat omnem affectum & naturale *mei* desiderium ut sola quæ gratia inspirat, desideria admittat.

Frater Laurentius de Resurrectione Carmelita Discalceatus, cujus mores Sacerdos singulari virtute præditus conscripsit in Libello, quem Reverend. Parisiensis Archiepiscopus approbavit, sic loquitur, *A meo in Monasterium ingressu*, ejus verba
p. 14. sunt, *neque de virtute, neque de mea salute ullatenus cogito.*

p. 16. *Frater ille inter graves quos per totos quatuor annos passus erat cruciatus, adeòque graves, ut nullus hominum adimere illi potuisset cogitationem quâ se damnandum putabat.*

(en

(en perturbatio quam invincibilem vocavi, & desperationis impressio quæ spem non destruit) *dicebat se primam determinationem suam non mutasse, sed secum non reputando quid de eo futurum esset, nec ut solent omnes animæ laborantes se pœna distringi passum fuisse, seque consolatum fuisse dicendo, quidquid eventurum est, eveniat, saltem per reliquum vitæ meæ decursum omnia sum acturus propter Dei amorem. Sic sui oblitum voluisse se ipsum propter Deum amittere, quod illi feliciter cessit.* Hæc verba impia forent nisi illis attribueretur simplex proprii commodi seu naturalis & mercenariæ appetitionis exclusio, quam solam exclusionem in meo Libro retuli. Hanc etiam ab hoc Sancto Monacho intellectam esse perspicimus. *Aliquoties optaverat Dei cogitationi subtrahere id quod propter eum unum agebat, ut nullâ inde mercede donatus gauderet quod Dei unius causâ purè quid fecisset.* P. 52. Volebatne pius hic frater mercedem fugere & spem ab animo suo avellere? nullatenùs; sed charitas quâ ardebat & quâ imperante spei actus exercebat, nullum plerumque locum naturali sui ipsius amori, seu mercenariæ appetitioni intuitu promissorum bonorum relinquebat. Affirmabat etiam *Se amore semper ductum fuisse absque ullo mercenario intuitu, nec sollicitum utrum damnandus aut salvandus esset....* P. 50. *Maximo animi cruciatu se damnatum certè existimasse, omnesque unâ homines hanc sibi opinionem adimere non potuisse.* P. 52. Cum dicebat se *certè existimasse*, se

se ipsum decipiebat, ut solent omnes scrupulosi, existimare sibi videbatur. Addebat
p. 53. se *inde nec de Paradiso, nec de Inferno cogitasse, suamque omnem vitam meram libertatem abnormem ac delectationem perpetuam fuisse.* Hujuscemodi locutiones nunquam approbavi. Sed non possum non laudare Præsulem qui suâ authoritate firmavit adeò candidum loquendi modum, quo innocentia, amoris liberalitas, Spiritus Sancti lætitia elucescunt. Hujus libri scriptor dicit: *Sic Frater Laurentius ab eo incœpit*
p. 15. *quod est perfectissimum, omnia propter Deum relinquens, omnia propter Deum faciens, de Paradiso & Inferno non cogitabat.* Verùm si scire vultis quid Scholastici Theologi hac de re cogitarint, legite Robertum Sorbonicum, Deo dicit, *volo integrè pec-*
Opusc. iter. Parad. *catum meum dimittere præcipuè propter amorem tuum etsi nullum bonum deberem consequi nec malum evitare, etsi non esset Infernus nec Paradisus.* Si amor ille pœnitenti peccatori convenit, credeturne fictus aut periculosus in perfectis animabus? Lege
In summ. verb. Charit. q. 7. Sylvestrem: *mortale est*, inquit, *amare & diligere Deum propter aliquod temporale, aut etiam propter vitam æternam finaliter seu principaliter..... est tamen licitum secundariò amare Deum propter illa, quia etiam ista amantibus Deum in Scriptura promittuntur. Licitum est etiam aliquid operari principaliter propter propriam utilitatem, puta facere eleemosynam ut Deus nobis misereatur secundùm illud Math. 5. Thesaurizate vobis thesauros in cœlo. Tamen melius esset*

in

in omnibus operibus nunquam ad proprium meritum, sed ad divinum beneplacitum respicere, secundùm illud Joan. 4. Meus cibus est ut faciam voluntatem Patris mei &c. Legite Sanctum Antoninum: affirmat, *hominem debere potiùs omnia mala sustinere quàm peccato assentiri, ut ait Sanctus Augustinus, & ratio est, quia mala pœnæ sunt contra seipsum, etiam pœnæ inferni, sed peccatum est contra Deum.* Legite Durandum de Sancto Porcino: dicet vobis, *Deum diligere debemus propter se, dato quod nihil commodi ex tali dilectione nobis eveniret; multò ampliùs quam quicumque virtuosus debeat diligere alium virtuosum: omnis enim bonus est diligendus circumscripto alio quocumque; cum bonum secundum latitudinem suam sit objectum amoris.* Illa circumscriptio objecti amati à quocumque alio præter ipsum non est objectum strictè loquendo, importaret exclusionem formalis Beatitudinis quæ non est Deus, sed non agitur de verâ hujus beatitudinis exclusione, tantum agitur de amore qui eodem modo in Deum tenderet etsi nulla inde speranda esset Beatitudo, quæ tamen vel in perfectissimis statibus semper speranda est. Legite Cardinalem Bellarminum Theologum illum adeò purum, adeoque pium. *Charitas*, inquit, *hominem ordinat ad gloriam; non enim videtur tanta esse vis hujus habitus absolutè considerati ut eâ necessitate petat tanquam sibi debitam beatitudinem, sed quoniam Deus promisit, ut ait Sanctus Jacobus, coronam*

In Summ. p. 4. titul. 6. sess. 4.

In lib. 3. Dist. 29. n. 6. q. 3.

Lib. 2. de justif. c. 16.

vitæ omnibus diligentibus se. Videtis eum credere à purissimo amore sejungi posse beatitudinem nisi promisso Dei gratuito: hæc duo ita conjungerentur ut separari non possint. Alibi quatuor diversos amores exhibet. Quartus est amor justorum imperfectorum, qui amore præferentiæ præditi sunt. *Nihil enim æquè aut magis quàm Deum diligunt, & nihil contrarium divinæ dilectioni admittunt.* En Sancti Francisci Salesii resignatio, *quæ multa alia diligit ultra Dei voluntatem*, & quæ se subdit, id est, quæ intuitu multarum rerum naturali amore se diligit, sed quæ Deum amplius diligit, quàm eas res & seipsam. Justus tertio amore ornatus *omnes obices removit, totus Deo devovetur.* Id est cum imperfectus nihil æquè ac Deum amet, perfectus nihil plerumque amat nisi supernaturali Dei amoris principio & ejus gratiæ impulsu. Legite Cardinalem Toletum; vobis dicet, *si Deus amatur propter aliud præcipuè, talis amor, est peccatum mortale.* Bellarminus pluresque alii similiter locuti sunt. Toletus sic loquendo ad æternam retributionem seu formalem beatitudinem attendebat. Hæc enim addit, *dixi autem præcipuè quia Deus potest etiam amari propter retributiones, sed minus principaliter, nimirum cum sic amatur ob eas ut quamvis non essent illæ retributiones, adhuc tamen Deus amaretur. Voluntas,* inquit Isambertus, *informata tali Caritate, potest esse tam benè affecta erga Deum, ut datâ hypothesi, quod sciret se nunquam fruituram vitâ*

Lib. 2. de Monach. c. 2.

Amor. Dei. l. 9. c. 3. & 4.

Tolet. Instruct. Sacerd. l. 4. c. 7. p. 524. edit. Lugd.

Isamb. Tr. de Carit. disp. 2. a. 4.

tâ æternâ, adhuc tamen amaret Deum propter semetipsum & bonitatem ejus increatam.

Toletus non dicit faciendam esse, sed *fieri posse* hanc motivorum admixtionem. Sylvester non dicit hanc admixtionem imperari, dicit solummodo *licitum* esse motivum illud retributionis, quod tantum *licitum est* non est motivum spei essentiale, quippè spei motivum absolutè imperatur. Ergo motivum illud solummodo *licitum*, aliquid est naturale & minus perfectum quàm id quod per gratiæ principium in supernaturalium virtutum actus influit. Ergo motivum illud solummodo *licitum* non sumitur ex parte objecti spei. Nam spei objectum, quod est objectiva atque etiam formalis beatitudo vel maximè liberales animas movere debet. Ergo motivum illud apud hos Theologos id ipsum significat quod in meo Libro significat; nempè naturalis sui amoris principium, quo homo in inquisitione puri illius objecti mercenarius aut proprii commodi anxiè studiosus efficitur. Hoc ipsum infirmis animabus non imperatur; sed solummodò *licitum* est; hoc ipsum à fortioribus amputatur seu mactatur. Silvius celebris ille nostri Belgii Theologus exponens venerabilem Bedam, qui tot aliorum exemplo in tres ordines distinxit *servos, mercenarios, & filios*. Statim quærit, *utrum liceat Deum diligere propter mercedem*. Respondet, *gratis Deum esse diligendum quia sic* In 2. 2. q. 27. art. 3.

oportet eum diligere quod etiam diligeretur quamvis nullam mercedem exoptaremus. In sequentibus hæc dicit, filius quadam ratione est *mercenarius*, spectans scilicet mercedem æternam, qui mercedis intuitus juxta eum solummodo est licitus; deinde loquitur de filio perfecto, *qui tantum est filius*, *nullum omninò respectum habens ad mercedem*; *sed hoc modo esse filium*, inquit, *nulla est necessitas. Jam enim satis ostendimus quod liceat diligere Deum intuitu mercedis.*

Numquam satis advertemus, Carissimi Fratres, *hunc mercedis intuitum qui solummodo est licitus*, non posse esse essentiale Christianæ spei motivum. Ergo motivum est mercenarium & quod hîc voce, *intuitus*, exprimitur, significat naturalem sui ipsius amorem, quo addicitur anima delectationi ex mercede affluenti. En quod juxta Silvium solummodo *licitum* est. Sed quod nec imperatur nec in supernaturalis spei actus influit. En mercenarius proprii commodi affectus quem amputare nulla est necessitas, *quia non necesse est filium esse* eminentissimo modo. Filius perfectus mercenarium illud præmii motivum mactat, salute suâ nunquam mactatâ, *nullum omninò respectum habens ad mercedem.* Certè hoc *absolutum est proprii interesse sacrificium* in animabus quæ suam salutem ardentissimè exoptant. Ergo salus & proprium interesse, seu mercenarius affectus, duo sunt juxta Sylvium, quæ nunquam sunt confundenda.

Quæ

Quæ jam audiſtis teſtimonia, Cariſſimi fratres, minimam conſtituunt partem pretioſorum placitorum, quæ à ſanctis Auctoribus hac de materia accepimus. Hæc autem ex iis teſtimoniis colligere poteſtis.

1. Omnia hæc ferè loca ad habitualem ſtatum, non autem ad actus tranſeuntes pertinent. Agitur de diverſis perfectos inter & imperfectos gradibus. Qui *gradum* dicit, *ſtatum*, dicit perfectionis, ſaltem *habitualem* quo non excidendum eſt. In memoriam ſemper revocandum eſt diſcrimen quod occurrit inter ſummum bonum ſpei ſupernaturalis motivum & proprium intereſſe, quod nihil eſt niſi affectus naturalis, mercenarius, atque imperfectus. Quod pertinet ad ſummum bonum, quod ſpe proprium eſt motivum, poteſt ſolum fieri aliqua ab eo abſtractio in charitatis actibus, nunquam excluſo ejus deſiderio. Quod autem attinet ad mercenarium affectum, non ſatis eſt puris illis animabus, non cogitare de eo per aliquot temporum intervalla ſimplici quadam abſtractione, *nunquam illud ferre poſſunt*, putant hujus *mercenarii affectus admixtione ſuam ſimplicitatem* fore contaminandam.

Supra laudatos contextus attentè relegite. Illos conſuetum animæ ſtatum ſpectare intelligetis. Suppoſitiones impoſſibiles de privatione æternorum bonorum citra divini amoris jacturam, non habendæ ſunt pro cæcis & rapidis impo-

tentis

tentis animi motibus, qui nihil præcisè significent. Eas Sancti placidè protulerunt ad exprimendum solitum animi sui affectum, quo ferebantur in Dei amorem ob summam ejus perfectionem, nullâ suæ fœlicitatis habitâ ratione, licèt nunquam desinerent suam fælicitatem optare supernaturali amoris principio, quo nos ipsos in Deo & propter Deum semper diligere debemus. Sic & Augustinus impossibilia quandoque supposuit, ut animadverteret an peccatores de peccatis suis dolerent metu pœnæ, an amore justitiæ.

2. Horum Sanctorum nullus ex perfectissimo statu exclusum voluit beatitudinis desiderium, cum sit bonum promissum, quod à Dei beantis amore sejungi non possit. Ita perfectus & imperfectus eadem uterque præcisè expectant & cupiunt, atque verè dici potest summo bono magis etiam moveri & excitari perfectus, quam imperfectus, cum perfectus hujus boni magnitudinem magis habeat perspectam, & se perfectiore amore diligat. Nullatenùs differunt ex parte objecti, ex diversâ animi affectione solum discrepant. Imperfectus non amat Deum purè & absque admixtione, quia præter supernaturalem & à gratiâ infusum amorem, humana sunt illi desideria, spes naturalis, & mercenarius erga Dei dona affectus, qui ex naturali sui amore nascitur. Contra, perfectus eadem omnino dona quæ imperfectus optando, ea

non

non optat nisi supernaturali gratiæ principio, nullo iis saltem plerumque admixto per naturalem sui amorem humano desiderio. Si à me quæratur quo pacto naturalis ille nostri ipsorum amor ab amore vitiosæ cupiditatis differat, secundùm sancti Thomæ verba respondebo. 1. Amorem illum naturalem, ut vitiosa cupiditas, in se ipso non sistere cum justis inest. 2. Eum in justis dirigi ratiotione quæ juxta sanctum Thomam naturalium virtutum norma est. Et præterea caritati subjici. Aliunde magnum est discrimen inter naturales & deliberatos actus, quos gratia Deo subjicit eo modo, qui non est nisi habitualis & implicitus; quia anima, quæ eos exerit, ornata est habitu charitatis, & inter supernaturales spei actus quos ipsa gratia propter Deum inspirat. Ea distinctio auferri non posset quin simul auferretur medium omne inter principium gratiæ & principium vitiosæ cupiditatis, & quin naturalis peccantium metus pro peccato haberetur.

3. Quod Mystici vocavêre virtutum proprietatis abnegationem & mercenariæ proprii commodi appetitionis sacrificium quoad bona, *tam gloriæ quàm gratiæ*, nihil est quam perfectio amoris. Anima probata & purgata Deum amare incipit, nullo per naturalem sui amorem quæsito sensibili præsidio atque solatio, quod ex Dei donis oritur propter virtutum ornamenta, & felicitatis gaudium. Videtis,

Rodrig. c. 31. de conf. volont. Dei Card. Berul de abneg.

Ca-

Cariſſimi fratres, ex omnibus teſtimoniis ſupra laudatis *mercenarium* affectum, ut vocant Patres, & *proprietatem*, *ſeu proprium intereſſe*, ut loquuntur ſancti poſteriorum temporum, nedum ſint ſpei aut deſiderio ſalutis neceſſaria, non eſſe niſi imperfectionem.

Credemuſne hanc ex omnibus ſæculis collectam teſtium nubem adeò illuſioni faviſſe, ut eminentiſſimam Evangelii perfectionem in quâdam exquiſitâ fictitii & periculoſi amoris defæcatione poſuerint? Imputabimuſne hunc errorem tot Patribus, tot Sanctis interioris viæ expertiſſimis, & inter Sanctos relatis poſt graviſſimum examen eorum quæ ſcripſerunt? exiſtimabimuſne omnes ſibi in id conſentiiſſe, ut adeò uniformi ſermone eſſentiale ſpei motivum, ablato quolibet mercenario motivo, deſtruerent? Eoſne accuſabimus perfectionem poſuiſſe in impiâ ſalutis abnegatione atque abjectione, ſeu ſacrificio cujuſlibet proprii commodi? Num putabimus tot expreſſa decreta quæ in eorum Libris paſſim occurrunt, & quæ velut præcipua eminentiſſimæ ſpiritualitatis fundamenta commendant, tantum eſſe quandam incuriam locutionum quæ illis fortuitò exciderint? Quis non videt ipſis ſemper propoſitum fuiſſe naturalem & mercenariam appetitionem, ſeu *mercenarium commodum* amputare? Poſtremò ſi univerſa Eccleſia veneranter ſuſcepit eorum ſcripta quibus *proprium intereſſe*, *ſive mercena-*

nariam propri commodi appetitionem à perfectis sustulerunt, reusne agendus sum quod eorum exemplo eumdem mercenarium affectum ab iisdem perfectis sustulerim?

Sed æquum est ut vobis ostendam eas voces à me eodem sensu usurpatas fuisse, quo ab omnium sæculorum Sanctis acceptæ sunt. In exemplum subjiciam aliquot mei Libri loca, quominus in hac re decipiamini.

Quum loquor de liberali animâ, quæ salutem desiderat, dico *eam sibi vult sed* p. 12.
non sui causa, seu amore, quia proprii interesse motivo jam non excitatur. Manifestum est hoc loco *proprium interesse seu amorem sui*, præcisè idem esse. Jam unum hoc superest videndum, utrum ille sui p. 31. 32
amor, quem excludo, sit amor supernaturalis à gratia inspiratus? Atqui sæpissimè declaravi impium eum fore qui seipsum amore supernaturali & infuso à Spi- p. 73.
ritu Sancto non diligeret. Ergo perspicuum est *proprii interesse motivum* juxta *ad p.* 106.
me nihil posse esse præter naturalem no- *usq. ad p.*
stri ipsorum *amorem.* 113.

Per *mercenarium motivum* non intellexi nisi *mercenariæ proprii commodi appetitionis* principium; ac proinde cum *mercenarium illud motivum* abstuli, unum p. 26.
solummodo naturalem, quo mercenarius affectus constituitur, amorem abstuli, non autem spei supernaturalis motivum charitatis fini subordinatum. Id quod videre est quod *motivi* vocabulum adhibui

non

non ut exterius objectum quo voluntas movetur, sed ut principium interius quo determinatur. Qua in re non quidem vulgari scholæ loquendi ratione usus fui, id fateor, at pium secutus fui loquendi modum Sanctorum, plurium quoque magni nominis Theologorum, ut sunt Sylvester & Sylvius qui de mercedis optandæ motivo dixerunt; *Licitum est, &c.* Quæ voces forent impiæ si significarent tantum *licitum* esse æternam salutem desiderare. Hoc enim desiderium absolutè imperatur. Igitur liquido constat mercedis motivum, quod tantum est *licitum*, non esse objectum, sed imperfectum quemdam objecti desiderandi modum: tumque mercedis motivo ab iis adjungi principium naturalis & mercenarii amoris, quo plerumque illud objectum imperfectè desideratur.

Sylvest. in sum. verb. carit. q. 7. Silvius in 2. 2. quæst. 27. a. 3.

Præterea sub formalis objecti nomine quum posuissem id omne quod exactissima schola motivo tribuit, Existimavi me posse absque scrupulo Religionis adhibere sermonem magis vulgarem, Mysticis magis accommodatum, atque tot Sanctorum terminis quos vobis protuli magis congruentem. Itaque dixi *quæ ex parte objecti sejungi nequeunt, ex parte motivorum separari maximè possunt.* Ergo secundùm me, *formale objectum & motivum* non idem sunt. Ergo motivo sublato, non sustuli formale objectum, quod mea est salus quatenus mea, & quo voluntas mea excitanda est. Ut id repe-

pag. 28.

tam, objectum procul dubio salus est; tantum abest ut illud cum mercenario motivo confuderim, ut illud huic opposuerim objectum formale quod salus est, in quantum mea salus, à me semper optandum est. At oppositum objecto motivum, scilicet interius principium amoris quo ad objectum optandum impellor, illud, inquam, principium potest non esse mercenarium, seu non esse naturalem & mercenarium amorem. Sensus meus hinc perspicuè elucet, quod Salesii doctrinam secutus dixerim, *resignationi sua adhuc superesse desideria sed subdita*. Ideoque minus perfectam quam indifferentiam, effici. *Hæc desideria* nequeunt esse nisi naturalia, quamvis quòd subdantur & regantur habeant à principio supernaturali & gratiâ. Eo sensu Bernardus affirmat, servum & mercenarium *propriis stimulis impelli*. Hoc in statu multa nobis, id est nostri amore volumus. Si autem ea non aliundè quam supernaturali & gratiâ inspirato amore nostri vellemus, nullâ in re resignatio cederet indifferentiæ, qua nos ipsos absque mercenariâ proprii commodi appetitione diligimus, nobisque Dei universa dona exoptamus. Ergo naturalia sint ea desideria necesse est. Quapropter addo *animam in indifferentia nihil jam velle nisi quemadmodum Deus gratiæ suavitate facit ut velit*. Hoc est, ut id toties repeto, Dei omnia dona vult quidem sed non desideriis propriis seu naturalibus. *In statu indifferentiæ desideria*

p. 49.

Serm. 35. int. parvos.

p. 50.

p. 66. 67.

ria sunt supernaturalia & gratiæ suavitate formantur. Ergo propria resignationis desideria non ea sunt, quæ Dei gratiæ suavitate formantur. Ergo quatenus propria sunt, ex naturâ manant.

Animadvertite etiam, fratres carissimi, dixisse me, mercenariam proprii commodi appetitionem fontem esse inquietæ sollicitudinis, quam in bonis ope-

pag. 99. ribus intermiscemus. Mercenaria actio

100. inquieta est & sollicita. Mysticis *activitas* dicta est. Jam videndum, utrum hanc mercenariæ appetitionis *activitatem* naturalem an verò supernaturalem existimaverim. Constat autem eam à me purè

p. 97. 98. naturalem existimatam; dixi enim *unam*

99. 100. *amputare intendunt inquietam & sollicitam motionem qua gratiam prævenire cuperemus.* Labor qui ex mercenariæ appetitionis principio oritur, tantum abest ut fluat ex

p. 211. gratiâ, ut sit naturæ conatus, *aut imperfecta excitatio animæ* quæ gratiam prævenire

p. 231. cupit. *Zelus est Semipelagianus, intempestiva est agitatio, quæ gratiæ operationem perturbaret, deliberaret, moraretur, nedum eam faciliorem, perfectioremve redderet.* Hîc manifestè apparent naturales actus qui supernaturalibus admixti eos infirmant. Ergo non agitur nisi de naturali nostrum ipsorum amore, qui non modo non producitur à gratiâ, sed qui gratiam *perturbat, delibitat, moratur*, dum eam prævenire cupit. Nihil adeò alienum est ab eo quod supernaturale est, quàm zelus ille Semipelagianus.

Na-

 439

Naturalis virtutis & beatitudinis amor in seipso bonus est, quamvis ad spem supernaturalem collatus, anxius sit & imperfectus. Sæpè conducit ad consolandas deficientes animas, nimiosque motus earum sedandos. Secundùm illud Chrysostomi, *si quis imbecillior sit, etiam in præmia spectet.* Paucæ sunt animæ quæ debilitatem illam non adhuc experiantur, cum mercenaria proprii commodi appetitio in hoc naturali & sollicito affectu sita sit; passivum statum ut naturalis hujus sollicitudinis expertem exhibui. *Dixi eum esse* p. 209. *in quo anima Deum mixto amore non amplius prosecuta deliberatos actus omnes plenâ quidem & efficaci, sed placidâ & liberali voluntate exerit.* Hæc summa est, juxta meum librum, amoris perfectio in eo consistit, ut in anima multi amores non amplius admisceantur, & naturalis amor animam ex se nec inquietam, nec sollicitam efficiat. *In eo statu anima uno amo-* p. 231. *re ardet, unum novit amare, amor illi vivere est, ac velut ipsum esse ac subsistere, quoniam amor omnium ejus affectuum fons & origo est.*

Liquido perspicitis amoris puritatem in eo positam esse, ut nihil jam diligatur nisi principio charitatis, quæ plerumque omnes in se tum coadunat virtutes, eo quod eas omnes animet, earumque actus imperet. Exclusio cujuslibet admixtionis aliorum motivorum non auffert realem virtutum distinctionem. Id centies adnotavi, at solummodo naturalem omnem

amputat

amputat amorem, qui cum supernaturali amore in animâ conjungitur; unus jam superest amor, qui omnes sæpius
p. 231. virtutes imperat. *Unum solummodò omnium affectuum jam superest principium.* Sollicita autem naturalis amoris seu mercenariæ appetitionis actio hoc unum præstat, gratiæ operationem *perturbat*, *debilitat*, *moratur*. Tantum abest ut mercenariæ proprii commodi appetitionis actionem supernaturali gratiæ principio tribuerim, ut
p. 229. contra expressè dixerim. *In integrâ amoris purgatione, seu in amore maximè gratuito anxietas omnis & sollicitudo, quæ ex mercenario motivo nascitur, gratiæ operationem jam non minuit, & eadem gratia liberrimè agit.* Ergo mercenaria proprii commodi appetitio *minuit* gratiam, nedum oriatur ex gratiâ, atque naturali illo affectu ablato, *gratia remanet liberrima.* Plenissima hæc libertas
p. 231. inde manat, *quod anima nullo incomposito*
232. *motu in Dei moventis manu jam ex se moveatur; sic unum, nempè impressum sibi motum experitur.*

p. 268. Dixi præterea sub finem libri, *universam perfectionem reduci ad habitualem statum puri & unici amoris, qui in illis animabus agit quidquid in cæteris superstite quadam mercenaria sollicitudine mixtus amor operatur.*

Constat meum omne Systema ad unum *purum amorem* redigi; nequaquam autem purus est rejectis formalibus objectis seu motivis. Centies enim contrarium asserui sub nomine formalis objecti aut æquipollentibus aliis vocabulis. Ergo eo tantum-

 460

tummodò *purus* est quod sit *unicus* & plerumque quemlibet alium amorem excludat. Unicus ille amor, qui naturalem omnem sui amorem excludit ; amor est à Spiritu Sancto infusus, & solos amputat imperfectos actus, qui naturam sequuntur. Unicus ille amor charitas est, quæ omnes in se coadunat virtutes, quod earum sit mater, secundùm Sanctum Thomam, eas animet, & imperet universas. Quamobrem totum opus eâdem quâ cœperam sententiâ perfeci, dicendo, *purum amorem cujuslibet perfectionis esse terminum, tumque eum fieri actuum qui deliberantur, & merentur, unicum principium, unicumve motivum.* p. 272. Hîc occurrunt motivum & interius principium, quæ juxta meum librum idem sunt. Ergo amputatis, ad exemplum tot Sanctorum aliis motivis, non amputavi nisi principia diversa à principio gratiæ, qua Deum propter ipsum; cætera autem creata in charitatis ordine, *in ipso & propter ipsum diligimus.* Ergo motivi unitas non significat nisi principii hujus ex quo supernaturalis amor oritur, unitatem. *Mercenaria proprii commodi appetitio ejusque motivum*, quod toties rejicio, nihil aliud sunt in meo Libro quam naturale nostri ipsorum amoris principium.

Unum *proprietatis* vocabulum sufficeret ad tollendam omnem in hac materiâ ambiguitatem. Manifestum est me nihil voluisse ab omnibus auferre virtutibus nisi unam proprietatem sicuti à me toties dictum fuit. Proprietas autem secundùm

B. Joan-

p. 136. B. Joannem à Cruce quem laudavi, *avaritia eſt & ſpiritualis ambitio.* Dixi quoque hanc proprietatem ſecundùm Myſticorum Sermonem, eſſe *impuritatem*, qua fidelitas animæ minuatur. Manifeſtnm eſt à Spiritu Sancto non infundi *hanc ambitionem, avaritiam, impuritatem.* Non illud largitur gratia quod fidam gratiæ ſuavitati minuat cooperationem, qua certitudine conſtat virtutes eſſe ſupernaturales, eadem liquet proprietati nihil ineſſe poſſe niſi naturale. *Proprietas* non eſt Spiritus Sancti donum, ſed naturalis ſui amor, quo Spiritus Sancti dona nobis ut propria vindicamus. Ex gratiâ non fluit hæc imperfectio; contra, per gratiam, quæ animam perficit, nullumque niſi ſupernaturalibus actibus locum relinquit, auferenda eſt. Patet aliundè *proprietatem* & *mercenariam proprii commodi appetitionem* in toto mei Libri tenore unum idemque eſſe. Hoc luce meridiana clarius videbitur, ſi animadvertat Lector me poſuiſſe
pag. 23. expreſſiſſimè, proprium intereſſe juſtorum imperfectorum in *reliquiis ſpiritus mercenarii*; puritatem verò, amoris perfectionem in amputatione hujus motivi intereſſati, ſcilicet ſpiritus mercenarii reliquiarum. Ergò *mercenaria appetitio & proprietas*, non ſunt niſi imperfectio, qua ſeſe exuere utile eſt, & quæ citra ſupernaturalium virtutum jacturam abſolutè mactari poteſt.

Quibus poſitis, jam nulli mirum eſſe debet quod in meo Libro ut in cæteris tot

tot Sanctorum mysticorum libris sæpè occurrat, omnia velle animam, & nihil velle. & *quod mercenariam proprii commodi appetitionem, seu mercenarium motivum toties opposuerim saluti*, spei, promissorum desiderio, charitatis amori erga nos ipsos. Perpetua hæc mei Libri explicandi ratio aperit, quo sensu voluerim, *Absolutum de mercenariâ proprii commodi appetitione, etiam quantum ad æternitatem fieri sacrificium & simpliter hujus mercenariæ appetitionis jacturæ acquiescere.* Quamvis & qui sacrificium illud facit, & qui acquiescit ardentiùs quàm anteà, tum cupiat *supernaturali sui amore in se & sibi omnium promissorum effectum accipere*, quamvis ardentiùs quàm anteà, *suam salutem ut suam optet*, quamvis ardentiùs, quàm anteà, *divinam misericordiam desideret, & Director nunquam possit animæ permittere ut liberâ & voluntariâ persuasione positivè credat, vel in summis probationibus se reprobatam.* Auctor qui sic locutus mercenariam proprii commodi appetitionem pro æternâ salute, & mercenarium motivum pro essentiali spei motivo usurparet, stultè sibi ipsi in qualibet libri sui paginâ contradiceret, multò etiam magis sensui communi quàm fidei adversaretur.

P. 44. usq. ad 60.
p. 91. 92 93. 94.
93.
92.

Unum hoc à Lectore postulo, ut ad auferendas difficultates omnes, quæ ex meo libro propositæ sunt, horum quatuor meminerit. Hoc primum est, *mercenaria proprii commodi appetitio*, secundùm me non est nisi naturalis nostri ipsorum amor, & mercenarius affectus. Alterum, mei

Libri amores quinque ut quatuor Sancti Bernardi, ut amores Richardi à Sancto Victore & Cardinalis Bellarmini, non sunt transeuntes actus sed animæ status. Tertium ii status sunt tantum *habituales*, *neque omnis variationis* expertes. Quartum, postulo ut non alio sensu intelligatur *motivi* vocabulum, quam quo eum intellexi, secutus exemplum multorum Sanctorum, atque etiam plurium quos laudavi celebrium scholæ Theologorum. Nempè in meo Libro per *motivum* significatur non simpliciter objectum exteriùs quo moveor, sed interiùs amoris principium quod facit ut hoc objecto movear. Qui hæc mihi quatuor concesserit, facilè tria quæ sequuntur agnoverit. 1. In amoris statu qui illorum quinque quos in meo Libro distinxi amorum tertius est, naturalem sui amorem adhuc in animâ dominari, quamvis spei actus sit supernaturalis, in Deum ut in summum bonum tendat, Deumque nobis non præferat. Secundùm, in quarto amoris statu mei Libri dominari charitatem, actusque ejus esse purissimos, quamvis naturalis nostrum ipsorum amor quo mercenaria privati commodi appetitio constituitur, sæpius occurrat, non quidem in actibus supernaturalibus, sed in animâ quæ eos actus elicit. Tertium est in quinto statu, nedum Charitatis actus à cæterarum virtutum actibus præveniantur & præparentur, cæteras virtutes ab illa vehementi charitate, dum eas in se coadunat, plerum-

rumque præveniri ac perfici : hâc virtutum inferiorum in charitate adunatione distinguuntur perfecti ab imperfectis secundum tertium nostrum Issiacensem articulum. *In vita & oratione perfectissima omnes illi actus in una Charitate adunantur, quatenus universas virtutes animat, earumque exercitium imperat.* Et quidem agnoscit schola actus virtutum formaliter & expressè à charitate imperatos præstantiores esse actibus illis, qui in habitu charitatis simpliciter exercentur cum relatione ad ejus finem, qui non est nisi habitualis & implicitus aut ad summum virtualis. Tunc naturalis & deliberatus nostri ipsorum amor, quo mercenaria appetitio constituitur, non jam ferè operatur, deliberatum hujus amoris exercitium, non autem spei motivum amputavi, ut præcisis finibus meum Systema circumscriberetur, statim hæc dixeram. *Talis est purus & perfectus amor qui eosdem omnium & earumdem virtutum actus quos amor mixtus exerit, eo uno discrimine quod timorem omnemque anxietatem ejus expellat, atque etiam mercenarii amoris sollicitudine sit immunis.* pag. 13

Ergo discrimen illud juxta me unicum est, & tota quinti mei status perfectio ad id unicè reducitur ut omnem sui excludat amorem, qui mercenarius est, seu privati commodi anxiè appetens. Ut articulus ille essentialis erat, eo quoque meam omnem doctrinam conclusi. Libri finis initio respondet, & instar generalis clavis est, hæc mea verba sunt. *Omnis perfectio ad hunc re-*

p. 268. *ducitur habitum puri & unici amoris, qui in iis animabus gratuita & liberali pace agit quidquid mixtus amor in cæteris superstite aliqua mercenaria sollicitudine operatur. At reliqua omnia in illo multo etiam quam in justorum vulgò abundantius affluunt.* Nemo ergo queri potest quod ablatum voluerim neque castum timorem neque spem quam timori, secutus Patrum exemplum, adjunxi, licet eam ut & ipsi Patres timori longè prætulerim. Non etiam erga Deum Creatorem & Christum Redemptorem animi actus amantissimos & efficacissimos amputavi. Gratuiti amoris puritas, nec gratitudini nec spei officit. Haud necesse est ut nos ipsos naturali & mercenario amore diligamus, quo Dei donis, seu jam acceptis, seu accipiendis verè moveamur, excepta una mercenariæ appetitionis imperfectione. *Cætera omnia in perfectis multò quam in justorum vulgo abundantiut affluunt.* Ergo nihil aliud mihi jure imputari potest, nisi quod in meo 5. gradu admiserim charitatem quæ virtutes omnes in earum exercitio realiter distincto præveniat, animet, imperet: ita ut hujus status anima Deum eodem modo diligere cuperet, posito quod præmium ipsum non optaret. Tunc plerumque non agit nisi per gratiam & per supernaturales actus, nec ferè ex se ipsa deliberatos jam actus naturalis hujus amoris, qui est *motivum*, id est juxta me, *mercenarium seu proprii commodi appetens principium.*

Hæc

Hæc ſunt, fratres cariſſimi, præcipua capita quibus mei eſſe officii putavi etiam abſque moleſtarum repetitionum metu, vobis exponere doctrinæ principia quæ ſemper ſecutus fui, & ad quæ meum omne ſyſtema redigere volui. Si ſyſtema illud omnibus Lectoribus non ſatis ob oculos poſui : ſi viri me perſpicaciores mentem illi à mea mente longè abhorrentem attribuere, mirari non debeo, ſi id quod à me ortum eſt, aliquo defectu laboret, nec ad meum Librum defendendum, hunc vobis jam explico. Ab hujus judicio me tempero, donec à ſummo Pontifice acceperim, quid mihi de eo judicandum ſit. Sufficiat mihi expoſuiſſe vobis veros meos ſenſus quos in Libro exprimere mihi fuit animus. Atque id facio non ut meum opus quod jam pro meo non habeo, citra culpam eſſe demonſtrem ; ſed ne offendiculum fortè à Paſtore veſtro ſumatis mihi imputando, quod damno, aut illuſioni faveatis probando, quod nunquam probare intendi. Quantum ad meum erga ſummum Pontificem obſequium, quidlibet & qualibet formula decernere illi viſum fuerit, magis etiam ex animo quàm ore illimitatum fore profiteor.

Id vobis amantiſſimè injungimus, cariſſimi fratres, ut horreatis ab inanibus perfectionis ſubtilitatibus, quæ eò tendunt ut animæ in otio interiori langueſcant. Fideles hortemini ut laborent dum tempus habent, nullam actionis niſi aut ma-

læ aut imperfectæ cessationem approbate, *quiescite perversè agere*. Quies in Deo actio vera esse debet: realis est de Deo occupatio, quæ in ejus cognitione & amore consistit. *Vacate & videte quoniam ego sum Deus*. Docete vitam omnem interiorem non constare nisi actibus veris sibi succedentibus, & deliberatis qui, quàm sæpissimè id fieri potest, absque anxietate & sollicitudine redintegrandi sunt, in animabus nihil amputate nisi reflexas sui amoris, aut affectus nimis mercenarii nimisque solliciti cogitationes. Impiam & portentosam de salute indifferentiam detestemini. Inspirate desiderium *coronæ quam justus Judex reddet iis qui diligunt adventum ejus*. Execremini horrendam illam gratuiti amoris puritatem, quæ sacrificio salutis & assensu ad beatitudinis æternæ jacturam, amorem ipsum extingueret. Filii Dei discant à vobis Dei in se Regnum, & suum in Dei Regno summâ voluntate peroptare, cùm dicunt *adveniat Regnum tuum*; sed facite ut desiderium illud concipiant quam liberalissimè & quam maximè gratuitò poterunt secundum gratiæ suæ mensuram. Ne fidatis iis qui de sui oblivione, aut de amputandis reflexis cogitationibus loquentur, statim atque animadvertetis ea sensim sine sensu illuc vergere, ut negligatur Evangelica vigilantia & exercitium mortificationum, particulariumque cujuslibet status virtutum, sine quibus omnis oratio fictitia est. Ut Antichristos habete illos

qui

qui fidelibus inspirare vellent perfectionem, quâ nostræ fidei *auctorem & consummatorem* Christum à conspectu amitterent. Cavete non solum à portentosis placitis quibus fidei & morum fundamenta subruuntur; sed etiam à temerariis quibusdam animas regendi rationibus, quæ latissimè extendunt quod paucissimis animabus competit & quæ citius easdem animas transducunt in status perfectiores cujus prima vix rudimenta nactæ sunt. *Noli altum sapere sed time.* Ne siveritis animas gustui curiositatis indulgere, aut secretæ ambitioni ad altissima quæque semper pertingendi, sed eas intra humilem timorem continete. Denique sedulò inquirite & clam indicate nobis illos, qui animas in vias insolitas introducere vellent ademptâ eis fiducia quam fideles habere debent in Pastoribus, cæterisque Ecclesiæ Ministris, quibus sana doctrina credita est.

Hîc subjungendum duxi decretum damnationis 68. propositionum Molinosi & quam ad Summum Pontificem scripsi Epistolam cum eo, quo me dignatus est Sanctus Pontifex responso; ut probatione tam authenticâ pernoscatis quam sincerè meum librum universum absque restricto Apostolicæ Sedi submiserim, quantumque & vobis & mihi à perniciosâ Quietismi doctrinâ abhorream. Triginta quatuor articulos hic adjunxi quos olim ad vicum Issiacum cum Illustrissimis & Reverendissimis Archiepiscopo Parisiensi

&

& Episcopo Meldensi & venerabili D. Tronson statui; in iis doctrinam animadvertetis, quam in meo Libro sequi perpetuò intendi: vos omnes, Carissimi Fratres, vos nostros in Christo Coadjutores confidenter alloquimur. Unanimes incumbamus *ad præstandas animas adversus malum prudentes, & simplices in bono.* Quo densiore caligine orationi officiunt illusiones & sæculi scandala, eo ardentiore studio illæsam tueri debemus orationem, fideliter illi vacando, & ut populi absque illusione illi incumbant, efficiendo oratione purâ, frequenti, solidâ, hominibus potissimum probaverimus, Christianæ pietatis quasi animam esse orationem. *Ergò sine intermissione* oremus. Universos
Coll. 9. c. 2. 4. populos ad hanc amoris orationem, ad hanc *igneam orationem*, ut vocat Cassianus; alliciamus. Spero ea interveniente, nos cor unum & animam unam futuros & in perfectam unitatem cum Christo consummandos. Datum Cameraci die 15. Septembris anno 1697. Franciscus Archiepis. Dux Cameracensis.

De mandato Illustrissimi ac Reverendissimi Archiepiscopi Ducis &c.

Des Anges *Secretarius.*